

Рицари на фалшивите банкноти

Г. ПОЛСКОЙ

ГЕОРГИ ПОЛСКОЙ
РИЦАРИ НА ФАЛШИВИТЕ
БАНКНОТИ

Превод: Станка Иванова

chitanka.info

ОТ АВТОРА

Докато събираше материали за книгата, авторът се убеди, че дори жадната за сензации западна преса не информира много често читателите си за разобличаването на фалшификатори на пари. Тази съдържаност може да се обясни с факта, че с фалшифициране на пари се занимават не само никому неизвестни престъпници, а понякога и хора, облечени във властта на капиталистическите държави.

В света, където всичко се купува и продава, всички средства за забогатяване са добри. Освен това по пътя към богатството хората не се спират нито пред собствената си съвест, нито пред общественото мнение, нито пред силата и строгостта на закона. Няма нищо чудно, че един от най-бързите начини за натрупване на богатство е тайното фалшифициране на пари. То се практикува от различни авантюристи. Днес този тъй да се каже „бизнес“ придоби голям размах на Запад. Това явление се обяснява с редица причини и на първо място, колкото и да е странно, с научно-техническия прогрес. Престъпниците имат възможност да придобият (или да получат безплатно за определен срок) отлично съвременно полиграфическо оборудване, бои и всички други материали за изработването на фалшиви пари. И все пак главната причина за увеличаване на тези престъпления на Запад е валутната криза, която вече десетки години разтърсва и без това неустойчивото здание на буржоазната икономика. Невижданото досега покачване на цените, инфлацията и свързаното с нея спадане на курса на валутите на капиталистическите страни спрямо златото (това се отнася главно за американския долар, който някога беше „световна валута“ на капитализма) — всичко това води до по-нататъшно обедняване на масите, до нарастване чувството на неувереност на средната класа, до обща неустойчивост на стопанската система на капиталистическите страни. Оттук произтича и неизбежното следствие — увеличаването на престъпността на Запад,

включително и на престъпленията, свързани с фалшифицирането на пари.

От друга страна, финансовата криза, обхванала капиталистическия свят, породила стремеж да се притежават ценности, чиято стойност никога не се колебае, а непрекъснато расте. Това се отнася преди всичко за стремежа към придобиване на ценни метали, произведения на изкуството и нумизматични ценности. Днес антикварни и редки монети се търсят дори повече от злато. Разни мошеници се стремят да задоволят това търсене, като с поразително умение правят фалшификати на редки монети. „Продукцията“ им е с такова качество, че лесно я продават на познавачите и даже на музеите. Това, разбира се, не са фалшификатори на пари, защото те фалшифицират стари, излезли вече от обращение монети.

И най-сетне, има още едно обстоятелство, което води до увеличаване случаите на фалшифицирането на пари в капиталистическите страни. В наказателните кодекси на повечето държави са предвидени относително леки наказателни мерки за лицата, които фалшифицират чуждестранна валута. В някои от законодателствата не са определени достатъчно ясно и наказанията на лицата, които фалшифицират монети, вече излезли от обращение. Всичко това до голяма степен улеснява фалшифицирането на пари.

Дори от тази малка книжка читателят може да добие представа за това, как стремежът към натрупване на пари, характерен за капиталистическия свят, деформира и осакатява душите на хората, потъпква моралните и нравствените им качества и ги прави престъпници. Авторът е отделил голямо внимание на историята на фалшифицирането на пари в различните капиталистически страни и преди всичко в САЩ, защото там, в най-развитата страна от капиталистическия свят, се забелязват най-ясно пороците на капиталистическия строй.

ОТ ДЪЛБОЧИНАТА НА ВЕКОВЕТЕ

РАЖДАНЕТО НА ДРЕВНАТА ПРОФЕСИЯ

Историята на тази находка е съвсем необичайна, въпреки че откритието е направено с най-обикновен плуг. В село Чухурюрд, Шекински район, Азербайджанска ССР, по време на оран в преобърнатия пласт земя намерили две тъмни металически кръгчета. Оказало се, че това са монети, които са били в обръщение по времето на могъщия партски цар Митридат I (около 123–87 г. пр.н.е.). Изследванията показали, че едната от монетите е фалшива и според археолозите е дори „варварско подражание“, т.е. груба фалшификация на монетите, сечени в древна Партия.

Още през VI век преди нашата ера фалшифицирането на пари взело такива размери, че в прочутите закони на Солон се предвиждало за това смъртно наказание. Оттогава датират и особените методи и начини за проверка дали сребърните монети, които са в обръщение, са истински. Проверявали ги с нож. Остъргвали парченце от монетата и по нареза ясно личало дали тя е фалшива или истинска, защото престъпниците покривали металическите монети само с тънък слой сребро, за да изглеждат чисто сребърни. Но фалшификаторите намерили изход от положението, като сами правели нарез на фалшивата монета и го посребрявали.

Предполага се, че главен център на фалшифицирането на пари по времето на разцвета на древния Рим бил Египет. Интересно е да се отбележи един малко известен, но много характерен факт. Когато Антоний пристигнал в Египет при Клеопатра, в свитата му имало опитни, както бихме ги нарекли днес, специалисти-експерти за борба с фалшифицирането на пари. Очевидно в Рим прониквали от Египет фалшиви монети в такова количество, че това сериозно безпокояло римския сенат. Впрочем възможно е фалшиви пари да са прониквали не само от Египет. По времето на император Клавдий в обръщение имало толкова фалшиви пари, че много опитни нумизмати подозират самия Клавдий в съучастие в това незаконно дело.

Това предположение не е толкова фантастично, колкото изглежда. Та нали и небезизвестният Нерон официално разрешил да се

фалшифицират римските монети, като се прибавят към среброто и други метали, За държавната хазна това било изгодно. Своето решение Нерон обяснил с „държавни съображения“. Ако се вярва на римския император, за да се избегне бързото изтриване на сребърните монети и за да останат те по-дълго в обръщение, трябвало да се отливат от особена сплав. Така било сложено началото на „разтварянето“ на среброто в римските монети и в края на краищата количеството на примесите достигнало 90-95%.

Важно е да се отбележи, че в зората на цивилизацията на фалшифицирането на пари се гледало като на измама на частно лице. На това се дължат и не особено жестоките наказания, които се налагали за него. По-късно, когато фалшифицирането на пари придобило масов характер, станало ясно, че загубата от това, казано на юридически език, „противоправно деяние“, е доста голяма и засяга интересите на държавата. Тогава се изменил и характерът на наказанията. Те постепенно ставали все по-жестоки. В древния Рим благородните граждани се освобождавали за цял живот от всички данъци (а те били многобройни), а робите получавали свобода, ако издадат на властта фалшификатор на пари. Ако фалшификатор успеел да избяга от затвора, незабавно ексекутирали стражата. Самите престъпници обикновено хвърляли при дивите зверове, за да бъдат разкъсани, или ги изгаряли живи.

Древните германски закони също предвиждали изгаряне, а в северните райони на Франция през XIII век фалшификаторите на пари били хвърляни живи в котли с вряла вода.

В древна Русия също се отнасяли сурово с фалшификаторите на пари — наливали в гърлото им разтопено олово. По-късно това наказание било заменено с „по-хуманно“ — отсичали им ръцете и краката, а още по-късно започнали да ги давят. Така например през 1462 година в Новгород шест души, обвинени, че са фалшифицирали пари, били удавени в реката в присъствието на много граждани.

Приблизително по това време в Англия бил приет закон, според който на фалшификатора на пари отрязвали само ръцете. Ако в този страшен грях се случвало да бъде уличен някой от работещите в монетния двор, на него също му отрязвали ръцете и ги закачали над пресата — за назидание на онези, които още не фалшифицирали пари, но внушавали недоверие на началството. И все пак никакво наказание

не могло да изкорени това престъпление. Жаждата за забогатяване надвивала страха. В тези далечни времена се прилагал своеобразен метод за определяне дали майсторът, когото подозират във фалшифициране на пари, е наистина виновен — предлагали му да подържи в ръка нажежен къс метал. Членовете на „контролната комисия“ внимателно наблюдавали лицето на заподозрения. Ако по време на тази чудовищна проверка то не се изкриви от болка, значи всичко било наред и майсторът бил вън от подозрение.

В Англия през средните векове кралят предоставял само на знатни хора правото да секат монети. Те имали право да слагат своя печат, което удостоверявало, че монетите са истински. И въпреки това същите тези хора се занимавали с фалшифициране на монети. Наистина те правели това хитро: слагали на монетите не своя печат, а печата на друг, който имал право да сече монети.

Когато крал Хенрих I разбрал това, в навечерието на Коледа през 1125 г. извикал при себе си в Уинчестър всички, които имали право да секат пари, и на онзи, който не можел да докаже чистотата на монетите си, отсичали дясната ръка. Един летописец твърди, че всички благородници останали с по една ръка Оттогава, щом се заговори за „кървавото Рождество“, всички в Англия знаят за какво става дума. Трудно е да се каже дали това е истина, но фактите говорят, че не само аристократите (и не само в Англия) се занимавали с фалшифициране на пари. Според последните данни в онези далечни времена (XII до XIV в.) в това престъпление били замесени представители на всички съсловия, но най-често лица с духовен сан. С тях също се разправяли без особени церемонии. Историята е запазила името на абат Месендрон, който по времето на английския крал Едуард III (1312–1377 г.) едва ли не съвсем открито се занимавал с фалшифициране на монети и с разпространяването им. Абатът бил разпънат на дига^[1], а след това обесен.

Във Франция през тази епоха най-често се заемали с фалшифициране на пари знатни хора, благородници. Между тях често имало и жени. В продължение на седем години графиня Жана де Болон е Оверн правила фалшиви пари в родовия си замък в Тулуза. „Монетният двор“ се намирал в подземията на замъка, а със сеченето на парите се занимавали две доверени й лица. Графинята сама държала ключа от вратата, която водела към подземията, и винаги

присъществувала по време на работа, защото се страхувала, че доверените ѝ лица могат да правят монети и за себе си. През 1422 г. те все пак били разобличени и арестувани заедно с графинята.

Според енциклопедия „Британика“ през 1562 г. в Англия за фалшификаторите на пари били въведени нови наказания: глоба, позорен стълб, отрязване на ушите и носа. Освен това фалшификаторите били осъждани на доживотна каторга. Изобщо, както пише в своята книга „Фалшификацията“ С. Коул, археоложка и изкуствоведка, през XVII—XVIII век незаконното сечене на пари в Англия било нещо обикновено. Понякога дори в банките не можели да определят кои пари са истински и кои фалшиви. А пък и истинските пари се правели толкова небрежно, че не било никак трудно да се фалшифицират. Така било до 1844 г., когато със специален закон бил установен строг ред при сеченето на пари и били въведени строги изисквания за качеството им.

Интересно е да се отбележи, че във всички случаи, когато ставало дума за мерки срещу фалшифицирането на пари, най-ревностни съдници били духовниците. Впрочем това не е чудно, тъй като църквата получавала от паството богати дарения и никак не ѝ било изгодно да пълни хазната си с фалшификати.

В другите страни нещата също не вървели по-добре. Например фалшифицирането на пари в Русия през XVII в. се превърнало в истинско бедствие. Появили се огромно количество фалшиви медни пари. Както твърди Н. Полетаев в „Журнал министерства юстиции“ (февруари 1864 г.), през XVII в. били екзекутирани 7000 фалшификатори на пари, а на 1500 отрязали ръцете. По времето на царица Анна Йоановна имало толкова фалшиви пари, колкото и истински.

Наистина след като започнали да се печатат книжни пари, настъпило временно затишие, но скоро започнали да фалшифицират и тях. Ето как се характеризира обстановката в страната в един правителствен указ от 1771 г.: „Стана ни известно, че в Санктпетербургската банка за замяна с държавни асигнации са постъпили няколко подправени асигнации, т.е. от 25 рубли преправени на 75 рубли (!) така, че цифрата 2 и написаното с думи «двадесет и пет» са изтрити и вместо това е написана цифрата 7 и словесно думата седемдесет. При това банкнотата е така внимателно подправена, че на

първ поглед, ако не сте предупредени, е трудно да се забележи“. Със същия указ се заповядва да се изземат всички асигнации на стойност 75 рубли и занапред да не се пускат в обръщение.

В епохата на феодализма циркулацията на пари между отделните държави била доста ограничена. Новият капиталистически строй с промишлената революция, с рязкото разрастване на международната търговия и бързото преминаване на огромни парични суми от една държава в друга спомогнал за невиджан дотогава разцвет на фалшифицирането на пари. Преди всичко това се отнася за Съединените американски щати, където неудържимата страст за забогатяване, присъща на аморалната атмосфера на цялото капиталистическо общество, била доведена до краен предел. Дори един от американските буржоазни историци Лин Глезер като подзаглавие в книгата си „Фалшифициране на пари“ поставил: „Историята на американския път за забогатяване“.

В този смисъл историята на фалшифицирането на пари в САЩ е драматичен разказ за безкрайната гонитба на златния телец, която разлага нацията, за това как хиляди, десетки хиляди хора, които жадуват да натрупат пари, се вливат всяка година в огромната армия от престъпници.

Ще разкажем за това по-подробно.

Американската историография твърди, че корените на така наречената „свобода“, характерна за американския начин на живот, са дълбоко в мрачната епоха, когато подтисканите от феодалномонархическия строй и гонените за религиозните си убеждения хора напускали Европа и масово се преселвали в Новия свят, където в мир и съгласие полагали основите на тази американска свобода.

Съединените американски щати съществуват като държава от 4 юли 1776 г., когато на Континенталния конгрес била приета Декларацията на независимостта. Фактически обаче историята на САЩ води началото си от организираното заселване на европейците в Новия свят, т.е. от края на XVI и началото на XVII в. Държавата се раждала в обстановка на кървави и изстребителни войни с индианците, безпощадна експлоатация на черпите роби и непрекъснати междуособици.

Разбира се, между преселниците имало и такива, който наивно се надявали в Новия свят да се избавят от гоненията и експлоатацията, но някои търсели съвсем друга свобода. Това били любители на лекия живот, авантюристи или просто престъпници. Сред тях имало и фалшификатори на пари. През 1770 г. корабът „Тротмън“ с 26 оръдия на борда пристигнал от Англия в Мериленд с особен „товар“. Само след няколко дни „Мериленд газет“ съобщил на читателите си за появяването на фалшиви шилинги и призовал населението да внимава ори разплащанията си с търговците.

В обръщение били местни и английски фунт-стерлинги и шилинги, френски луидори, испански дублони, холандски гулдени и монети на някои други страни. Те се правели от различни сплави и да се определи от каква сплав е направена всяка монета било наистина трудно. Освен това в онези времена в Европа съществувал обичай, според който възцаряването на нов монарх често се означавало със сечене на нови монети. Жителите на Америка естествено с голямо закъснение узнавали последните събития от Стария свят и това кой е встъпил на престола. Ето защо, когато през 1754 г. в Америка се появили испанските дублони, на които, кой знае защо, било написано „Фердинанд“, а не „Филип“ — името на краля, който тогава управлявал Испания никой не се усъмнил в истинността на тези пари. Кой знае, мислели си преселниците, може на престола вече да се е възкачил Фердинанд. Впрочем и самите фалшификатори явно не знаели откъде им е хрумнало да напишат на монетите не името, което трябвало.

За разцвета на бизнеса с фалшиви пари помогнали и други важни обстоятелства. Въпреки че според законите на повечето провинции фалшифицирането на пари се наказвало със смърт, това не плашело много собствениците на частни монетни дворове, тъй като апаратът на държавната власт бил малоброен и не особено авторитетен. Освен това по-голяма част от преселниците били неграмотни, а в обръщение се били натрупали толкова монети (впоследствие и книжни пари), че дори и за грамотен човек било трудно да разбере, какво е получил срещу своята стока.

През 1652 г. в Бостън (провинция Масачузетс) бил построен първият в Америка монетен двор, който започнал да сече сребърни монети: по 1 шилинг (12 пенса), по 6 и по 3 пенса. От едната страна в

горната част на монетата имало две букви — NE (Нова Англия), а от другата, също в горната част — римските цифри XII, VI и III, означаващи стойността. Монетите нямали никакви други изображения.

Малко по-късно, след като се убедили, че да се фалшифицират тези пари не е никак трудно, започнали да сечат нови, тъй наречените „дъбови“ и „борови“ монети. Разбира се, те също се правели от метал, но били наречени така, защото в зависимост от стойността им на тях било изобразено съответното дърво. Например шилингът (12 пенса) имал от едната страна изображение на бор, а по края надпис „Massachusetts“. От другата страна в центъра била написана годината, в която монетата е пусната в обръщение (1652) и стойността ѝ (XII), а по края имало надпис: „New England“.

Историята е запазила името на първия фалшификатор на американски монети. Това бил Джон дьо Плис, който през 1674 г. бил изправен пред съда. През декември 1683 г. губернаторът и общинските власти в Ню Йорк издали заповед, с която предупреждавали жителите на града, че в провинцията са се появили фалшиви монети (включително и испански дублони). През 1684 г. такива предупреждения направили и властите на Бостън и на много други градове от британската колония в Новия свят.

Така започнала ерата на бизнеса с фалшиви пари. За това допринесло и обстоятелството, че колониалните закони били толкова несъвършени, а ненавистта на преселниците към суровите канони на британската юриспруденция толкова силна, че съдиите пускали фалшификаторите-неудачници да вървят където им видят очите. Наистина имало и случаи, когато заподозреният направо бил осъждан на смърт, без да се разглежда делото му. През 1703 г. например в Ню Йорк глобили един фалшификатор и го пуснали на свобода, а във Филадельфия през 1720 г. за същото престъпление обесили друг. Това различие се обяснява не само с факта, че всеки щат имал свои закони, но и с това, че още тогава американските съдии се отличавали със своенравен характер.

Въпреки всичко фалшифицирането на пари продължавало да се развива и усъвършенствува. Работата стигнала дотам, че горната камара на Асамблеята в провинция Кънектикът специално обсъдила проблема за борбата с така наречените „черни шилинги“.

Нова епоха в развитието на фалшификаторството настъпила след 1691 г., когато се появили книжните пари.

Те се печатали на обикновена хартия, и то само от едната страна. На правоъгълен лист, без водни знаци, били отпечатани неугледна винетка, гербът, номиналната стойност и подписите на длъжностните лица. Отначало всичко се печатало само с черна боя, а по-късно започнали да печатат герба и винетките с червена. Понякога се правели надписи за златното или сребърното обезпечение на парите, както и за това, че фалшифицирането на пари се наказва със смърт. Постепенно външният вид на парите започнал да се изменя. Например банкнотите от 2 шилинга на провинция Ню Хемпшир (1743 г.) и от 20 шилинга на провинция Кънектикът (1755 г.) имали сложен орнамент, а едната страна на 20-шиллинговата банкнота напомняла килим по отпечатаната на нея рисунка.

Парите в различните американски провинции малко се различавали помежду си. Наистина заради фалшификаторите всяка провинция прибегвала към различни уловки: печатали секретни завъртулки, думи с особен шрифт, а в Южна Каролина прибегвали до древноеврейски и гръцки букви (на парите от 1776 г.). В Пенсилвания на книжните пари с различна стойност името на провинцията било написано различно. Трябва да се знае, че това не е печатна грешка, а още една хитрост в борбата с фалшификаторите. Известни са четири надписа: Pennsylvania, Pensylvania, Pensilvania, Pennsilvania.

Не било трудно да бъдат подправени тези пари. Освен това те били печатани със стойности от 3, 5, 10, 15 и повече фунт-стерлинги и да се фалшифицират било по-изгодно, отколкото монети със стойност от няколко пенса. Известни са имената на първите фалшификатори на книжни пари: Роберт Фентън и Бенджамин Пирс.

Първите американски книжни пари имали един неравен край (най-често десният). Това се правело с наивната надежда, че ще се затрудни подправянето на парите. В монетния двор се съхранявал кочан, чийто противоположен край пасвал точно на паричния знак от определената серия. Парите обаче бързо остарявали и не само очертанието на края, но и самото изображение на паричния знак било трудно да се различи. Освен това не било трудно за фалшификаторите да изрежат края на банкнотите по съответния начин.

В атмосферата на непрекъснат стремеж към богатство и гонитба на „златния телец“ престъпници ставали за съжаление и много надарени хора. Те тръгвали към богатството и парите направо, като избягвали междинния стадий, наречен „работа“. За „успехите“ им помагали както подкупността на полицейския апарат, така и жестоката борба за място под слънцето в едно общество, където човек за човека е вълк.

[1] Уред за измъчване чрез разпъване на тялото — Б. р. ↑

САМОТНИТЕ „ГЕНИИ“

В една от картинните галерии на САЩ може да се види с нищо незабележителна картина. Семейството — мъж, жена и дъщеря, е седнало около масата и пие чай, а до тях стои момчето — слуга. Мъжът държи в дясната си ръка чашата като блюдце — съвсем по московски. Той е съвсем плешив, с малки насмешливи очи. Облечен е в скъпа тъмозелена жилетка и дантелена риза. Това е един от най-богатите граждани на провинция Роуд Айлънд — Джон Потър. За неговото добро положение в обществото говори и фактът, че на парите, които се печатали в тази провинция, стоял и неговият подпис наред с подписите на другите най-видни и достойни граждани. Но Джон Потър е влязъл в историята не защото е бил един от най-богатите в тази провинция в началото на XVIII в., а защото бил един от най-хитрите и ловки фалшификатори на своето време!

Веднъж Джон Потър отишъл в монетния двор в Нюпорт. Придружавал го помощник, чието име историята не е запазила. Мистър Потър пожелал да се запознае с дейността на печатари-те, гравьорите и другите майстори, благосклонно слушал обясненията им, задавал въпроси, а после величествено напуснал монетния двор с доста ясна представа за това как се печатат парите.

Скоро той вече имал собствен „монетен двор“. Единствен работник в него бил споменатият вече помощник. И въпреки че отпечатаните там пари били фалшиви, подписът на Джон Потър на тях бил истински. Следователно това били „частично“ фалшиви пари. Останалите подписи Потър подправял собственоръчно. Най-куриозното в тази история било, че когато в провинцията се заговорило за появяването на фалшиви пари, първият, който „узнал“ за това, бил самият фалшификатор. Това е естествено, защото той бил сред шепата хора, които държали кормилото на властта. Потър взел няколко от „своите“ и няколко истински фунт-стерлинги и отишъл при главния печатар на монетния двор. „Защо работиш така лошо? Някои банкноти са ясни, а другите много лоши. В едни случаи тази завъртулка тук е отпечатана ясно, а в други, както ето на тази банкнота,

е размазана. А и моят подпис като че ли не е мой... Е, приятелче, може би ти се иска да бъдеш вързан на позорния стълб?“

Нещастният печатар, който не подозирал още за появяването на фалшиви пари, се заклек, че банкнотите на Потър са истински. Той се оплакал, че печатарската форма бързо се износва и че не винаги успява да улучи състава на боите. Потър великодушно простил на печатаря и му предложил да подпише декларация, че разликите във външния вид на парите се дължат само на неговото недоглеждане.

Потър „работил“ дълго, но в края на краищата и той бил разкрит. За това време обаче Потър толкова забогатял, че срещу огромната за това време сума от 10 000 фунт-стерлинги запазил не само живота си, но и достойнството си. Той успял да избегне позорния стълб, камшика, дамгосването и дори съхранил ушите си.

В тези далечни времена в САЩ се налагали следните наказания за фалшифициране на пари: отрязване на ушите, позорно клеймо „R“ на двете бузи (от „Rascal“ — мошеник), бой с камшик и привързване на позорния стълб за поругание. Позорният стълб бил широк дървен подиум, на който качвали престъпника и поставяли главата и ръцете му в правоъгълни дървени окови. В това неудобно положение той престоявал доста дълго време. Заканвали и надпис за пояснение. Всички тези наказания се налагали в различни комбинации с изключение на случаите, когато били определяни глоба или смърт. В последния случай виновните просто окачвали на бесилото.

Въпреки всичко бизнесът с фалшиви пари процъфтявал. Работата стигнала дотам, че през 1735 г. в щата Южна Каролина се наложило да изземат от обръщение всички пари на стойност 10 и 15 фунт-стерлинги, защото тези парични знаци били подправени, както писала тогавашната преса, от „разни дяволски личности“, а и никой вече не бил в състояние да отличи истинските от фалшивите пари. Сред „дяволските личности“ имало представители на всички социални групи, в това число преуспяващи търговци, духовни лица, лекари. Историята е запазила само едно име на фалшификатор от „низините“ на американското общество — негъра Цезар Фрик.

Интересно е да се отбележи, че с фалшифициране на пари се занимавали и жени. В началото на XVIII в. в Ню Йорк били арестувани 7 жени, в Кънектикът — 2, в Ню Хемпшир — 1, в Пенсилвания — 7.

Кетрин Джонсън, Фрилав Липинкот и Мери Батъруърд като най-талантливи дори влезли в историята.

Мистър Джон Батъруърд, собственик на малка строителна фирма, бил известен в своя окръг като „мъжа на Мери“. В това нямало нищо чудно, тъй като младата му 30-годишна жена, майка на седем деца, умеела да печели хората, била енергична и находчива стопанка, упорита и амбициозна.

Работите на строителната фирма вървели добре, семейство Батъруърд винаги имало пари, но... Мери непрекъснато имала чувството, че нещо не стига, за да бъдат напълно щастливи. И това, разбира се, били пари, още пари! Но как да се сдобие с пари в глухите покрайнини на провинция Роуд Айлънд, където няма находища на злато или елмази? Ала Мери не била от онези, които чакат благоволенieto на небето със скръстени ръце.

Един ден тя се затворила в кухнята и дълго не излязла оттам. После извикала и брат си Израел Пек и двамата дълго си шушукали нещо. В това време плачът на гладните деца огласял цялата къща. Най-после вратата на кухнята се отворила и се появила майка им с димящо гърне в ръце. Докато децата утолявали глада си, Израел изтичал за гъши пера и черна боя. Вратата на кухнята отново се затворила...

Вечерта, когато децата си легнали, в кухнята се събрал „семеиният съвет“. В него участвували Джон, Мери, братята ѝ Израел, Стивън и Николас и жената на Николас — Ханна. Отначало всички слушали внимателно разказа на Мери за това, как е успяла да направи фалшиви пари без помощта на клише. Тя забелязала, че боята на новите книжни пари от 5 фунта на провинция Роуд Айлънд не изсъхва бързо. Тогава Мери взела влажно муселиново платно, сложила го върху банкнотата и започнала да глади отгоре с топла ютия. Рисунката от банкнотата ясно се отпечатала върху материята. След това тя наложила плата върху чист лист хартия и с още по-гореща ютия се опитала да „препечата“ изображението. Получило се доста добро подобие на банкнота. Платнената „матрица“ се изгаряла, а лошо отпечаталите се детайли дорисували с гъши пера и бои.

Фирмата „Мери Батъруърд и К“ зароботила с пълна сила. Братята приготвяли гъши пера с различна дебелина и дорисували попростите детайли на обратната страна на банкнотите, а Мери и Ханна „гладели“ и подправяли орнаментите на лицевата страна на

банкнотите. Парите, които правела тази „фирма“, се разпространявали от строго подбрани доверени лица. Сред тях бил и... помощникът на шерифа. Заслужава да се спомене, че Мери продавала парите на разпространителите за половината от номиналната им стойност.

През 1725 г. властите забелязали появата на фалшивите пари Те не могли да предположат, че парите са направени по „кухненски метод“ — с ютия и гъши пера, и полицията усилено започнала да търси клише. Правели обиски навсякъде и не пропуснали даже местния съдия Даниел Смит. Всъщност вече споменахме за облика на самите пазители на реда.

Обиските не довели до никакъв резултат. А фалшивите пари продължавали да наводняват пазара. „Съревнованието“ между монетните дворове продължило осем години без загуба за фирмата „Мери Батъруърд и К°“, но през юли 1733 г. станало събитие, което било много неприятно за фирмата.

На 19 юли 1733 г. 20-оръдейната фрегата „Грейхаунд“ взела на бордаж близо до американските брегове пиратския кораб „Рейнджър“. Тази вест се разпространила с бързината на мълния сред жителите на малкото градче Нюпорт и на близките селища. Всички тръгнали към пристанището, където трябвало да пристигне „Грейхаунд“, влачейки своя трофей. Към Нюпорт бързал и дилижансът, в който пътували три миловидни девици и галантен богато облечен кавалер. Прахът и ямите по пътя не им попречили да се запознаят и да прекарат добре. С пристигането си в Нюпорт те забравили за целта на пътуването и побързали към един бар, за да отпразнуват запознанството си. Поръчали си разкошен обяд и скъпи напитки. След това галантният кавалер извадил тлъста пачка 5-фунтови банкноти, щедро заплатил на кръчмаря и се приготвил да съпроводи дамите до пристанището. Но се случило нещо непредвидено — кръчмарят се оказал предпазлив и скоро злощастният ухажор-фалшификатор се намерил в затвора заедно с двадесет и шестте пирати от кораба „Рейнджър“, които се готвел да посрещне на пристанището.

Като разбрала от кого е получил фалшивите пари, полицията нахлула в дома на семейство Батъруърд, но не намерила никакво клише. Арестували цялото семейство, но скоро се принудили да го пуснат, защото не било открито главното доказателство. Въпреки всичко властите били принудени да изземат от обръщение всички 5-

фунтови банкноти. Дори и след като прекратила бизнеса, Мери успяла да осигури добре старините си и починала на 89 години с пълното съзнание, че ще я заместят не по-малко ловки и находчиви „бизнесмени“.

И наистина, както пише един нюйоркски вестник от 1748 г., в страната се образувал сплотен клан фалшификатори на пари, „разни господа, не по-малко от 500, които са разпръснати из цялата колония чак до Северна Каролина“. Сред тази огромна армия от престъпници изпъквали един-двама особено талантиливи. Такива „крале“ на фалшификаторите от XVIII в. били Оуен Съливан и Самюел Форд. Форд наричали още ковчезника на три провинции. За похожденията на Оуен Съливан си заслужава да разкажем по-подробно.

В хладното и дъждовно утро на 1 март 1756 г. през гъстата гора в северната част на провинция Нова Англия преминала група въоръжени конници. Водел ги детективът от град Ню Хейвън Еливалет Бичер. До него яздел човек с изпито лице и с вързани на гърба ръце. Кавалкадата, която се движела бавно по едва забележима хлъзгава пътечка, прегазила блатото и спряла в подножието на стръмен хълм.

— Тук е — казал пленникът с дрезгав глас и кимнал към три гъсти храста. Един от конниците слязъл от седлото, приближил се до храстите и ги разгърнал. Зад маскировъчните храсти имало огромен пън. Той се оказал кух и лесно го преместили. Открил се вход към някакво подземие. Всички слезли от конете и с насочени напред пушки се спуснали в подземния тунел. Най-отпред вървял полицай със запален факел, а след него Бичер. Пред вратата всички спрели. Бичер внезапно я отворил и се втурнал в помещението. Вътре нямало никой. То било осветено с дневна светлина, която идвала от голям прозорец, издълбан в противоположния склон на хълма. Бичер се учудил на това, че стаята била обзаведена със скъпи мебели, била топла и суха. По всичко личало, че стопанинът на това странно убежище го бил напуснал съвсем скоро. Бичер оставил засада и повел отряда към близкото селище.

Единадесет дни групата, към която се присъединили още няколко души, напразно обискирала домовете в цялото графство Датчес. Но ето че на 12 март капналите от умора и загубили всяка надежда да намерят престъпника полицаи от отряда на Бичер направили обиск в дома, където предполагали, че живее един от съучастниците на неуловимия

Съливан. И при този обиск не открили нищо. Бичер вече се готвел да напусне дома, когато забелязал бучка прясна кал под кревата, на който лежала болна жена. Бързо преместили кревата с болната встрани и тогава забелязали, че една дъска на пода не прилепва плътно като другите. Тя затваряла вход към мазе, откъдето измъкнали Оуен Съливан — гравьор и печатар, човека, който за десет години фалшифицирал книжни пари на стойност 240 000 фунт-стерлинги-огромна за онова време сума.

Съливан бил разкрит и арестуван за пръв път в Луисбърг през 1747 г. за разпространение на фалшиви пари. Той успял да се отскубне и заминал за Бостън, където официално започнал да се числи към майсторите — златари. Всъщност Съливан продължавал да се занимава с противозаконния си бизнес и твърде преуспял. Но бърливостта на жена му, която обичала силните спиртни напитки, била причина той да бъде арестуван неочаквано. При ареста през август 1749 г. в къщата на Съливан намерили много улики, между които и клишета. В джоба на жилетката му имало 30 фалшиви банкноти.

Докато излежавал присъдата си, Оуен Съливан между другото направил клише за 40-шилинговата банкнота на провинция Ню Хемпшир. Как е успял да направи това, не е известно и до днес. Чудно е и как е успял да предаде клишето на жителя на Бостън Джон Файрсървис, който му обещал да го отърве от затвора. След като получил клишето, Файрсървис с такова увлечение се заел да печата пари, че забравил за обещанието си. Спомнил си за него едва в затворническата килия.

Съливан бил признат за виновен в направата на клише за фалшиви банкноти и бил осъден да стои два часа на позорния стълб и да получи 20 удара с камшик.

След наказанието Съливан си дал обещание занапред да бъде внимателен. Той напуснал Бостън и заминал за Провидънс, където направил чудесно клише за банкноти на провинцията Роуд Айлънд. Съливан предпазливо си избрал няколко помощници, на които възложил разпространяването на фалшивите пари. Предупредил ги, ако ги залови полицията, да отричат всичко и да уверяват, че парите са истински и че те нищо не подозират за фалшификация на пари. В такъв случай щели да съдят само него.

През август 1750 г. бандата на Съливан била разкрита. Всички според уговорката отричали съучастието си в престъплението. Само един от тях — Николас Стефан, решил, че Съливан ги мами и си признал, че е разпространявал фалшивите пари, които печатал Съливан. Така той признал съучастието си. Всички останали били пуснати на свобода, а Съливан и Стефан били осъдени да бъдат дамгосани, да им бъдат отрязани ушите и да бъдат хвърлени в затвора за продължителен срок.

Тогава започнали да се случват странни неща. Спрямо Съливан присъдата формално била приведена в изпълнение, а фактически... Както и преди двете му бузи били украсени с рижи бакембарди, ушите му били на мястото си, а в затвора той си живеел като на свобода. За наказанието на Стефан разрешили на Съливан да излезе от затвора и да гледа как режат ушите на „нарушителя на договора“.

Не се учудвайте на снизходителността на властите по отношение на Съливан. Силата на престъпната папач, която той ръководел, била толкова голяма, че властите не случайно се отнасяли вежливо към закоравелия престъпник.

Съливан излязъл на площада, придружаван от стража. Внезапно той изтръгнал сабята от войника, който го охранявал, пробил си път до ешафода и като заплашвал с оръжието, поискал от палача да отреже до основи ушите на бедния Стефан и да го дамгоса по двете бузи. Публиката посрещнала това с одобрителен шум. След като се убедил със собствените си очи, че присъдата е изпълнена, Оуен Съливан изчезнал. Нещастният страж дълго време след екзекуцията тичал из площада и викал: „Съливан! Съливан!“ Той се отказал от търсенето едва когато джентълмените, които напускали площада, го помолили „да престане да вдига прах“.

Но само след няколко дни Съливан сам паднал в ръцете на полицията като зряла круша и отново бил изправен пред съда. Този път го обвинили не само в бягство, но и в самоуправство при изпълнение на присъдата спрямо друг осъден. Но Съливан не чакал да го дамгосат и отново избягал.

По това време в глухите покрайнини на провинция Ню Йорк, в графството Датчес, съществувала нещо като „република“ на престъпници, обединени от солидарно поръчителство. Местните

власти били подкупени от престъпниците и не ги закачали. Съливан тайно пристигнал там.

Скоро около него се образувала група от главорези, които основали тъй наречения „Монетен двор на Дувър“. Възглавяваните от Съливан 30 души бързо наводнили с фалшиви пари Нова Англия и южните провинции на страната. Властите на щата, в чиито граници влизало графството Датчес, от време на време залавяли някой от разпространителите на фалшивите пари, но до главатаря на бандата не могли да се доберат, въпреки че знаели кой е той. Асамблеята на Роуд Айлънд обявила награда от 400 фунт-стерлинги за залавянето на Съливан. Губернаторът на Ню Йорк обявил, че търси доброволци, които да доведат в полицията престъпника — жив или мъртъв. Неизвестният дотогава детектив Еливалет Бичер успял да залови престъпника. През декември 1755 г. той получил от нюйоркските власти заповед за арестуването на Съливан, а Асамблеята на Кънектикът обещала да плати всички разходи по търсенето и залавянето на престъпника и предложила награда за всеки заловен фалшификатор.

Обхванат от желание да залови Съливан, Бичер развил бурна дейност и скоро успял да арестува няколко от членовете на „монетния двор“. По с това приключили неговите успехи. Мировият съдия на графство Датчес обявил публично, че Бичер е арестувал честни хора и ги пуснал срещу гаранция от 50 фунт-стерлинги, а Бичер... бил глобен и осъден да заплати разходите, свързани с разследването на неговата „дейност“ в графство Датчес...

Още тогава станало ясно, че американската Темида е сляпа. Както и днес, очите ѝ били затворени, но не завързани, а закрити с парични знаци. Още от онези времена законът в Америка бил на страната на онези, които плащат повече. И ако такава е било началото, то какво можем да кажем за днешния ден, когато според американската преса от мафията са подкупени цели полицейски участъци в Ню Йорк и други градове на САЩ?!

Съливан разбрал, че рано или късно упоритият Бичер ще попадне по следите му и се скрил. Но в това време и Бичер не стоял със скръстени ръце. В едно от селищата на графство Датчес той се отбил с помощниците си в кръчмата. Когато се разплатили със стопанина и той им върнал рестото, те веднага го арестували, тъй като

това били само фалшиви банкноти. Бичер не дал на арестувания да се опомни, веднага го разпитал и научил много ценни сведения за състава на бандата, за това, кой къде живее и най-важното — за района, в който се предполагало, че се намирала щаб-квартирата на Съливан. Бичер веднага арестувал и разпитал някои от членовете на бандата и успял да установи не само броя на престъпниците, но и пълния състав на „монетния двор“. И най-важното — успял да намери човека, който знаел къде се крие Съливан.

Вече разказахме как заловили главатаря на „монетния двор“. А сега да проследим събитията, след като измъкнали Съливан от мазето.

След като изтупал праха от дрехите си, Съливан поискал да говори насаме с Бичер. Разрешили му. Тогава той извадил от джоба си голяма пачка пари и ги предложил на детектива. Бичер отказал. Не само защото бил наистина честен човек, а и защото (както сам признал), се надявал да извлече много повече полза от залавянето на фалшификатора, отколкото от подкупа.

Съливан бил изпратен в Ню Хейвън, а после в Ню Йорк. Съдът го признал за виновен и го осъдил на смърт чрез обесване. Присъдата трябвало да бъде изпълнена на 7 май 1756 г. между 10 и 12 часа.

Но екзекуцията не се състояла в определеното време — избягал палачът... Не е трудно да се обясни неговата странна постъпка — Съливан се ползувал с огромна популярност, бил смятан едва ли не за герой, за него се говорело с уважение като за човек, който умее да „прави пари“.

През нощта на 7 срещу 8 май рухнала бесилката, издигната на площада. По-късно се установило, че някой я е подсякъл. 9 май било неделя и зрелищата били забранени. В понеделник сутринта пред затвора се събрала голяма тълпа, сред която имало и представители на властта. Съливан се възползувал от това и се обърнал към народа с „възвание“. Той заявил, че всички клишета са унищожени от неговите съучастници и следователно въпросът с фалшифицирането на пари може да се смята за приключен. Съливан се заклел, че ще стане честен човек. Речта му направила силно впечатление на присъстващите.

И все пак Съливан бил обесен. В книгата си „Фалшифицирането на пари в Америка“ Лин Глезер пише, че с неговата смърт, „синдикатът на фалшификаторите, който нямал равен нито по размерите си, нито по размах на дейността си, загубил своя лидер“.

Съливан бил екзекутиран, но изработените от него клишета останали в ръцете на съучастниците му. Затова на 9 юли 1756 г. Асамблеята на град Ню Йорк приела закон, според който всеки опит да се пусне в ход някое от клишетата на Съливан, се наказвал със смърт.

По това време инфлацията в страната достигнала фантастични размери. Успели малко да закрепят икономиката чрез заеми от Франция и помощи от Европа (около 2 милиона фунт-стерлинги). За това спомогнала и находчивостта на Роберт Морис, който ръководел финансите на страната. Правителството постановило да се преустанови печатането на книжни пари.

През 1786 г. конгресът на САЩ взел решение за въвеждане в обръщение на нова парична монета — долар („сребърен долар“). В началото сечели само сребърни монети, а през 1792 г. конгресът решил да се установят две парични единици — сребърен и златен долар, които били в твърдо съотношение. В началото все още продължавали да бъдат в обръщение и монетите на други страни. След английските пари най-разпространени били испанските дублони. Те най-често били подправяни. Особено голям майстор в тази дейност бил бижутерът Ефраим Брешер, който живеел в Ню Йорк в съседство с първия президент на САЩ-Джордж Вашингтон. Без да се смущава от това съседство, през 1789 г. той започнал да прави фалшиви дублони. Едва след смъртта му наредили сечените от него фалшиви монети да бъдат иззети от обръщение.

Много по-късно станало ясно, че не са иззели всичко. След около двеста години един от първите „дублони“ на Ефраим Брешер станал обект на вниманието на нумизматите.

В края на 1980 г. Йелският университет в САЩ изпитвал известни финансови затруднения и решил да продаде т.нар. „златен дублон на Брешер“, който бил изложен в музея на института. Това била странна „испанска“ монета. На лицевата ѝ страна (аверс) в средата били изобразени планини и изгряващо слънце. По края имало надпис: „Nova Elboraca Columbie Excelsior“. На обратната страна (реверс) в центъра бил изобразен американският орел, а по края имало надпис: „E Pluribus Unum“ и годината — 1707. На лявото крило на орела Ефраим Брешер поставил своите инициали: „Е. В.“

Независимо от странния външен вид, тези дублони „вървели“ наред с истинските пари, докато не ги иззели от обръщение.

У нумизматите са останали седем такива монети и днес те струват много скъпо. Дублонът на Йелския университет бил продаден за 650 000 долара на някакъв богаташ от Флорида, който пожелал да остане неизвестен.

През същата година друг „испански“ дублон бил продаден на един американец — нумизмат за рекордната сума 725 000 долара. Дотогава фалшиви монети не били продавани за такива огромни суми. По този повод „Вашингтон пост“ коментирал този факт по следния начин: „Няма нищо чудно в ажиотажа, който цари на пазара за редки монети. За разлика от долара техният паричен еквивалент расте с всяка изминала година и все повече ще надминава обезценилия се долар...“
Интересно признание!

През 1742 г., още преди началото на Войната за независимост, бил приет закон, който установявал наказание от две години затвор за фалшифициране на дребни монети — половин пенс и фартинг. Това не бил особено строг закон, като се има предвид, че дребните монети били фалшифицирани често, както по-късно и сребърните долари. С постепенното преместване на населението от източната към западната част на страната се премествал съответно и центърът на фалшифицирането на пари. В началото това бил щатът Кентъки, в който през първата половина на XIX в. развивали бурна дейност Джейкъб и Нанси Спринкл. Историята, свързана с тяхната дейност, ярко характеризира съществуващите тогава обичаи в САЩ.

На пет мили югоизточно от Уайсбърг, до малък приток на река Киниконик, имало две малки колиби. По-късно се изяснило, че под земята те били свързани с проход, в който се намирала „работилницата“. Произвежданите от семейство Спринкл сребърни долари били с много високо качество. Преди началото на съдебното заседание, когато в залата още нямало публика, съдията Уокер Рийд се приближил до съдебните заседатели с шепи монети на „фирмата Спринкл“ и казал: „Нека Съединените американски щати правят в монетните си дворове толкова истински пари, колкото тези, които държа в ръцете си“.

Тази тирада на пазителя на закона направила силно впечатление на съдебните заседатели. По време на делото, след пледоарията на адвокатата екстравагантният Джейкъб станал от мястото си, приближил се до него, извадил от един мръсен чувал шепи собственооръчно

направени сребърни долари и ги връчил на адвоката за награда. Въпреки тази демонстрация съдебните заседатели оправдали съпрузите Спринкл.

Скоро съпрузите отново били призовани в съда, но адвокатът им представил свидетелство за „внезапната смърт на съпрузите Спринкл по естествени причини“. Всички много добре знаели, че няма никакви „естествени причини“ и че съпрузите са живи. Въпреки това делото било прекратено и Спринкл спокойно заминали за Калифорния. По това време, в този щат започнали да се появяват частни монетни дворове, тъй като пари били необходими както на златотърсачите, така и на авантюристите, от които гъмжал този благодатен южен район.

На 21 април 1806 г. бил издаден федерален закон, който забранявал фалшифицирането на монети под страх от сурово наказание. Но по това време в САЩ нямало закон, който да забранява сечене на собствени монети; т.е. на пари с различно изображение от това на правителствените, с други размери или с различно съдържание на злато. През 60-те години на миналия век се случило нещо необичайно. Банкерската фирма „Кларк, Грабер и К^о“, която изпитвала недостиг от налични пари, построила монетен двор и започнала да прави свои 20-доларови монети, които съдържали повече злато от правителствените. От едната страна на монетата бил изобразен женски профил, заобиколен от 13 звезди. Отдолу била обозначена датата 1861 г. От другата страна бил изобразен традиционният двуглав орел и кръгъл надпис: „Clark Gruber & Co, Denver, Twenty D.“

Тези странни пари се разпространявали дори по-добре от истинските. Специална комисия, назначена от Конгреса, се заела да разследва случая. Според тогавашните закони действията на банкерите не съставлявали престъпление, но въпреки това всички смятали, че се е създало ненормално положение и трябва да се предприеме нещо. След дълги размисления и колебания конгресмените взели решение монетният двор да бъде купен от правителството за 25 000 долара. Това станало през 1863 г.

По това време страната попаднала в огъня на остри политически и военни схватки — през 1861 г. започнала гражданската война на Севера против Юга. Южните робовладелски щати започнали метеж против буржоазния Север, стремейки се да увековечат робството. Това довело до необходимостта от финансиране на важни военни

мероприятия и правителството решило отново да започне печатането на книжни пари.

Само за една-две години страната била залята от огромен по-ток фалшиви пари и „съмнителни“ парични знаци и „ценни“ книжа, голяма част от които били дело на южняците До 1914 г. всяка банка в САЩ имала право да печата пари и ценни книжа. Така че наред е правителствените банкноти, обезпечени със злато и сребро, съществували и банкноти на националните банки, обезпечени с държавни ценни книжа За да се създаде банка, било достатъчно да се спазят няколко прости условия и след регистрирането по определен ред да се пристъпи към печатане на банкноти.

В страната се появили голям брой фиктивни банки, които били наречени „банки на дивата котка“. Те така задръстили паричните канали на държавата, че било немислимо да се определи дали даден паричен знак е истински, дали е печатан от някоя от „банките на дивата котка“, или е просто фалшификат.

Така започнал златният век за американските фалшификатори на пари. В своята книга „История на паричната система на САЩ“ Бартън Хепбърн задава логичен въпрос за този период: „Как изобщо е могла да се развива търговията, щом почти всеки гражданин смятал, че конституцията му дава право да печата пари?“

През 1959 г. в обръщение се намирали повече от 4000 фалшиви парични знаци с различна номинална стойност и година на пускането им в оборот. Установено е, че през 1858 г. всяка седмица се появявали средно по 10 различни фалшиви банкноти. Хаосът се засилвал и от това, че в страната имало много банки с еднакви имена. В щата Ню Йорк през 1863 г. например имало 8 „Юниън бенк“, 7 „Къмършъл бенк“, 7 „Фармърс енд Марчънтс бенк“.

През 1861 г правителството издало специален списък, в който се изброявали фалшивите пари. В него били описани 1727 фалшиви банкноти, от които 588 петдоларови. Изброявали се и подправените банкноти, печатани от различни банки.

През февруари 1862 г. 188 американски банки създали Асоциация за борба с фалшивите пари. Асоциацията обявила награди за изобретяването на специална боя, хартия и други материали, необходими за печатането на пари, тъй като според нея тези мерки трябвало да затруднят фалшификаторите. Отчаяните банкери обявили

и награда за залавянето на фалшификатори на пари. Резултатът не закъснял — за 10 години, от 1863 до 1872 г. били арестувани 434 души. Те били осъдени общо на 1425 години затвор.

Изглеждало, че нещата вървят добре. Но количеството на фалшивите пари в страната не намалявало. Необходимо било правителството да вземе решителни мерки. На 14 април 1865 г. по време на заседание на правителството в Белия дом се състоял следният разговор между министъра на финансите Хю Маккалох и президента на САЩ Ейбрахам Линкълн. Диалогът е цитиран в официални американски документи:

Маккалох: Според мен е направено всичко възможно, за да се преустанови това (фалшифицирането на пари — Б. а.), но както сам виждате, взетите мерки се оказаха недостатъчни.

Линкълн: Вие говорите за безполезността на досегашните ни усилия. Може би ще ни предложите някакви други мерки?

Маккалох: Мисля, че трябва непрекъснато да правим усилия, и то настъпателни, а не отбранителни. Тази работа трябва да се ръководи от постоянен орган, начело на който да стои отговорен и енергичен човек.

Линкълн (след като всички членове на правителството потвърдили целесъобразността на предложенията на министъра на финансите): Подгответе предложение по този въпрос, Хю. Мисля, че идеята ви е правилна.

Това били последните думи на президента, които чул министърът на финансите. След няколко часа Ейбрахам Линкълн бил убит. На 5 юли 1865 г. в кабинета на заместник-министъра на финансите Едуард Р. Джордън се състояла церемония по полагање клетва от Уилям Р. Ууд, който ставал ръководител на нов правителствен орган — Секретната служба. На церемонията Е. Джордън заявил, че „главната цел на новото ведомство е да възстанови доверието на населението в нашата парична система“. Задачата наистина била сложна, Но бившият директор на затвор У. Р. Ууд и шепата хора, които ръководел (в началото 30 души), за една година успели да арестуват повече от 200 фалшификатори на пари освен онези, които били заловени, след като банката обявила награда. Това били престъпниците, които, както се казва, „плавали по повърхността“. „Акулите“ на противозаконния бизнес, най-големите майстори във

фалшифицирането на пари, „плавали“ дълбоко и не било така лесно да бъдат заловени.

Сред тези „самотни гении“, за които вече разказахме, трябва да споменем и още двама — Томас Маккартни и Емануил Нинджер, които също „прославили“ Новия свят в това съмнително поприще.

Томас Питър Маккартни е роден в средата на миналия век в графството Шелби (щат Илинойс). Тихият живот в глухата провинция би го потопил постепенно в блатото на еснафщината, ако не било случайното запознанство със семейството на Джонсън — родоначалник на една от първите династии американски гангстери. По това време Джонсън успешно се занимавал с фалшифициране на пари. Цялото семейство — дядото, бабата, бащата, съпругата, синът и дъщерите, владеели занаята и научили Питър на много неща, но той дълго не се захващал с този бизнес.

Един ден стопанинът на фермата, при когото работел Маккартни, го изпратил в града да продаде някаква стока. Като се връщал, той седнал под едно дърво в безлюдната прерия и започнал внимателно да разглежда банкнотата от един долар. Дали да не опита? И ето Маккартни вече седи зад голямата дъбова маса в западналия хан в Индианополис и „работи“ над доларовата банкнота. На другия ден той отива в магазина и подава своята „10-доларова“ хартийка. „Не знам дали имам да ви върна“-промърморва собственикът. — „Помолете съседа да ви развали.“

Така Маккартни разбрал, че може да прави онова, което другите не могат. Той изоставил фермата и заминал за Цинцинати. Там се запознал с популярния в града религиозен деец и член на училищното настоятелство Томас Тейлър, който заемал и още един, трети пост (наистина вече нелегален) — директор на голям таен монетен двор, в който се сечали „златни“ долари. След като практикувал известно време при Тейлър, Маккартни се върнал в Индианополис, където се учил на изкуството да прави клишета при немския фалшификатор Акерман.

Когато Акерман внезапно починал, неговата „фирма“ продължила да работи под ръководството на жена му и двете му дъщери — Марта и Алмиранда. Питър харесал Марта и се оженил за нея. Вдовицата на Акерман скоро се омъжила за известния фалшификатор от щата Мисури Джон Траути, чиито синове все пак

надминали баща си в това „изкуство“. Така се създадо „тихо семейство“ и фирмата заработила с пълна сила.

Не минавало без арести, но и тук Маккартни намирал изход. Например когато бил арестуван в Сент Луис, намерили у него 8000 истински долара. Те бързо преминали от неговия джоб в джобовете на полицаите и свежият вятър на свободата отново облъхнал лицето му. След година все пак го тикнали в затвора, но там не му харесало. „Мястото не беше уютно... Мръсно, влажно. Затова една сутрин станах от нара и напуснах затвора“. Как е успял да направи това, не е известно. Но това не е всичко. Веднъж той успял да избяга от строго охраняван вагон, който се движел с 60 километра в час. При това ръцете му били вързани, а краката му във вериги...

Тъй като имал много пари (истински и фалшиви), Маккартни се опитал да ги вложи в някакъв бизнес. Държал дагеротипно ателие, давал под наем каруци и файтони в Рола (щата Мисури), работил като зъболекар, а след това две години обикалял страната и изнасял лекции на тема „Как да се пазим... от фалшивите пари“. Лекциите, които четял под името професор Джоузеф Уудс, се радвали на огромен брой слушатели, „Професорът“ че само говорел, но и демонстрирал най-характерните грешки, допускани ... от неговите конкуренти-фалшификатори. На другия ден, след като „Професорът“ напуснал града, пристигали елегантно облечени Майлс Оугл и Джеймс Лайънс и разпространявали фалшивите пари на „фирмата“ Маккартни.

В името на справедливостта трябва да признаем, че всички опити на Маккартни да се заеме с легален бизнес претърпели крах главно по вина на полицията. „Не е възможно да се работи“ — искрено заявил Маккартни, след като не успял поредният му опит да стане зъболекар. — „Заради такива като мен т.е имат и работа, и «странични доходи» и ако ние, фалшификаторите, изчезнем в един прекрасен ден, какво ще стане с полицаите?“

Историята на Томас Маккартни от миналия век характеризира много точно порядките в „свободния свят“. Обърнете внимание: пред вас премина галерия от образи — продажни полицаи, безцеремонни престъпници-фалшификатори, дори и „порядъчни“ граждани като Томас Тейлър, религиозен деец, член на училищен съвет. Той прославял бога и „демокрацията“, а имал нелегален монетен двор. Можем да споменем имената на още много такава порядъчни

американци, които заемали видно място в обществото, принадлежали към висшите сфери и съчетавали това с попрището на фалшификаторите на пари: Джошуа Майнър, Хенри Коул, Томас Балард и много други. Томас Балард например се ползувал с огромен авторитет като много честен и принципен човек. Той не пушел, не пиел, помагал на болната си леля, издържал по-младия си брат. Точно заради тези забележителни човешки качества бил избран за глава на масонската ложа. Наред с всичко това обаче Балард не само изкусно фалшифицирал пари, но и пръв сред американските фалшификатори успял да направи в домашни условия отлична хартия за своите „долари“.

А ето и още един пример за това на какви идоли се кланят в света на парите. През 1876 г. полицията най-сетне решила да арестува Бен Бойд — главатаря на шайка фалшификатори. Съдът го осъдил на 10 години затвор. Съратниците и колегите му били възмутени от американската Темида, тъй като Бойд бил много добър гравьор и без него членовете на шайката били застрашени най-малко от безработица. Нямамо друг изход — трябвало на всяка цена да се спаси главатарят. И тогава се родил чудовищен и нагъл план. В полицията научили, че на 7 ноември 1876 г. през нощта членовете на шайката ще изровят останките на бившия президент на САЩ Ейбрахам Линкълн от гробището Оук Рийдж в град Спрингфилд (щат Илинойс) и ще предложат на властите замяна срещу живия Бен Бойд!

През нощта няколко групи полицаи обградили гробището. Ръмяло. Гъста и влажна мъгла забулвала гробището и видимостта била ограничена. Но скоро полицаите чули стъпки и видели три фигури, които носели кирки, железен лост, лопати и въже. Те се приближили до гробницата и запалили цигари, а после, без да бързат, се заловили за работа. Изведнъж се случило нещо непредвидено — чул се изстрел. Вероятно нервите на някой от полицаите не издържали при вида на това светотатство. Останалите полицаи открили огън, тъй като предположили, че стрелят по тях. В тъмнината и в мъглата било трудно да се разбере кой започнал престрелката. Престъпниците се простили с надеждата, че ще завършат черното си дело в спокойна обстановка, затова събрали инструментите си и, без да бързат, се отдалечили. Зад тях още дълго се чувала хаотична стрелба. Така завършила тази типично американска история.

И накрая, преди да завършим разказа за най-известните фалшификатори от предишните столетия, трябва да споменем, името на знаменития Емануел Нинджер, който бил наистина уникален престъпник. Докато неговите колеги правели фалшиви банкноти с помощта на клише, Нинджер рисувал долари. Но ако по времето на енергичната Мери Батъруърд парите имали прост рисунък, в края на XIX в. долларите били нашарени с толкова много винетки и други орнаменти върху фон с цветовете на дъгата, че да се нарисуват било невероятно трудно. Въпреки всичко Нинджер успял да направи това.

От 1883 до 1896 г. той живеел с жена си и четирите си деца в собствена ферма недалеч от Ню Йорк. Във фермата работели само жената и децата. „Главата на семейството“ съседите почти не виждали. Това ги озадачавало и се наложило жената на Нинджер да обяснява, че той получава пенсия, защото е служил в германската армия и често пътува до Ню Йорк за парите. Когато си е в къщи, пише мемоари. В действителност, затворен в кабинета си, Нинджер рисувал банкноти. Той притежавал страшно търпение и голям талант — само човек-машина можел да нарисува 50-доларова банкнота за 4—5 дни. Може би той е използвал някакви шаблони и приспособления, но нали всичко се рисувало, а не печатало! Това бил изтощителен труд и Нинджер страшно се изморявал. Веднъж той нарисувал 50-доларова банкнота и забравил да напише: „Гравирано и отпечатано в бюро за гравиране и печатане“. Въпреки това банкнотата благополучно вървяла в оборота и когато през 1891 г. един барман забелязал грешката, било късно да се търси фалшификаторът. Барманът закачил банкнотата в рамка над тезгяха. А Нинджер продължавал всеки последен петък от месеца да пътува до Ню Йорк за покупки.

...Вечерта на 29 април 1891 г. било хладно като през есента. Валял дъжд, от морето духал силен поривист вятър и като че ли издухал всички хора от улиците на Ню Йорк. Ърл Баском, собственик на малък бар, скучаел. Няколко клиенти и барманът за кой ли път бършел чашите за бира и вино и тъжно гледал дъждовните потоци, които миели праха от двете големи витрини.

Но ето че звъннала камбанката и в бара влязъл добре облечен човек на средна възраст. Той поздравил и помолил Ърл да му развали 50-доларова банкнота. „Чаша вино? Какво време, а!“ — казал барманът, като давал парите на посетителя. „Не, благодаря, много

бързам“ — отговорил той с лек акцент, внимателно сложил парите в кесията си и напуснал бара.

Ърл Баском отегчено погледнал след него, взел банкнотата от мокрия тезгях и я сложил в касата. В този момент коленете му се подкосили — фината многоцветна рисунка на тази страна на банкнотата, която докоснала мокрия тезгях, се размазала...

Когато задържали Нинджер, той се опитал да протестира, по после си признал. Градската съдебна власт била толкова напласена, че отказала да го пусне дори срещу голяма парична гаранция. Това не е чудно, защото както казал по-късно съдията Кокс, „този човек е най-опасният фалшификатор, който някога е падал в ръцете на американското правосъдие. От другите престъпници от този род е достатъчно да се вземат клишетата, пресата и другите инструменти и те престават да бъдат опасни за обществото. А в този случай обвиняемият има винаги тези инструменти — това са главата и ръцете му...“

Процесът „Нинджер“ предизвикал огромен отзвук в американското общество. В редакциите на вестниците пристигали писма с молба Нинджер да бъде освободен, за да може талантът му да бъде използван за благото на страната. Видният обществен деец С Пакард се обърнал към редакцията на вестник „Сън“ с молба да се вземат мерки за освобождаването на Нинджер.

Но процесът се състоял и фалшификаторът бил осъден на 6 години затвор и... глоба от един долар. Нинджер стоял в затвора 4 години и два месеца и за доброто си поведение бил пуснат на свобода. Той продал фермата си за голяма сума и заминал неизвестно къде. Нинджер изчезнал и никой повече не го видял. Но споменът за него не давал покой на бившите му съседи и особено на човека, който купил фермата му. Кой знае защо той решил, че Нинджер трябва да е заровил някъде съкровище. След като преровил цялата ферма и не намерил нищо, той полудял. Последните си дни прекарал в психиатрична болница. Това не била нито първата, нито последната жертва на „златния телец“.

На края ще споменем, че растящото увлечение да се колекционират старинни предмети, включително и монети, родило нова армия от престъпници-фалшификатори. Те подправяли монети, които не се намирали в обръщение, а имали само нумизматична

стойност. От тях в миналото особено преуспял немецът Карл Бекер, който дълго време водел за носа не само колекционерите-любители, а и експертите в музеите. Продукцията му — обикновено златни антични монети, се разграбвала и не предизвиквала съмнения дори сред специалистите. Бекер забогатял и все по-рядко пускал на пазара „уникални монети“. Той направил всичко 622 монети. Неговите „златни древноримски“ монети били от особена сплав, която много приличала на злато.

ТАЙНИТЕ НА МОНЕТНИЯ ДВОР

За никого не е тайна, че в арсенала на буржоазните държави и правителства освен явните, има и тайни средства за оказване натиск върху вражеските държави. Сред тях е и подкопаването на икономиката на другите страни чрез печатане и разпространяване на фалшиви пари.

ПРЕСТЪПНИЦИ НА ДЪРЖАВНА СЛУЖБА

Историята познава много случаи, когато фалшивите пари са били оръдие на външната политика на капиталистическите държави. Подправени монети на вражески държави се сечели в големи количества още от началото на средновековието по време на честите войни. Известният руски учен професор М. И. Боголепов пише в книгата си „Държавният дълг“ за някои от кралете, които така се увлекли да фалшифицират монети, че влезли в историята като фалшификатори на пари.

Още през 1517 г. чешкият крал наводнил полския пазар с фалшиви полски пари и това чувствително разстроило икономиката на Полша.

По време на Седемгодишната война (1756—1763 г.) пруските войски под командването на Фридрих II нахлули в територията на Полша и Литва. Те заграбили богати трофеи, но най-ценни сред тях били инструментите за сечене на литовски монети. Като узнал за неочакваната находка, Фридрих побързал да арестува и постави под строга охрана всички, които по някакъв начин били разбрали за нея. След това възложил на трима авантюристи-фалшификатори да започнат сечене на литовски монети. Дали им сребро, но при условие да го използват „икономично“. Тройката започнала да прави пари, които само изглеждали сребърни. Монетите трябвало да изглеждат като минали през много ръце и затова излишният блясък на повърхността им отстранявали с помощта на тъй наречения винен камък. Освен това продължавали да сечат монетите със същата дата, с която били и истинските. Никак не е чудно, че търговците, които снабдявали пруската армия, вземали тези пари без колебание. Предполага се, че „светата троица“ е направила повече от 400 милиона фалшиви пари.

На свой ред англичаните в стремежа си да раздразнят прусаците направили огромно количество немски сребърни пари. Скоро станало ясно, че тези монети са фалшиви — те съдържали значително повече

сребро от истинските. Това бил единственият случай в историята, когато фалшификаторите направили такава грешка.

В Полша и Швеция едновременно усилено фалшифицирали руски пари. Руските царски чиновници също не останали назад и организирали фалшифицирането на холандски парични знаци. По-късно, непосредствено преди руско-японската война, в Далечния изток руските власти открили огромно количество фалшиви рубли. Минало много време, преди да се разбере, че тези пари се печатат не в Петербург, а в Токио. Станало ясно, че подготовката за война с Русия се водела в Япония на всички равнища и започнала много преди нападението на Порт Артур.

И все пак с фалшифицирането на пари на държавно равнище за пръв път сериозно се заела Англия.

През 70-те години на XVIII в. отношенията ѝ със североамериканските колонии рязко се влошили. Английският парламент почувствувал, че богатите колонии се изплъзват от ръцете му и предприел решителни мерки, за да запази позициите си в Новия свят. Въведени били строги ограничения, които пречели за развитието на манифактурното производство в колониите. Това не се харесвало на богатите фабриканти. Увеличаването на данъците болезнено се усещало от бедняците. Облагането с данъци изобщо се смятало за несправедливо, тъй като колониите нямали свои представители в парламента. През 1764 г. в Лондон бил издаден закон, който забранявал да се печатат книжни пари в колониите. Това решение се отразило много зле върху доходите на фермерите, занаятчиите и фабрикантите. Чашата на търпението преляла и от другите „драконовски мерки“ на английското правителство. Избухнала войната против британския колониален гнет.

В тези бурни години, когато били позволени всички средства, фалшивите пари се оказали важно оръжие за Англия в борбата ѝ срещу въстаналите колонии в Новия свят.

Войната за независимост, която продължила цели 8 години, започнала на 19 април 1775 г. със сражението при Лесингтън. Всяка от тринадесетте колонии трябвало сама да въоръжи армията си и да ѝ осигури всичко необходимо. Но войниците били лошо облечени и нередовно ги снабдявали с пари и боеприпаси. Въпреки високия боен дух те воювали трудно. Снабдяването се затруднявало от инфлацията и

от недостига на много материали. Икономическото положение на колониите било крайно тежко и точно това решили да използват в Лондон.

През октомври 1775 г. членът на континенталния конгрес Самюел Адамс получил тайно донесение от представителя на колоните в Лондон Артър Ли. Американският агент с тревога съобщавал, че случайно успял да узнае за заговор, който се готвел в някои провинции. Артър Ли писал: „Възможно е в близко време да Ви се наложи да се сблъскате с предателство в редица провинции. Доктор Чарч е организиран заговор и е привлякъл на своя страна някои хора, между тях и зет си — печатаря Флеминг. Те ще се опитат да обезценят континенталните парични знаци, като пуснат в оборот много фалшиви пари. Успях да узная това от авторитетен източник в министерството, което е във връзка с тях...“

Доктор Чарч... Но това е генералният директор на всички болници на континенталната армия! Да, да, Бенджамин Чарч, уважаван в колониите човек. Скоро Самюел Адамс разбрал за него и други неща. Оказало се, че доктор Чарч отдавна е под подозрение. Започнали да го следят, след като установили, че той води тайна кореспонденция с командувания британските войски генерал Гейдж и с много други англичани. Арестът на предателя вече нищо не можел да поправи — в Лондон били възприели неговата идея да залее Америка с фалшиви банкноти и да разстроят още повече и без това разклатената финансова система на разбунтувалите се колонии. Това бил случай в историята, когато с помощта на огромно количество фалшиви пари една държава се опитала да пречупи гръбнака на финансите на друга държава.

В Лондон разбирали, че трябва да се бърза. И ето че през един бурен януарски ден на 1776 г. от пристанището Плимут отплавал за Новия свят линейният кораб „Феникс“. В края на януари той пристигнал в Ню Йорк. На борда имало всичко необходимо за направата на клишета и за печатане на фалшиви пари по подобие на онези, които били пуснати в оборот от континенталния конгрес на 10 май 1775 г. От кораба изнасяли парите в чували за брашно.

През ранната пролет на 1776 г. по неизвестни причини „Феникс“ напуснал пристанището на Ню Йорк. Въпреки това потокът от фалшиви банкноти не намалял, а се увеличавал с всеки изминат ден. Разузнаването на колониистите се опитвало да намери адреса на

нелегалния монетен двор. Най-сетне усилията му се увенчали с успех. По време на разпит на 26 юни 1776 г. някой си Исраел Янг казал под клетва, че неговият познат Томас Вернон по заповед на губернатора на Ню Йорк Уилям Трайон търси фалшификатор, който да може да направи клишета. След известно време Вернон доложил на губернатора, който се намирал постоянно на борда на английския линеен кораб „Дюшес ъв Гордън“, че е намерил такъв квалифициран фалшификатор в лицето на Хенри Доукинс. Когато довели Доукинс на борда на кораба, не могли да преговарят с него, защото той се изхитрил да се напие и по време на срещата с губернатора само бърборел несвързано и ръмжал. Изпратили го да спи. През нощта той незабелязано изчезнал от кораба и доказал, че бил не само изкусен фалшификатор, но и добър актьор.

Скоро английският губернатор организирал на борда на кораба печатане на континентални пари без помощта на Вернон. Помогнал му собственикът на нюйоркската печатница Джеймс Ривингтън, който му изпратил опитен майстор и необходимото оборудване. Потокът фалшиви монети продължавал да се увеличава. На 14 април 1777 г. в „Ню Йорк газет“, „Уикли меркюри“ и редица други вестници било публикувано съобщение, което станало историческо. То предупреждавало жителите на града за голямото количество фалшиви пари, които се появили в колониите. Според съобщението те били „толкова изкусно и прецизно направени, че няма никакъв риск да ги ползвате, тъй като е почти невъзможно да се отличат от истинските“.

Успехът на британската финансова диверсия се дължал и на това, че през 1776 г. английските войски успели да превземат в Пенсилвания една хартиена фабрика и доставили на тайния си „монетен двор“ голямо количество хартия. Станало невъзможно да се различат фалшивите от истинските пари дори и по качеството на хартията. Англичаните успели да привлекат на своя страна и филаделфийския майстор-гравьор Джеймс Смизер, който малко преди войната направил няколко клишета за монетните дворове на колониите. Когато англичаните били принудени да напуснат Филадельфия и да се оттеглят към Ню Йорк, Смизер тръгнал заедно с тях. Върховният изпълнителен съвет на Пенсилвания: издал специална листовка, в която Смизер се обвинявал в предателство и държавна измяна. „Но чувството за патриотизъм винаги се притъпява, когато става дума за пари“ —

справедливо забелязва Лин Глезер в книгата си за американските фалшификатори на пари.

Кой разпространявал фалшивите пари? По време на война гова бил много опасен бизнес. И все пак англичаните успели да склонят на това шайка от мошеници. Имената на някои от тях дори останали в историята на американската държава. За един от тях — Стефан Холенд, бъдещия губернатор на щата Ню Хемпшир Джон Ленгтън възкликнал: „Да бъде проклет! Надявам се да го видя обесен. Той ни причини повече загуба, отколкото биха могли десет хиляди души.“

Полковник Стефан Холенд (по това време всеки, който пожелаел, можел да се представи за „полковник“) преди войната бил преуспяващ търговец. Когато избухнала освободителната война, той преминал на страната на англичаните и заедно с преданите му хора се заел да разпространява фалшиви пари. Не може да се каже, че Холенд нито веднъж не е попадал в ръцете на властта, напротив. Ала всеки път успявал да избяга при съвсем невероятни обстоятелства. Например веднъж го арестували и го задържали в затвора, докато бъде изяснено всичко около неговата „дейност“. Впрочем това не бил затвор, а обикновена барака без прозорци. Веднъж часовоят, който току-що бил застъпил на пост, видял как от затвора излиза красиво облечена девойка. Тя бавно тръгнала по прашния път към гората, като кокетно въртяла чадърчето си. Часовоят разбрал, че е измамен, едва когато „девойката“ неочаквано възседнала появилия се от гората кон и заедно със съучастниците си се понесла в галон.

Как получил Холенд женските дрехи? Как се свързали с него съучастниците му? Това никой не можал да обясни. Много по-късно съвсем случайно станали известни някои обстоятелства от неговата дейност. През тези години върлувала епидемия от едра шарка, която не пожалила и един от партньорите на Холенд. Той починал по време на поредната си „командировка“. Неговият слуга, млад човек, си спомнил, че малко преди смъртта си господарят му ровел в градината. Слугата отишъл там и под един камък намерил чувал с писма. Момчето ги занесло в полицията, и пред удивените полицаи се разкрила картината на предателството на много видни колонисти, връзките им с англичаните и най-вече с Холенд. Впрочем голяма част от бандата, както и самият Холенд успели да избягнат възмездието на американската Те-мида.

Само веднъж на колонистите като че ли провървяло — те успели да арестуват английския фалшификатор капитан Канингхем. Скоро обаче и той избягал. Този потомък на стара дворянска фамилия така се пристрастил към новия бизнес, че след връщането си в Англия се заел отново със същата професия — започнал да подправя фунт-стерлинги. Скоро обаче бил разкрит и обесен в Лондон на 10 август 1791 г.

Всички усилия на колонистите да прекъснат потока фалшиви пари останали без резултат. Тогава решили да блокират крайбрежието и да задържат всички английски кораби. Резултатът не закъснял.

На 9 август 1776 г. на разсъмване от американската фрегата „Диана“ забелязали на хоризонта вражески кораб. Бързоходната фрегата започнала преследване, но успяла да догони английския кораб „Гленкерн“ едва привечер. Ето част от донесение го на капитана на „Диана“ Самюел Никълсън: „На борда на «Гленкерн» имаше човек, който при разпита си призна, че са му поверили за съхранение сандък, чието съдържание не му е известно. Когато в Англия му връчвали сандъка му казали при евентуална среща с неприятеля да изхвърли сандъка зад борда. При пристигането си в Ню Йорк той трябвало да занесе сандъка на едно лице. Когато нашата лодка се приближи, този човек успя да хвърли сандъка в морето. Взехме мерки, за да намерим и извадим сандъка. След дълго търсене успяхме да го намерим и го вдигнахме на борда. В него открихме материали и оборудване за подправяне на нашите парични знаци“.

Подобни находки били намерени на още няколко английски кораба: „Блек Снейк“, „Морнинг Стар“ и други.

Неволно възниква въпросът, защото местните власти не са публикували листовка с указание как да се различават фалшивите пари от истинските, както се нрави в такива случаи? В американската литература се твърди, че властите не искали да правят това от страх, че англичаните ще отстранят забелязаните неточности във фалшивите пари. Това е повече от наивно твърдение. Истинската причина за странното мълчание на властите е другаде. Фалшивите пари били направени толкова добре от англичаните, че било много трудно да се различат от истинските и властите разбрали, че в страната циркулират фалшиви пари само по изобилието парични знаци в оборота.

Оставало последното средство — пълното изземване на паричните знаци с определени стойности и замяната им с нови. Това

било направено в края на 1778 г. Но тогава хаосът се увеличил, защото истински банкноти често се предавали... като фалшиви, а правителството още не било успяло да напечата нови пари и се наложило да се чака повече от два месеца. Това предизвикало паника сред част от населението, която се увеличила, след като английските агенти разпространили слухове, че и новите пари са фалшиви. Много хора повярвали. Доверието в книжните пари било загубено. И досега в САЩ се е запазила поговорката: „По-евтино от континенталните“.

Войната за независимост завършила с победа на колонистите. На 30 ноември 1782 г. Англия и САЩ сключили предварителен мирен договор, а за край на войната официално се смята 3 септември 1783 г., когато във Версай бил подписан мирният договор, според който Англия признавала независимостта на САЩ. Причините за поражението на Англия били много, но тук няма да стане дума за тях. Важно е да се отбележи друго — благодарение на „финансовата диверсия“ Лондон за малко не успял да постави на колене разбунтувалите се колонии.

1811 година. Много събития вълнували парижаните в това далечно време. Сред тях било и знаменитото „дело за нечистата сила“.

Жителите на Париж често се заглеждали в полуразрушената къща на изоставеното място встрани от Монпарнас. Всяка нощ чак до зазоряване в прашните прозорци мигали светлинки, мяркали се някакви сенки, носели се тайнствени шумове. „Нечиста сила в нашия град“ — казвали суеверните хора и боязливо заобикаляли зловецата къща. Някой се сетил да съобщи за „нечистата сила“ в полицията. И какво мислите? Всичко било точно така. Нещата наистина се оказали нечисти. В тази къща се печатали фалшиви пари. И силата била налице — изпитали я префектът на столичната комисия и неговите прекалено старателни подчинени. В тази къща по лично нареждане на император Наполеон Бонапарт и под ръководството на някакъв роднина на личния му секретар се печатали фалшиви руски банкноти. Наполеон смятал по този начин да нанесе допълнителен удар на Русия този път на нейната икономика. Монетният двор на Наполеон не се ограничавал само с печатане на фалшиви рубли — там се правели и австрийски книжни пари. С тяхна помощ се заграбвали огромни ценности от Австрия и Русия. Русия пострадала много от тази диверсия.

Подправените банкноти, предимно на стойност 25 рубли и порядко 50 рубли, били широко разпространени в Русия по време на похода на Наполеон от 1812 г., но не останали дълго в оборот, защото открили в тях груби правописни грешки. Вместо „государственная ассигнация“ било напечатано „государственная ассинация“, а в някои екземпляри се срещало „холячей“ вместо „ходячей“. Подписът на истинските банкноти бил с мастило и затова бил малко размазан, а на фалшивите — бил литографски и много ясен. Трябва да се признае, че фалшивите банкноти били направени толкова умело и на такава хубава хартия, че едва ли биха предизвикали подозрение, ако не били тези грешки. Благодарение на качеството на хартията те са се запазили по-добре и са достигнали до нас в по-голямо количество от истинските пари.

Интересно е, че същата тази печатница по време на похода вървяла след Наполеон с обоза и продължавала да работи. Последната ѝ спирка било полуразрушеното здание, близо до Преображенското гробище в Москва. Наистина тук тя не работила дълго — руснаците бързо прогонили пълчищата на Наполеон. Според известния руски историк и професор М. Боголепов това бил своего рода филиал, а „монетният двор“, който печатал руски пари, бил във Варшава.

Когато се изследват различни исторически източници, се установява, че в действителност са съществували два филиала на варшавския „монетен двор“. Във февруарската книжка на списание „Русская старина“ от 1902 г. са публикувани спомените на К. Мартенс „Из записките на стария офицер“. Той взел активно участие в Отечествената война от 1812 г. и заедно с руската армия влязъл в изоставената от французите Москва. „Движейки се по улиците на втората столица на Русия“ — пише К. Мартенс — „в един от полуизгорените домове намерихме добре устроена фабрика за фалшиви пари с необходимите машини и инструменти и много готови банкноти. Те бяха направени толкова майсторски, че беше почти невъзможно да се различат от истинските“.

Преображенското гробище, в района на което според професор Боголепов е бил филиалът на варшавския „монетен двор“, тогава се намирало далече зад пределите на града. Затова има основание да се предполага, че наистина е имало два филиала — в самата Москва и в предградията ѝ. Впрочем не е толкова важно колко са били „монетните

дворове“ на Наполеон. По-съществено е да се определи вредата, която враговете са нанесли на икономиката на страната. Оказало се, че тя е много голяма.

След войната правителството на Русия заменило банкнотите от 25 и 50 рубли с нови. Оказало се, че издетите асигнации били със 70 милиона рубли повече, отколкото били пуснати в оборот от руската хазна. За онова време цифрата била направо фантастична.

Имало и други опити да се разпространяват в Русия подправени банкноти, но вече не на толкова високо равнище, както при Наполеон. Известни са много случаи, когато поданиците на чуждите държави правели това на свой риск, без да преследват никакви по-далечни политически цели. Главната задача, която преследвали те, била чисто меркантилна — да натрупат капитал. Но тази дейност едновременно нанасяла вреда на финансите на страната и косвено била в полза на враговете на Русия.

Примери на такъв „бизнес“ има много, но тук ще се спрем само на два случая, в които фалшификаторите на рубли са чужденци.

В майската книжка на списание „Русская старина“ от 1902 г. е публикуван дневникът на известния френски дипломат от времето на Екатерина II — Карберои. За нас е интересен разказът му за някоя си мадам Шампаньоло.

...През влажната есен на 1770 г. на петербургското пристанище спряла голяма четиримачтова холандска ладия. Веднага след като спуснали трапа, измъчените от дългото и тежко пътуване пасажери започнали да слизат на брега. Кочияшът на граф П. Чернишев бил един от последните. Вероятно той вече бил „отпразнувал“ пристигането си в родината, защото по средата на трапа залитнал, паднал във водата и се удавил.

Младата му жена — францужойка, не тъгувала дълго. Няколко дни след погребението на нелепо загиналия си мъж тя се появила в Москва и през 1771 г. се омъжила за някой си Пиер Туайли. След една година починал и той и хубавичката вдовица отново не страдала дълго. Офицерът Шампаньоло — французин на руска служба, не останал безразличен към своята симпатична съотечественица и без да дочака края на траура, се венчал за нея. След известно време Шампаньоло излязъл в оставка и заминал със съпругата си за Петербург, където

започнал да дава под наем мебелирани стаи. С това завършва официалната им биография и започва тайната.

Госпожа Шампаньоло два пъти пътувала в Холандия „на почивка“. Скоро петербургските власти получили секретно писмо от „доброжелател на Русия“, в което пишело, че госпожа Шампаньоло съвсем не си почива в Хага. Напротив, тя бързо установила връзка с банда международни фалшификатори на пари и се заела да проучва въпросите, свързани с фалшифицирането на руски банкноти.

Полицията започнала тайно да следи квартирата на Шампаньоло в Петербург, а с прислугата и целия обслужващ персонал се водели „откровени“ разговори. Успели да разберат, че от Холандия всеки момент се очаква някаква важна пратка за семейство Шампаньоло, но какво ще съдържа тя никой не знаел.

През това време в Министерството на външните работи пристигнало донесение от посланика на Русия в Хага княз Голицин. Той съобщавал, че по негови сведения в Холандия е организирано производство на руски фалшиви банкноти. Посланикът пишел, че според него това не е политическа диверсия от страна на холандското правителство, а резултат от дейността на банда международни фалшификатори, с които била установила връзка и госпожа Шампаньоло година и половина по-рано, по време на първото си пътуване в Холандия. Посланикът уверявал, че неговата информация е напълно достоверна, тъй като я получил от гравьора, който правил клише го за почагане на руските пари. Той намеквал и за това, че гравьорът развързал езика си едва след като получил от посланика голяма сума истински пари.

Ето защо когато на 13 октомври 1776 г. на петербургското пристанище акостирал белоснежният платноход от Хага, там вече го очаквали представители на властите. Сред документите за различните стоки били намерени четири известия за колети на името на госпожа Шампаньоло. Според документите пратките за госпожата съдържаха дантели. След кратко съвещание представителите на петербургските власти решили да отворят четирите колета пред свидетели. Както могло и да се очаква, в тях били намерени не дантели, а пачки фалшиви руски банкноти на обща сума повече от 12 милиона рубли, колосална за онова време. Рублите били конфискувани и бил съставен акт, подписан от свидетели, В колетите вместо пари била поставена

стара хартия и всичко било внимателно зашито. Не е ясно защо властите постъпили така. Та нали по този начин изчезнала главната улика против госпожа Шампаньоло.

Всъщност фалшификаторката все пак била арестувана и изправена пред генерал-прокурора княз Вяземски. Той я разпитал внимателно дали в това мръсно дело не е замесено правителството на Холандия или на някоя друга държава. Госпожа Шампаньоло категорично отхвърлила това предположение. Опитният генерал-прокурор бил настойчив в желанието си да разкрие участието на някоя чужда държава, тъй като познавал и други такива случаи.

Опасенията на княз Вяземски не се оправдали и било решено госпожа Шампаньоло, нейната майка и брат ѝ да бъдат екстрадирани от Русия. На следващия ден след разпита, 17 октомври, на същия красив кораб, с който пристигнали колетите, те напуснали страната.

Нашата история познава много примери за това, как от чужбина в Русия били прехвърляни фалшиви пари. Тези случаи обаче не винаги завършвали така безобидно, както авантюрата на госпожа Шампаньоло.

И. А. Никотин, чиновник по специалните поръчения при управителя на северозападния край в средата на миналия век, генерал-губернатора Назимов, пише в своите спомени, публикувани в списание „Русская старина“ от февруари 1902 г.; „Струва ми се, че нито един край в Русия не може да претендира, че е имал повече случаи на фалшифициране и търговия с фалшиви ценни книжа. Лично аз съм водил около 15 следствия и това никак не е лесно ...“ Положението в страната след Кримската война било близо до катастрофа и затова, както отбелязва Никотин, „търговията с фалшиви пари вървяла добре“. Но според автора производството на местните „монетни дворове“ не можело да се сравнява с продукцията, която се получавала от чужбина в една фабрика за сукно.

На 11 септември 1859 г. Никотин бил поканен на секретна аудиенция при генерал-губернатора Назимов. Той го запознал с едно писмо, което пристигнало от Петербург. В него се съобщавало, че има сведения за това, че в управлението от Назимов край са се появили много добре направени банкноти — фалшификати от 10 рубли. Към писмото била приложена и една фалшива асигнация. Назимов и събеседникът му дълго разглеждали банкнотата, но не открили нищо

подозрително — всичко било на мястото си. Въпреки това трябвало да се търси източникът, който замърсявал финансовите канали на страната. Задачата била трудна, но чиновникът по специалните поръчения се надявал да я разреши. Той започнал да търси в две направления. Първо, установил връзка с хора, които в миналото били замесени във фалшифициране на пари и, второ, наредил на всички началници на пощенски станции да установят кой води кореспонденция с чужбина и кой получава задгранични пратки.

Резултатът не закъснял. Полицейският началник Фогел, който се специализирал в борбата с фалшификаторите на пари, доложил на Никотин, че някои неща са го насочили към белгийския поданик Сиес, директор на Крайшуанската фабрика за сукно във Вилейска околия на Виленска област. Името на този господин фигурирало в списъка на лицата, които получавали пратки от чужбина. Наистина като директор на фабрика за сукно той можел да води кореспонденция и дори да получава пратки от чужбина, но колетите би трябвало да тежат десетки пуда, а те тежали най-много половин пуд...

Започнали да следят кореспонденцията на Сиес, но за лош късмет по това време той не получавал никакви пратки. И когато Никотин започнал да се пита дали е избрал правилния път, неочаквано пристигнало анонимно писмо. Авторът съобщавал, че на името на Сиес от Белгия пристигат пратки с фалшиви банкноти от 10 рубли, но без номера. Сиес със специален печат слагал на банкнотите същите номера, както и на парите, които в момента се намирили в обръщение. Той правел това така умело, че не могло да възникне никакво съмнение в тяхната истинност.

Никотин решил да побърза. Този анонимен сигнал можел да стане известен на Сиес и той да предприеме всички необходими мерки за предпазливост и да унищожи всякакви улики. Затова Никотин тръгнал спешно от Вилно. „Пристигнах във фабриката късно вечерта“ — спомня си той — „и направих обиск в дома му в присъствието на местния пристав и свидетели и в края на краищата намерих металически цифри, които много приличаха на онези, които поставят на банкнотите от 10 рубли“.

Господин Сиес бил дълбоко възмутен от обиска Той обвинил Никотин в нарушение на международното право, като изтъквал австрийското си поданство и заплашвал, че ще се оплаче на царя от

своеволието на местната администрация. Никотин се правел, че не чува тирадите му. Протоколът за обиск бил подписан от свидетелите, пристава и Никотин, а претендиращият за екстериториалност Сиес изпратили под конвой във Вилно. Местният художник нарисувал акварелен портрет на Сиес и той бил приложен към изпратените в Брюксел документи с молба да се провери дали Сиес е наистина лицето, за което се представя.

В това време белгийският поданик продължавал да буйствува и да настоява да го освободят. Той заявил, че цифрите му били нужни, за да маркира тъканите, които фабриката произвежда и че няма нищо общо с фалшивите пари.

Скоро се получил отговор от Брюксел, от който станало ясно, че Сиес не е никакъв Сиес, а избягал каторжник, отдавна търсен от белгийската полиция. Освен това се съобщавало, че скоро в Брюксел е арестуван гравьор, който бил обвинен в направата на клишета за фалшиви руски, белгийски и холандски банкноти. Впоследствие се изяснило, че той е направил и цифрите на Сиес. По-късно от Брюксел пристигнало още едно съобщение — открили книжната фабрика, в която Сиес поръчал две години по-рано хартия с водни знаци. Белгийската полиция искала от своите руски колеги да изпратят Сиес в родината му.

Когато бившият директор на фабриката разбрал за това искане на белгийската полиция, той помолил да му дадат хартия, перо и мастило. След няколко часа Сиес връчил на Никотин молба до царя да му се разреши да получи руско поданство. Той обяснявал това с много причини, включително... и с прекрасния въздух на Русия.

След като получил отказ, Сиес започнал да се преструва на луд. Въпреки всички хитрини престъпникът бил изпратен в Белгия. Там той бил съден и за предишните си престъпления и получил окончателна присъда доживотна каторга.

Разбира се, международните авантюристи от типа на госпожа Шампаньоло и господин Сиес нанасяли вреда на финансите на страната с противозаконната си дейност. Тя обаче не може да се сравнява с вредата от машинациите на чуждите държави, когато самите те влизали в ролята на фалшификатори. Противозаконната им дейност особено се засилила в навечерието на Първата световна война. По това време се появили огромно количество отлично подправени

банкноти на стойност 10, 25, 50, 100 и дори 500 рубли. Кой ги печатал? Ако се съдело по качеството на подправените банкноти, безусловно те били направени от специалисти от най-висока класа. Министърът на правосъдието Щегловитов писал на началника на департамента на полицията, че тези фалшификати били отпечатани „на специална хартия с водни знаци по същия начин, който се употребява само за печатане на държавни банкноти и до сега се смяташе, че предотвратява подправянето им.“ И въпреки всичко... Кой печатал тези фалшиви пари? Местните мошеници? Едва ли. В самия монетен двор също имало строга охрана. Тайната би си останала тайна, ако не помогнала една случайност.

По време на знаменитото Брусиловско настъпление през 1916 г. бил пробит фронтът на австро-унгарските войски и много чужди войници попаднали в руски плен. Внимателният разпит на военнопленниците можел да даде важни военно-икономически сведения на руското командване, но броят им бил повече от половин милион души и затова по-внимателно разпитали главно офицерите. Но при „филтрирането“ на низшите чинове успели да извлекат нещо много ценно — важна държавна тайна.

Сега е трудно да се каже с какво привлякъл вниманието австрийският унтер-офицер Йозеф Бистрая, но фактът си остава факт — умело воденият разпит позволил да се установи следното, съученикът на Бистрая Александър Ердели споделил с него под секрет, че в помещението на Военногеографския институт във Виена има строго охранявана печатница, където се печатат фалшиви руски пари. Така станало известно кой се занимавал с тачи сериозна финансова диверсия.

С развитието на науката и техниката се развивало и изкуството да се фалшифицират пари, въпреки че именно усъвършенствуването на техниката позволявало максимално да се усложнява рисункът на банкнотите и така да се затруднява подправянето им.

Ако се вгледаме внимателно в любопитната история на фалшифицирането на пари, ще открием още един порок на бужоачното правосъдие.

Справедливата ръка на закона в края на краищата достигала до такива престъпници като Маккартни, Бойд, Балард и други от техния ранг, но до лицата, които са облечени във власт и са се издигнали във

висшите правителствени кръгове на капиталистическото общество тя не могла да се протегне. Престъпленията на тези хора били още по-тежки, тъй като те използвали за противозаконни цели държавни служители, държавно имущество и т.н.

ОДИСЕЯТА НА КНЯЗ ВИНДИШГРЕЦ

За похожденията на този авантюрист от международна класа е известно малко. Запознаването с одисеята на Людвиг Виндишгрец би ни помогнало да си представим по-добре порядките в буржоазна Унгария през двадесетте години, корупцията сред държавните органи, които били призвани да пазят реда в капиталистическия свят както през онази недалечна епоха, така и в наше време. И сега се случва някой съвременен Виндишгрец да изплува на повърхността на мътните води на Запада и леко и свободно да преодолява такива препятствия на пътя си, като например параграфите на закона ...

Това се случило в края на декември 1925 г. в Хага. Елегантният полковник Янкович от унгарския генерален щаб се приближил до гишетото на една банка, подал на касиера банкнота от 1000 франка и го помолил да я обмени за гулдени. Касиерът се усмихнал приветливо, взел банкнотата, хвърлил ѝ бърз поглед и казал:

— За съжаление в момента тук при мене няма толкова голяма сума и затова ви моля да почакате малко, докато донеса пари за размяна. Това ще ви отнеме само две-три минути.

— Но моля ви, разбира се...

Наистина само след няколко минути... двама яки полицаи хванали клиента под мишниците и го отвели в участъка. Разбира се, полковникът се възмущавал, крещял, размахвал дипломатическия си паспорт. Ала нищо не помогнало. В участъка станало ясно, че Янкович не е просто някакъв случаен военен, а важна особа, защото бил сътрудник на военната канцелария, начело на която стоял адмирал Хорти — глава на унгарската буржоазна държава. Въпреки всичко Янкович бил обискиран и намерили в портфейла му още две банкноти по хиляда франка от същото „производство“. След това му заповядали да се съблече.

Това била интересна сцена. Отначало полковникът загубил ума и дума, а после се нахвърлил върху полицаите. Те обаче продължили да настояват Янкович да свали дрехите си и го заплашили, че в противен случай ще направят това насила без никакви церемонии.

Настойчивостта на полицаите не била случайна — оказало се, че полковникът бил обут с дълги черни дамски филдеперсови чорапи, превързани със синя лента. Под превръзката имало още една фалшива банкнота от хиляда франка...

Докато в участъка се разправяли с полковника, други полицаи арестували в разни вертепи нищо неподозиращите негови колеги Манкович и Марсовски. Последният бил не само фалшификатор, но и един от най-известните изпълнители на чарлстон. Още същия ден било съобщено в Париж за арестуването на фалшификаторите и веднага оттам за Будапеща тръгнали трима полицейски агенти, които само за няколко дни открили главатаря на бандата фалшификатори — известния унгарски аристократ княз Людвиг Виндишгрец.

А сега ще направим малка историческа екскурзия и се надяваме, че читателите няма да сучаят.

Да обърнем няколко страници от историята назад и да се върнем почти двадесет години преди описаните вече събития в далечна Манджурия, в района на военните действия по време на руско-японската война. Там, сред нивите с гаолян, войниците пленили странен японец. Той носел униформа на японски офицер, но по всичко друго приличал на европейец. Опитите да установят контакт с него се провалили — той не говорел японски. В края на краищата на пленника му омръзнало да упорствува и на чист френски език помолил веднага да го изпратят при генерал Куропаткин. Оказало се, че това е младият Людвиг Виндишгрец.

Как е попаднал при японците и защо е бил на бойното поле, не е известно. Трябва да направим уговорка, че много „как“ и „защо“ ще ни съпровождат по време на разказа за живота на този авантюрист.

Князът не останал дълго в плен. Скоро той се появил в Ню Йорк в бърлогата на американските гангстери. Как е успял да избяга от плен? Какво го е довело на американския континент? Няма отговор на тези въпроси. Предполагаме, че в Америка Виндишгрец преминал през много полезна школа за бъдещата си дейност.

Всички тези факти от биографията на младия княз станали известни на баща му и когато блудният син се завърнал в Будапеща, бащата го заплашил, че ще го лиши от наследство, ако не престане да компрометира доброто име на семейството. За наказание старият княз

изпратил сина си на заточение в... Африка. Тук бъдещият престъпник се развличал с лов на лъвове и скучаел в обществото на зулусите.

Не се знае кой точно пристигнал при Виндишгрец от Виена, но има сведения, че той се срещнал в района на планината Килиманджаро с някакъв господин и беседвал няколко пъти с него на четири очи. След това князът инкогнито заминал за Австро-Унгария, после под чуждо име се добрал до вражеска Сърбия и постъпил на работа в едно белградско кафене като сервитьор. Скоро бил забелязан в друго кафене, този път в Ниш, близо до военен обект — крепост.

Князът, издънка на старинен аристократичен род и личен приятел на престолонаследника принц Карл, едва ли е бил толкова загрижен за подобряване на общественото хранене в съседна Сърбия, че изоставил скъпите развлечения и елегантните любовници в родната Австро-Унгария и ги заменил с уморителното шетане между масите и малката заплата на сервитьор, Колкото и да е странно, младият и скромен работник в кафене прахосвал много пари и черпел в скъпите ресторанти вече не любовниците си, а младшите офицери от сръбската армия. Когато го питали за източниците, които пълнели бездънния му джоб, той отговарял, че има богат чичо във Виена...

В началото на Първата световна война Людвиг благополучно се завърнал в столицата на Австро-Унгария. Тук го посрещнала с разтворени обятия цялата върхушка на монархията. Патриотът Виндишгрец приемал похвалите и ласкателствата с достойнство и без излишни думи, както подобава на един добър шпионин.

След като австро-унгарските войски завзели част от Украйна, Виндишгрец се появил в Киев. Какво го накарало да отиде там? Оперетният хетман Скоропадский и порядките в неговия „двор“ били огънчето, около което се събирали от цяла Европа авантюристи и спекуланти от всякакъв вид и ранг. Точно затова княз Людвиг пристигнал там.

Няма съмнение, че точно там, в отровната петлюровска атмосфера, князът се срещнал с одесчанина Съома Товбин. Бившият посетител на одеските кафенета на Рабин и Фанкони, известният играч на билиард и донжуан Съома се преквалифицирал в бизнесмен. Той продавал, купувал и пак препродавал. Огромните приходи от тези операции му позволили да натрупа голям капитал, който той решил да пусне в оборот в Париж, но под италианското име сеньор Симон

Товбини. Заедно с брат си той основал във Франция нелегален филиал на унгарския монетен двор. От печатане на фалшиви унгарски банкноти той натрупал състояние от 30 милиона франка...

Срещата в Киев между Людвиг Виндишгрец и Съома Товбин била интересна не само защото съдбата сблъскала на украинска земя двама бъдещи фалшификатори на пари. Куриозът бил в това, че скоро Людвиг Виндишгрец започнал да фалшифицира френски банкноти, а Семьон Товбин — унгарски.

Впрочем всичко това изплувало на повърхността по-късно. А в Киев и двамата правели истински пари и не мислели за фалшиви.

Когато избухнала революцията в Австро-Унгария, княз Людвиг побързал да се върне във Виена на помощ на приятеля си император Карл, който неотдавна се бил възкачил на престола. И наистина кой друг би могъл благополучно да прехвърли в чужбина заграбените от Карл и предците му скъпоценности, злато, валута? Князът уредил безпрепятствено пътуване до Швейцария на влака със съкровищата на Хабсбургите, а след завръщането си в Унгария застанал начело на монархистите, които мечтаели отново да върнат Карл на престола.

Гуляите, големите разходи намалили състоянието на Виндишгрец. Освен това пари били нужни и за организиране на заговор против републиката, която всъщност била република само на думи. Фактически страната се управлявала неограничено от адмирал Хорти.

Но откъде да се вземат пари? Княз Людвиг се затворил в своя наследствен замък и се замислил сериозно над тази вечна тема. И ето в един мрачен зимен ден на 1921 г. му позвънил старият приятел и монархически настроен единомишленик Барош, управител на държавната спестовна каса. Той бил посветен във всички подробности на това, как княз Виндишгрец попаднал в бездънната финансова яма и горял от желание да помогне на приятеля си. Разговорът им не продължил дълго — Барош предложил на Виндишгрец да разреже гордиевия възел с един удар, като започне да печата фалшиви френски банкноти. Това предложение звучало много впечатляващо в устата на шефа на спестовната каса. Той решил да не дава на поразения от сензационното предложение Виндишгрец време да се опомни и ковял желязото, докато било още горещо. Барош помолил секретаря на

Виндишгрец — Рабе, да покани в кабинета човека, който седял в колата пред входа.

Това бил Артур Шулце. До този момент историографите не са се интересували от него и това е жалко, тъй като Шулце бил авантюрист и мошеник от много по-висока класа дори в сравнение с Виндишгрец. Този човек неведнъж изчезвал и отново се появявал на неочаквани места. С лекота заобикалял параграфите на закона, никъде не оставял следа и само случайни обстоятелства понякога позволявали на полицията да попадне по дирите на този необикновено ловък престъпник. Например по време на работата си над книгата авторът среща в архивите фамилията на господин Шулце и се оказва, че много преди Октомврийската революция той е заемал поста на началник-отдел за експедиция на държавни книжа в Петербург. Този висок пост бил изключителен и затова, че позволявал да се знаят подробно всички секрети в печатането на руски пари. Има сериозни основания да се предполага, че появилите се непосредствено преди Първата световна война във финансовите канали на Русия прекрасно направени фалшиви рубли (със стойности 10, 25, 50, 100 и даже 500), изработени в Австро-Унгария, са били направени благодарение на квалифицираната консултация на господин Шулце. В мрачния ден на 1921 г. Барош не случайно довел при княз Людвиг „засекретения“ Шулце. Работата е там, че правителството на Германия било заинтересовано от финансовата диверсия и решило да привлече за изпълнението ѝ унгарските фашисти. Не е трудно да се отгатне кой искал Шулце да се захване с тази работа.

Видът на авантюриста и спокойната му и самоуверена реч направили голямо впечатление на Виндишгрец. И ето че той се свързал с началника на политическата полиция Надоши, известен палач на унгарските революционери, с военния министър граф Чаки, с министър-председателя граф Телеки, с директора на Държавния военен картографски институт генерал Геро и с други видни държавни служители и заедно определили мерките по безопасността и организацията на „работата“.

Струва ни се, че ако някой се обърнал с предложение да участва във фалшифицирането на пари към който и да е обикновен унгарец, той щял да помъкне „изкусителя си“ към полицейския участък. Но нека читателят не забравя, че тези събития са станали в

буржоазна Унгария през 20-те години, когато управляващата върхушка била прогнила изцяло, а за уважение към закона от страна на тези господа не можело и да се говори. Какъв ти закон, щом началникът на политическата полиция и даже министър-председателят са готови сами да застанат до машината за печатане на пари!

Любопитен е фактът, че сред активните участници в тази престъпна организация бил и личният секретар на държавния глава адмирал Хорти — Барта. Господин Барта толкова се увлякъл в престъпната акция, че се съгласил да държи в кабинета си куфар, пълен с фалшиви френски банкноти. Наистина за тази услуга го помолил самият началник на полицията, тъй че нямало основания за безпокойство. Това, а също и фактът, че в шайката на фалшификаторите участвували много министри ни убеждават, че държавният глава адмирал Хорти бил в течение на нещата.

Има и още едно интересно обстоятелство — сред престъпниците съвсем не второстепенна роля играел и епископ Задравич. Той тайно заклевал членовете на шайката, че в случай на провал трябва да мълчат като риби. Както виждате, нарушителите на закона привлекли като съюзник пълномощника на бога на земята. Впрочем на всевишния неведнъж се налагало да прикрива тъмните дела на своето паство.

Операцията по подготовката на голямата финансова диверсия била организирана отлично. В подземие то на триетажното тухлено здание на картографския институт началникът Геро за много кратък срок организирал тайна печатница. Впоследствие „филиал“ на нелегалната печатница бил открит и в замъка на Виндишгрец.

Важно е да се отбележи, че обединяването на много държавни мъже в банда фалшификатори се обяснява не със стремежа да се окаже финансова помощ на княз Виндишгрец, който пропилял състоянието си в гуляи. Парите били необходими на унгарската реакция за финансиране на антинародните коварни замисли на десните сили, които готвели фашистки преврат през декември 1925 г. Най-удивителното е в това, че държавният глава адмирал Хорти, против когото формално била насочена тази акция, знаел за нея и я поддържал. Е, това не е ли оперета?

Нямало никакви проблеми при снабдяването с бои и хартия-та нали делото било подготвено на държавно ниво. Работата вървяла с голям размах при тайната и явна поддръжка на много от членовете на

правителството. Още през 1922 г, били отпечатани повече от 30 000 фалшиви 1000-франкови банкноти. След това започнали да фалшифицират югославски динари, чешки крони, румънски леи. Апетитът идва с яденето!

Но ако в другите страни фалшивите банкноти се разтворили в общото море без следа и не предизвикали никакви подозрения, го във Франция забелязали появяването им и вдигнали тиха паника — да се шуми около това тъмно дело не бивало. Вдигнали на крак съответната служба, а в страните, бивши членки на Антантата и в други приятелски държави било изпратено от Париж секретно известие с молба незабавно да съобщят, ако разкрият фалшификаторите. Позвъняването от Хага било най-хубавият коледен подарък за французите.

А сега си представете следното: тримата френски агенти, за които вече споменахме, пристигат в чуждата страна, за два-три дни разкриват заговора на фалшификаторите, арестуват главатарите, конфискуват оборудването на двата „монетни двора“. Въпреки известно противодействие на властите помагат да бъдат заловени всички участници в шайката с изключение на военния министър Чаки, който успял да избяга в Гърция. Двадесет и четирима видни чиновници и представители на аристокрацията били дадени под съд. Но както граф Чаки, така и Артур Шулце не бил сред тях. Граф Чаки успял да се скрие и не могли да го намерят.

„Производителността“ на тримата френски агенти ни се струва неправдоподобна. В действителност всичко било по-просто. Политически междуособици раздирали върхушката на буржоазна Унгария. Както се казва в статията „Скандал в благородното семейство“ (вестник „Известия“ от 15 януари 1926 г.), разобличаването на престъпниците било изгодно за „легитимистите“ начело с премиера граф Бетлен в борбата им против диктатурата на Хорти.

Скоро в страната започнали да се случват фантастични неща. Потъпканата от диктатора Хорти опозиция вдигнала глава. И въпреки, че се водела борба между различни монархически групировки, започнали да падат глави. Един от представителите на опозицията бил отровен, друг нападен и убит от „хулигани“, вестник „Вилаг“, който излязъл с остра статия против фалшификаторите, бил спрян, а

арестувания секретар на княз Виндишгрец — Рабе — подложили в затвора на мъчения, за да го принудят... да мълчи!

В историята на буржоазното правосъдие има много страници, които разказват как силните на деня потъпкват безнаказано законите, които то е длъжно да охранява. Но изтезанията на арестуван, за да бъде принуден да мълчи по време на следствието — втори такъв случай не може да се намери лесно даже в историята на буржоазното право. За този поразителен факт съобщава вестник „Известия“ в броя си от 29 февруари 1926 г.

Същевременно станало известно, че правителствата на Франция, Румъния, Чехословакия и Югославия поискали обезщетение за загубите, нанесени им от финансовата диверсия на унгарските фалшификатори.

За да се успокои общественото мнение в страната и в чужбина, още в средата на януари унгарските вестници публикували правителствено съобщение за прекратяване следствието по делото на фалшификаторите, понеже всички обстоятелства били изяснени. Твърдяло се, че подправянето на парите е дело на няколко души, които нямали нищо общо с политическите партии.

По-късно на 10 февруари се появило съобщение, че е създадена парламентарна комисия за пълното и всестранно разглеждане на делото. И въпреки че тази „комисия“ нямала никакви права, шефът на правителството граф Бетлен заявил, че сега всичко ще се оправи и трябва да се обърне внимание на истинските дела, по-точно, бързо да се внесат за разглеждане в съда „делата“ на Ракоши и други комунисти. Лесно е да се обясни този неочакван вираж на премиера: разобличаването на фалшификаторите получило такъв отзвук, че наплашило враждуващите сили от унгарската върхушка и било взето решение „да се сложат спирачки“ на делото, за да се спасят и привържениците на Бетлен, и активистите от лагера на диктатора Хорти.

По това време завършил съдебният процес по делото на фалшификаторите. Най-явните престъпници, между които и княз Виндишгрец, били изпратени в затвора. По повод на „честното и справедливо“ решаване на това скандално дело се вдигнал много шум. Трябвало да се създаде впечатление за това, колко е обективно правосъдието в хортиска Унгария, колко стриктно се спазва буквата на

закона. „Виновните трябва да понесат заслужени наказания, въпреки че половината от тях са графове и князе.“ Съдът завършил с фарс. И Виндишгрец, и помощниците му живеели в „затвора“ като вкъщи. Носели им обяд от най-хубавите ресторанти, роднините и близките им се срещали с тях, изобщо всичко напомняло по-скоро сцена от популярна оперета, отколкото суров затворнически живот.

Но всичко си има край. „Палавите“ държавни служители предсрочно напуснали луксозния затвор и със спокойно сърце се заели отново с предишните си занимания. Един се върнал в генералния щаб и получил повишение, друг се захванал с доходен бизнес, трети отново се отдал на светския живот. Сега вече не бихте могли да срещнете Людвиг Виндишгрец по хълмовете на Манджурия, защото станало ясно, че може да преуспява и без да напуска пределите на страната.

ОПЕРАЦИЯ „БЕРНХАРД“

Трябва специално да се спрем на диверсионната дейност по фалшифицирането на пари във фашистка Германия. На тази тема е посветена много литература, включително и известната книга на И. Кризентал „Операция «Бернхард»“.

В края на 30-те години в заводите на Круп, Сименс и други започнали да получават материал за бърсане на ръцете, за чието използване майсторите следели много внимателно. Едва ли не всеки ден те се отчитали пред есесовците, прикрепени специално за това към всеки цех, дали не се е загубило някое парче.

Началството се стараело да скрие факта, че следи долнокачествения материал, който обикновено не представлявал никаква ценност, но работниците в заводите забелязали това и започнали да разглеждат и да опипват парчетата. Не, като че ли в тях нямало нищо особено.

В действителност появяването на жалките парченца плат било началото на една от секретните и внимателно подготвяни операции на нацистите за фалшифициране на английски фунт-стерлинги. Тази операция била насочена от една държава срещу друга и се провеждала в невиджани дотогава мащаби.

В някои чуждестранни издания се твърди, че, виждате ли, първи започнали икономическата диверсия англичаните, като хвърляли от самолети над германските градове купони за продоволствени и промишлени стоки. Това наистина било така — фалшивите купони затруднили системата на снабдяване и предизвикали неритмичност в снабдяването на германските граждани с продоволствия. Но идеята за фалшифициране на фунт-стерлинги хрумнала на хитлеристите не Във връзка с английските купони, а просто защото не можела да не им хрумне! Отвратителният, безчовечен фашизъм породи толкова чудовищни идеи, че в сравнение с тях масовото фалшифициране на пари изглежда детска игра.

Смята се, че пръв направил предложение за това известният хитлеристки главорез, майсторът на всякакъв вид диверсии Алфред

Науйокс. Това е същият Науйокс, който разработил и провел провокационната акция на „нападение“ на немската радиостанция в Глейвиц от преоблечени в полски униформи престъпници, което послужило за формален повод за войната с Полша и в края на краищата довело и до Втората световна война. Всички фашисти, които участвували в тази операция освен Науйокс, били наградени с железни кръстове. Началникът на имперското управление за безопасност Хайдрих гледал накриво човека, който може би бил по-подъл и от него. Стараейки се да спечели благоволението на шефа си, Науйокс правел всякакви „перспективни предложения“. Едно от тях — за фалшифициране на фунт-стерлинги и парични знаци на други държави — веднага привлякло вниманието на Хайдрих. Много е вероятно обаче тази идея да е възникнала много преди Втората световна война.

Защо хитлеристите се спрели точно на фунт-стерлингите? Работата била там, че английската валута все още имала определена устойчивост и в очите на европейските финансисти изглеждала също така солидна, както и в годините на разцвета на британската колониална империя. Въпреки войната, морската блокада и общия упадък на империята фунт-стерлингът си оставал желана валута в банката на всяка европейска капиталистическа държава. За фашистката върхушка било ясно, че ако има милиони от тези парични знаци, ще получи възможност да купува от неутрални страни и специално от Швеция много важни за Германия стратегически суровини. Наличието на неограничени запаси от фалшива валута би позволило да се заплащат услугите на чуждата агентура, да се финансират диверсии и до известна степен да се подкопае английската икономика.

Независимо от привлекателността на идеята, хитлеристите си давали сметка, че осъществяването ѝ е много трудно. Например хартията. Какъв е съставът ѝ? Има ли в нея поне малък процент целулоза и ако има, колко е той? За да се даде точен отговор на тези въпроси, се наложило да привлекат най-големите научни сили на страната, да използват най-модерното оборудване и най-новите методи за анализ. Стотици банкноти истински фунт-стерлинги били необходими за изследване. В резултат на дълги и упорити анализи се установило съвсем сигурно, че хартията е от ленено влакно и няма никакви примеси, включително и от целулоза.

Да, но ленът е различен. Ленените влакна, получени от различни сортове на лена, са различни. Всъщност за това си спомнили по-късно.

А в това време немските учени и нацистките им шефове се натъквали на всяка крачка на различни трудности. Сторило им се, че успели да направят „истинска“ хартия и се опитали да преминат към механизизирано производство, но претърпели неуспех. Тогава решили да не губят време за повече експерименти и на първо време да се задоволят с ръчно производство. Тогава се оказало, че е много трудно да се направи точна матрица за получаване на водните знаци. Един бивш фалшификатор помогнал на фашистите в тази трудна работа. Поразително е колко близки били във всички сфери на дейност нацистите и престъпниците! Във всяко дело те търсели успех само с противозаконни методи.

И така хартията била готова, макар и направена ръчно, създадена била матрица за водни знаци, но самите знаци още не били съвсем като истинските. И тогава открили, че ленът — местно производство, е различен от онзи, от който се правели фунг-стерлингите. А какъв лен се използвал за това в Англия? Оказало се, ленът бил турски. Фашистките фалшификатори въздъхнали с облекчение: с правителството на тази страна те можели да се договорят. Така в цеховете на немските предприятия се появили парцалчета с „държавно значение“.

Направената от този лен хартия практически не се различавала от хартията, на която печатали фунт-стерлингите в Англия. Авторите на тази важна операция не искали да допуснат на койкъв стадий само приблизително съответствие на който и да е от материалите — хартията, боите и т.н. Те си поставили задачата да постигнат пълно съответствие на всички компоненти, включително и на хартията. Затова, когато открили, че на тяхната хартия липсва ореолът около водните знаци, видим само при лабораторно изследване, нацистите възложили на учените да получат и този ореол. В хода на работата по създаване на „истинска“ хартия която кипяла в една малка фабрика в околностите на Берлин и в която участвували главно хора, взети от концлагерите, се наложило да бъдат преодолявани толкова трудности, че нацистите решили да наградят някои от изпълнителите с военен медал „За особени заслуги“. Но тези медали било разрешено да се носят само зад стените на строго охраняваното здание...

След като успели да получат ореола, подгонените от нацисткия бич „специалисти“ продължили да преодоляват следващите трудности. Трябвало да се получи и абсолютно идентичен състав на боите, да се намерят и подробно да се изучат секретните детайли в рисунька на банкнотите, да се разшифрова начинът на номерацията и означаването на сериите и да се решат още много проблеми. Достатъчно е да се спомене, че за да се направи едно клише били необходими почти седем месеца. През това време учените от лабораторията търсели метод за бързо и ефективно „стареене“ на хартията и боите. Обсъждали и въпроса, с каква стойност да бъдат фалшивите фунт-стерлинги. След дълги спорове решили да се ограничат с банкноти на по-малка стойност, но затова често срещани в оборота — от 5, 10 и 20 фунта. Касиерите най-малко се заглеждат в тях. От банкнотите с голяма стойност направили малко.

Един от онези, които непосредствено ръководели операцията по проверката, а после и по разпространяването на фалшивите пари, бил Фридрих Швенд, когото преди това обвинявали в мошеничество. Със съдействието на Хайдрих той се озовал на свобода и активно се включил в заключителния стадий на операция „Бернхард“.

Най-сетне, в края на 1940 г., били усвоени всички етапи на фалшифицирането на английските пари. Преди да се заемат с масовото им производство, хитлеристите решили да проверят внимателно качеството на „продукцията“. Историята на тази операция е много интересна и си заслужава да разкажем за нея по-подробно.

Хитлеристите решили да заложат ва-банк. Но, разбира се, проверката била осъществена с нечестни методи. Те изпратили един от чиновниците „в отпуска“ в неутрална страна и го снабдили с фалшиви фунт-стерлинги. Той, разбира се, не знаел за това. Гестапо предупредило граничните власти на чуждата държава, че от Германия ще отпътува подозрителна личност и ги помолило да я проверят внимателно. Тази личност бил помощникът на Швенд Руди Раш. Както пише по-късно западногерманското списание „Щерн“, това бил човек „с железни нерви“. Тъй като документите на този чиновник били в ред, пропуснали го безпрепятствено. Парите, които носел, също били разгледани, но не намерили в тях нищо подозрително. Чиновникът си починал добре, похарчил всички пари — навсякъде ги приемали без съмнение. След като се убедили, че първият етап от проверката минал

успешно, нацистите пристъпили към втори, по-сложен и по-отговорен етап.

Един немски търговец, който поддържал тесни контакти с една швейцарска банка, заминал от страната с особено поръчение от тайната фашистка полиция. Той носел голяма сума немски „фунт-стерлинги“ и писмо от държавната банка в Германия с молба до швейцарските колеги да проверят дали парите не са фалшиви. В Базел няколко дни изучавали банкнотите и накрая съобщили, че безпокойството на господата от „Дойче банк“ е неоснователно, парите са истински.

Всичко изглеждало наред, но фашистите пристъпили и към третия етап от проверката. Те благодарили на швейцарските си колеги за отзивчивостта и ги помолили за всеки случай да изпратят банкнотите в Лондон, в английската банка, за окончателна проверка. Швейцарците не изпратили парите, а попитали англичаните дали са пускали в оборот банкноти с такива номера, серии и подписи. Скоро пристигнал отговорът: да, тези пари се признават за истински, ако в тях отсъствуват каквито и да било други отклонения от истинските фунт-стерлинги.

Така пътят за реализация на фалшивите английски банкноти бил открит. За заслугите си Фридрих Швенд получил званието щурмбанфюрер от СС и ново име — доктор Вендиг. Строго секретната фабрика за фалшиви банкноти, разположена в една от сградите на концентрационния лагер в Ораниенбург, недалеч от Берлин, а също и в 18-а и 19-а барака на концлагера Заксенхаузен, заработила с пълна мощност. Интересно е, че щатът на монетния двор в Заксенхаузен бързо нараснал от 40 на 140 „специалисти“. От средата на 1941 г. започнали да „произвеждат“ приблизително по 200—250 хиляди банкноти на месец, повечето на стойност 5, 10 и 20 фунт-стерлинги. С тази валута хитлеристите купували преди всичко стратегически суровини, злато, скъпоценности, обменяли я за чужда валута, заплащали услугите на многочислените си шпиони в чужбина, в това число и на знаменития „Цицерон“ — камердинер на английския посланик в Турция. С тези пари била подкупена италианската охрана и бил изведен от Германия министърът на външните работи на Италия граф Чиано, зет на Мусолини, заедно с цялото му семейство. Изобщо фалшивите фунт-стерлинги се реализирали най-лесно във фашистка

Италия, където вече очаквали краха на диктатора Мусолини и разбирали, че вместо обезценените лири е добре да имат фунт-стерлинги.

Трудно е да се каже доколко повлияло фалшифицирането на английската валута върху финансовото положение на Англия. Ето какви цифри посочва в книгата си „Военните финанси на капиталистическите държави“ А. Алексеев. Той пише, че сумата на парите в обръщение нараснала от 1938 до 1945 г. 2,9 пъти, въпреки че производството на промишлена продукция фактически останало на довоенното си равнище. Забелязвало се рязко повишение на цените, а следователно и значително обезценяване на фунт-стерлингите.

Ясно е, че операция „Бернхард“ била замислена не толкова за да се съкруши финансовата система на Англия, колкото за да се увеличат запасите от валута на фашистка Германия.

Тази операция се наричала така по името на един от главните сътрудници на техническия отдел на Главното имперско управление на националната безопасност (РСХА), хауптштурмбанфюрера от СС Бернхард Крюгер.

Интересна е по-нататъшната съдба на бившия престъпник Швенд. За фалшивите английски пари той купил огромно количество скъпоценности и ги скрил в специално скривалище близо до затътеното село Каунертал. Съкровището съдържало 80 килограма злато, 80 хиляди долара и 100 хиляди швейцарски франка, а също и голям кожен куфар със златни украшения. Освен това по същото време Швенд купил старинните замъци Лаберс и Хохнатурнс, три хотела, луксозна вила край езерото Гарда, станал акционер в една банка и вложител в много други банки.

Но Швенд бил пленен от американците и заставен да издаде скривалището си. Въпреки това той успял да запази немалка сума и избягал в Перу. За незаконни операции там попаднал в затвора, след това бил изгонен от страната и се озовал във ФРГ, където за разлика от друг път, се отнесли към него сурово и той загубил всичко, което бил натрупал от престъпленията си. Когато излязъл от затвора, в джобовете на износените му панталони дрънкали само 22 марки и 45 пфенига. Нищожна била утехата, че тези пари все пак били истински.

Накрая ще споменем, че и в наши дни понякога излизат наяве факти как една буржоазна държава се стреми да навреди на друга, като

използува фалшиви банкноти. Съвсем неотдавна, когато иранските студенти завзеха посолството на САЩ в Техеран, стана известно, че появилите се в Иран фалшиви банкноти се разпространяват от посолството на САЩ. Това заявила официално Лилиан Джонсън, която била освободена с втората група заложници. Отначало банкнотите се печатали в САЩ и се изпращали в Техеран контрабандно през територията на Турция. По-късно сметнали за целесъобразно банкнотите да се печатат в самото посолство на САЩ и тайно доставили матрица през океана.

Иранският вестник „Джомхурие еслами“ публикува това сензационно съобщение и твърди, че независимо от изявленията на Л. Джонсън в зданието на посолството студентите действително намерили току-що отпечатани банкноти. Да намерят клише обаче те не успели.

Както се установило по-късно, фалшивите пари били необходими на САЩ, за да се разплащат с иранците, които продавали тайните на своята родина.

Съвсем неочаквано тази история получила продължение. След известно време полицията устроила шайка в един от луксозните квартали на Техеран. Там, в разкошен апартамент, се печатали фалшиви американски долари. Полицията конфискувала 6,5 милиона долара, вече готови за разпространение, и огромно количество полуфабрикати, хартия, бои, клишетата и други. Благодарение на решителните действия на полицаите, главните действащи лица в тази престъпна акция били арестувани — всичко 17 души. След откровена беседа с главатаря на шайката се установило, че те, от една страна, поддържали тесен контакт с ръководството на иранската национална банка, чрез която пласирали продукцията си, а от друга, с... американското посолство. За свързка служел морски пехотинец, който безпрепятствено можел да напусне посолството и след това да влезе в разкошната къща, където се печатали доларите. Твърде възможно е тази връзка да е била пряко между иранския и американския „монетен двор“. Те обменяли активно не само производствен опит ...

Всъщност има още по-интересни факти, които кой знае защо не станали достояние на пресата.

Американският вестник „Ню Йорк таймс“ във вечерния си брой от 28 юли 1975 г. съобщава поразителна новина. Както станало известно от източници, заслужаващи доверие, в разгара на виетнамската авантюра Централното разузнавателно управление на САЩ започнало да печата тайно фалшиви американски долари! С тези „пари“ то се разплащало с агентите си в Южен Виетнам, Тайланд, Хонконг и в други страни.

Трудно е да се каже защо се решили на тази уникална акция, тъй като е известно, че ЦРУ винаги е разполагало с пари. Каква е причината? Отговор на този въпрос няма. Ясно е само едно: във финансовите канали на САЩ, раздути и без това от невиджданата инфлация, се прибавила и „продукцията“ на ЦРУ.

Тази история случайно изплувала на повърхността и веднага изчезнала от страниците на американските вестници. А колко ли подобни акции тайно са се родили и тайно са погребани в кабинетите на ЦРУ! И едва ли можем да посочим съвсем точно причините за финансовите трудности на редица капиталистически и развиващи се страни, особено на онези, които не се кланят много на „чичо Сам“, без да знаем какво се прави в тайните кабинети на ЦРУ.

НЕМСКИТЕ „РУБЛИ“

На 5 април 1933 г. в малкия тиролски град Куфщайн пристигнала черна лимузина с берлински номер. Тя спряла близо до къщата, в която неотдавна се бил настанил пристигналият неизвестно откъде господин Джордж Бел, и от нея слезли двама мъже, облечени в еднакви кафяви костюми и голфове. Те отминали малко, но после се върнали, отворили портата и тръгнали към дома на Бел.

Още не се било раззеленило, но земята била изпръхнала и пролетните миризми се носели във въздуха. Впрочем двамата ниско подстригани господа, които вървели по пътеката в градината, едва ли се замисляли, че най-сетне природата се е събудила от зимния си сън и дългоочакваното лято не е далеч. Те прекарали в къщата съвсем кратко време, на връщане вървели към колата много бързо и по всичко личало, че не били настроени за философски разговори във връзка със закономерната смяна на сезоните.

Веднага след като хлопнали вратите, на колата, шофьорът тръгнал с голяма скорост. И само сивосинкавият дим от изгорелите газове известно време напомнял за посещението, но скоро и той се стопил в чистия планински въздух. Чак след два дни си спомнили за това посещение — местният вестник публикувал малка бележка, от която жителите на Куфщайн с изненада разбрали, че господин Бел, за когото никой не знаел нищо положително, е намерен мъртъв от своята икономка. Вестникът съобщавал, че според всички данни това е самоубийство. Разбира се, никой от местните жители нямал представа, че господин Бел се е преселил от Берлин в Куфщайн след знаменитото подпалване на Райхстага, към което имал пряко отношение. Никой не можел да предположи, че са го убили заради голямата му осведоменост за интимната сфера от живота на фашистките главатарии. Освен това никой не знаел, че престъплението е извършено от двама есесовци по лична заповед на Хитлер.

Като син на англичанин и немкиня, Бел бил определен от самата съдба за посредник между Германия и Англия. Не е чудно, че той бил агент на английската секретна служба и едновременно го смятали за

активен участник във фашисткото движение в Германия. Въпреки многото шефове този международен шпионин имал все пак една цел в живота си — борбата против Съветския съюз. На антисъветска почва той се сближил с грузински емигранти-белогвардейци. Всъщност за това ще стане дума по-нататък, а сега да се върнем отново към странното събитие в Куфщайн. Наистина Бел знаел много, но го убили не само заради това. Той се превърнал в неудобен човек и връзките му с англичаните започнали много да безпокоят фашистите.

Най-интересното и най-загадъчното в тази криминална история е съществуването на пряка, макар и невидима връзка между дейността на нещастния господин Бел в границите на Германия и странното произшествие, което се случило в студения ноемврийски ден на 1928 г в пощата на отдалечената, затънала в преспи железопътна станция Званка, която се намира на жп линията Ленинград—Мурманск.

За тази странна връзка не знаели не само затъналите в блатото на еснафщината жители на Куфщайн, но и информираните лица в Германия, за които било важно да се избавят по-скоро от всички, които били посветени в интимните им тайни. Що се отнася до връзката на Бел със събитията на далечната станция Званка, те знаели също толкова, колкото и жителите на малкото градче Куфщайн — тоест нищо.^[1]

Но какво все пак се случило на Званка?

[1] Има и друга версия за убийството на Бел — в отделно сепаре на малък ресторант в Куфщайн. (Б. а.) ↑

ФИРМАТА „КАРУМИДЗЕ И К°“

През този паметен ноемврийски ден гражданинът Зепалов, служител в пощата на споменатата вече станция, работел както обикновено. И когато през прозорчето му подали попълнена бланка за пощенски запис от 30 рубли, той оформил без колебание и из-дал квитанция на името на епитропа Биткин. Парите били адресирани до държавната застрахователна организация като поредна вноска за застраховката на църквата.

Гражданинът Зепалов поел три банкноти по 10 рубли и с привично движение ги сложил в съответното отделение на касата. Но нещо в банкнотите предизвикало подозрението му. Зепалов отново ги взел в ръце и започнал да ги оглежда. Като че ли изображенията на парите били същите, но хартията била много мека. „Новите банкноти трябва да са по-твърди“ — мислел си Зепалов по пътя към местния клон на банката.

Там също дълго оглеждали банкнотите, но не стигнали до общо мнение. Тогава някой предложил да ги изпратят за експертиза. След няколко дни от Ленинград пристигнало запитване, кой е платил с тези пари. Зепалов веднага съобщил на съответните органи името и адреса и скоро гражданинът Биткин бил арестуван. В дома му намерили голяма пачка новички фалшиви банкноти от по 10 рубли. От този момент компетентните органи започнали бързо да разплитат кълбото на една от най-зловещите икономически диверсии, която била подготвена от редица империалистически държави срещу младата страна на съветите.

Вече неведнъж се връщаме в далечното минало. Този път авторът предлага да се върнем в двадесетте години, паметни за нашия народ, когато страната, току-що заличила страшните рани от гражданската война, започваше да се готви за нов, по-сложен етап — индустриализацията на народното стопанство. И въпреки че неумолимото време и огромният патриотичен подем на съветския народ трябваше да откажат антисъветските елементи от бълнуванията им да съкрушат младата социалистическа държава, те продължаваха

подлите си дела. Враговете на нашата родина не можеха да се помирят с това, че над една шеста от земното кълбо гордо се вее червеното знаме — символ на истинската свобода и щастие на трудовия народ. И те продължаваха да се мъчат да ни навредят.

Провокациите, диверсиите, откритият терор против съветски учреждения и граждани както в страната, така и в чужбина, не спираха. Активизираха се всякакви антипартийни групировки. Разкрити бяха много случаи на вредителство — достатъчно е да споменем Шахтинското дело, процеса на Промпартията. Но враговете на Съветския съюз не се ограничаваха само с това. В този труден за страната период те започнаха още по-злостна икономическа диверсия. Те печатаха фалшиви съветски пари в огромни количества и ги разпространяваха в страната.

През декември 1925 г. в скъпия парижки ресторант „Ла Рю“ се събрала компания, която правела впечатление дори сред обичайната за това заведение отбрана високопоставена публика. Компанията се откроявала не само с респектиращия си вид, а и с подчертаното внимание, с което я обграждали метрдотелът и келнерите. Ресторантът „Ла Рю“ бил удостоен с вниманието на шведския милионер Нобел, германския генерал Хофман, известния фашист Бел и трима души с грузинска националност — Каруми-дзе, Садатерашвили и Кедия. Разбира се, суетнята сред келнерите била предизвикана от първите двама.

Тъй като на читателя вече са известни някои неща за господин Бел, ще кажем няколко думи за другите участници в срещата. По това време Кедия като председател на тъй наречения „Кавказки комитет“, който в резултат на някои исторически събития се помещавал вече в Париж, все още бил смятан за ръководител на грузинската белогвардейска емиграция. Преди революцията Карумидзе бил banker, а после станал немски шпионин. Садатерашвили бил син на богат земевладелец.

Тази странна по състав компания се събрала, за да обсъди редица въпроси, които се отнасяли непосредствено до Съветска Русия. Както е известно, по време на царизма Нобел бил собственик на предприятия в Кавказ. Генерал Хофман не мислел за друго, а само как да напакости на страната на съветите. Грузинските емигранти-белогвардейци се стремели само към едно — на всяка цена да спечелят повече пари —

дори и чрез търговия с онова, което не притежавали, в случая с кавказки нефт. За генерал Макс Хофман си заслужава да разкажем по-подробно. През септември 1916 г. го назначили за началник-щаб на главнокомандуващия Източния фронт. Като представител на германското върховно военно ръководство Хофман взел активно участие в преговорите в Брест. Той прекрасно разбирал какво огромно влияние е оказала историческата победа на Октомврийската революция върху трудещите се от целия свят и преди всичко върху немския народ и с всички сили се стремил да спре победоносния ход на революцията и да възстанови монархията в Русия.

Когато военните авантюри на германския империализъм против младата съветска държава претърпели пълен провал, Хофман се върнал в Берлин и се заел с подготовката на „поход“ против нашата страна. Той призовал под знамето на контрареволуцията и бившите си врагове от Антантата, и белогвардейските емигранти. Заслепен от ненавистта си към болшевишка Русия и усещайки безсилието си да предотврати неумолимия ход на историята, той все повече и повече се приближавал до фашизма, до престъпния авантюризъм.

Резултатът от тази среща бил създаденият „Комитет за освобождение на Грузия“. Били разгледани и въпросите, свързани с разширяване на политическите връзки на грузинските националисти (не само в Германия) Освен това на тази среща за пръв път била подхвърлена идеята да се направи опит да се фалшифицират руските банкноти от 10 рубли и така да се нанесе коварен удар на финансовата система в страната. Идеята била на Карумидзе и Садатерашвили и била приета с възторг от другите „високопоставени договарящи страни“. И Нобел, и Хофман, и Бел знаели отлично, че предложението е направено от опитни и знаещи хора, не от любители, а от професионалисти. Още преди революцията Карумидзе и Садатерашвили се „забавлявали“ с печатане на фалшиви пари, били заловени и съдени. Карумидзе бил осъден на смърт, а Садатерашвили на 12 години каторга. Разказът за фантастичните перипетии, в резултат на които тези „палавници“ успели да избягнат наказанието, би ни отвел встрани от основната нишка на повествованието. Трябва да отбележим обаче, че фактът, че били съдени, им дошъл по-късно неочаквано на помощ.

Идеята за печатане на фалшиви руски пари много харесала на всички. Освен това тя била одобрена от човека, който бил инициатор на срещата. Става дума за милиардера Хенри Детердинг, който оглавявал един от най-мощните по това време нефтени концерни — „Ройял Дъч“.

Вече малко хора си спомнят за тази „акула“ на капиталистическия свят, както сполучливо го наричали, и затова се налага да кажем няколко думи за него.

Дори в тези години на разцвет на антисъветизма, Детердинг се отличавал с лютата си ненавист към нашата страна. Той бил от онези, които не пестели средства за разширяването на подривната дейност против СССР. Детердинг бил непосредствен организатор на бандитското нападение през май 1927 г. на „Аркос“ — съветската търговска кантора в Лондон, а в последвалия тези провокации разрыв на дипломатическите отношения между Англия и СССР имало пак значителен негов „принос“.

Той харесал идеята да се залее Съветска Русия с фалшиви банкноти и пожелал да се срещне с човека, който дал тази идея и бил готов да я реализира. И ето херцог Лейхтенбергски (погледнете само с кого поддържал познанства престъпникът Карумидзе) го представил на Детердинг. Георг Лейхтенбергски бил правнук на Евгения Богарие, доведена дъщеря на Наполеон I. Един от прадедите на херцога се оженил за дъщерята на Николай I и приел руско поданство. Що се отнася до Георг Лейхтенбергски, този полковник от царската армия веднага след революцията напуснал новото си отечество, заминал за Германия и се заселил в някакъв уединен замък. Тази отдалеченост обаче не означава, че той изоставил политическата си дейност. Обратното, херцогът, от една страна, установил тесни връзки с германските реакционни кръгове, а от друга — продължавал да поддържа тесни контакти с белогвардейската папач — той бил пълномощник на генерал Врангел. Лесно е да разберем защо съдбата е свързала единия мошеник с другия, а след това и двамата — с трети, с Хенри Детердинг. Срещата се състояла във вилата на Детердинг край Хага скоро след съвещанието в парижкия ресторант. Ако се съди по развоя на събитията след това, може да се каже със сигурност, че Карумидзе успял да предразположи към себе си своенравния нефтен магнат. Освен това в началото на юни 1926 г. в Лондон по инициатива

на Детердинг, в пълна тайна, се състояла „историческа среща“ между Карумидзе и Чърчил, който по това време бил министър на финансите. На тази среща ще се спрем специално.

На 4 май 1926 г. в Англия започнала първата всеобща стачка в историята на страната. В този драматичен момент се проявила, за кой ли път, ненавистта на Чърчил към трудещите се. Интересите на министъра на финансите оставали настрана от стачното движение, но реакционният му заряд бил толкова силен, че изместил другите членове на кабинета и на първо място министъра на вътрешните работи и със запретнати ръкави се втурнал на бой. В края на краищата успял да потуши стачката, но не без помощта на ръководителите на трейдюнионите.

След този „труд на праведните“ Чърчил заминал на почивка в Египет и Гърция, където се отдал на дилетантския си талант на художник и рисувал Сфинкса и Партенона. Скоро след като се върнал в Англия той приел Детердинг и Карумидзе в квартирата си на Даунингстрийт 11. Известно е, че на тази среща се обсъждали детайлите на финансовата диверсия против Съветския съюз. Освен това подробно се разглеждали и възможностите за организиране на въстание в Грузия, за финансирането му с фалшиви пари, обсъждал се и въпросът за английските концесии в Кавказ. Ах, как искал британският империалист да нанесе удар в гърба на ненавистната съветска държава, чийто пример вдъхновявал британските трудещи се в борбата за техните права! Враговете на нашата родина били готови на всякакви подлости, не подбирали средства, търсели дори помощта на престъпници!

Всъщност Шалва Карумидзе изглеждал престъпник само в очите на прогресивната общественост. Реакцията и консервативните кръгове го смятали за „свой“ и дори за „порядъчен“ човек. За това в значителна степен помагал и фактът, че Карумидзе имал свой официален статус и в критична минута можел да покаже солиден документ, който удостоверявал самоличността му. Карумидзе имал удостоверение, издадено от управлението на VII военен окръг на райхсвера и подписано от самия командущ окръг генерал Крес фон Кресенщайн. Престъпникът още от началото на 1925 г. бил представител на германския райхсвер! Затова не е чудно, че Детердинг

хванал Карумидзе под ръка и смело го въвел в кабинета на бъдещия английски премиер.

Само след няколко дни, когато окриленият от успеха на мисията си Карумидзе заминал за Германия, Детердинг се решил на изненадваща стъпка. На 10 юни 1926 г. той публикувал бележка в лондонските вестници, която била пълна със зловещи предсказания, че в скоро време Съветска Русия ще рухне в резултат на „незапомнена инфлация“. На 20 юни Чърчил държал публична реч, пълна от край до край с антисъветски инсинуации. Като забравил, че е официален представител на правителството, Чърчил си позволил политическо и дипломатическо хулиганство, като заявил по адрес на нашето посолство: „Уверен съм, че ще изпитам огромно удовлетворение, ако те бъдат изхвърлени оттук. Надявам се, че ще доживея деня, когато в Русия ще има цивилизовано правителство или поне ще сложим край на преструвките, че между нас съществуват дружески отношения“.

Сега е лесно да разберем, че Чърчил се е надявал не случайно да доживее деня, когато властта на болшевиките ще рухне. Той бил готов на всичко, за да може този радостен за империалистите момент да настъпи колкото може по-бързо. А дотогава му било по-приятно да се занимава с престъпника Карумидзе, отколкото с официалните представители на Съветския съюз.

По това време в печатницата на Шнайдер в Мюнхен започнали последните приготовления за печатане на „нова специална продукция“. Карумидзе се договорил с баварската хартиена фабрика да му достави 10 000 листа хартия със съответните водни знаци.

Но как била оформена тази поръчка? Нали от хартията с водни знаци не се правят ученически тетрадки! И откъде предприемчивите емигранти-белогвардейци взели пари за тази авантюра? Ако се съди по всичко, въпросът с хартията уредили многобройните немски приятели на Карумидзе. Що се отнася до парите, по документи е известно, че те били предоставени на немските националсоциалисти. Петнадесетте хиляди марки били връчени на Карумидзе от генерал Ерхард. Знаем, че в началото националсоциалистите сами се нуждаели от средства за осъществяване на людоедските си планове. Възможно е споменатите 15 000 марки да са били част от средствата, които постъпвали във фашистката каса от сейфовете на Детердинг. Може би е помогнал и

генерал Хофман. Във всеки случай от истински пари рицарите на фалшивите банкноти не изпитвали нужда.

Как Шалва Карумидзе се свързал с фашиста Ерхард? Те се запознали в началото на февруари 1926 г в ателието на един мюнхенски художник. След известно време пак се срещнали, но този път присъствували и лидерите на украинската емиграция По-късно пред съда капитан Ерхард казал: „В Берлин, където се водеха разговори за възможностите за сваляне на някакво правителство с помощта на фалшиви пари, Карумидзе отново се обърна към мен. Разговорът се състоя в хотел «Сан Суси», а после се срещнахме и с генерал Хофман“.

Работата потръгнала. С помощта на фашиста доктор Бел (свръзка на капитан Ерхард), на придворния съветник Ракете и на „инженера“ доктор Вебер (дясна ръка на Хитлер по време на опита за фашистки преврат през 1923 г. и един от най-активните палачи на баварската съветска република), печатането на фалшивите банкноти от 10 рубли започнало — отначало в Мюнхен, а след това във Франкфурт на Майн. Складът за „продукцията“ бил в Берлин, в квартирата на бившия руски офицер, а по това време шофьор, Трапезников, който живеел на Цигелщрасе № 24. В извънработното си време Трапезников бил „директор“ на евтин вертеп. Първата партида била отпечатана през есента на 1926 г. и се състояла от 15 000 фалшиви банкноти на стойност 1, 2 и 10 рубли.

И така „монетният двор“ заработил. Възникнали въпросите как да се доставя продукцията в СССР, кой да се заеме с тази опасна работа? Било решено, че най-добре ще се справят с това офицерите-белогвардейци.

КОРНЕТИ, ЩАБРОТМИСТРИ И ДРУГИ

Ако си представим картата на Европа и Турция от двадесетте години, на която са отбелязани с кръгчета местата, където емигрирали руските белогвардейци, тя цялата ще бъде обсипана с кръгчета. Къде само не отвял тези нещастници мощният вятър на революцията! Истанбул, София, Париж, Берлин... Колко хора, потъващи към дъното и готови да се захванат за всякаква работа само срещу няколко мизерни гроша, за да се спасят от блатото на емиграцията!

Но защо показалецът на човека, който ръководел тази мръсна операция, отминал на картата най-населените с белогвардейски емигранти места и неочаквано се спрял на град Данциг. След революцията тук бил основан белоемигрантски „Съюз на офицерите от армията и флотата“. Ръководел го бившият царски генерал Лебедев, но фактически начело на цялата дейност стоял генерал Глазенап. Както вече е установено, оглавяваният от него „съюз“ бил развъдник на шпиони и диверсанти, които по указание на немското разузнаване били изпращани на територията на СССР. Достатъчно е да споменем известния бандит Балахович, който се прочул с кървавия си терор в Псковска губерния. Самият Глазенап поддържал тесни контакти с много видни главатари на финансово-промишления свят в Германия и с немския генералитет. Сред близките му познати бил и фелдмаршал Людендорф. Глазенап не прекъснал тайните си връзки с английското разузнаване, както и непосредствено с Чърчил. Генералът поддържал с Чърчил кореспонденция, често пътувал до Лондон и неведнъж получавал от него големи суми за издръжка на шпионско-диверсионните кадри и за лични разходи.

През пролетта на 1928 г. по инициатива на Арвид фон Сиверс, бивш офицер от царската армия и немски шпионин, в берлинския хотел „Екселсиор“ се състояла секретна среща на генерал Глазенап с представители на немския капитал и с някакъв английски генерал. Били обсъдени въпроси за активизиране на антисъветската подривна дейност и за изпращане на шпиони и диверсанти в СССР. Има

основания да се предполага, че този генерал, познат на Глазенап от армията на Юденич, бил личен представител на Чърчил.

Глазенап се върнал в Данциг в началото на юни и поискал да говори с мистър Шилер. Тъй като ще срещнем този човек и по-нататък в повествованието, трябва да запознаем с него читателя по-подробно.

Алберт Христианович Шилер (той бил и Гринберг, Дернов, Алексеев, Домровский) произхождал от семейство на заможни селяни и започнал световната война като обикновен войник. Трезвият му ум, неговата храброст и съобразителност му позволили до Февруарската революция да стане офицер и кавалер на четири георгиевски кръста. Той бил необикновена личност и не случайно Глазенап, който го познавал от фронта, избрал точно него.

Генералът възложил на Шилер следните задачи: тайно да проникне през границата в Съветския съюз и там да събере сведения за икономическото състояние на страната, за бойната готовност на Червената армия, за настроението на различните групи от населението, за строителството и състоянието на военния флот. След това Шилер трябвало да създаде контрареволуционни групи и да организира масов терор и въстания. За финансиране за пътуването, за привличане на „кадри“ и за проверка на възможностите за разпространяване на фалшиви пари в СССР му дали „за опит“ сума от 100 000 във фалшиви десетрубльовки, отпечатани от престъпната група Карумидзе-Бел.

През септември 1928 г. Шилер тайно преминал съветската граница и се убедил, че „прозорецът“ тук е сигурен. Това не е чудно, тъй като пунктът за преминаване на границата в Рига завеждал такъв „надежден човек“ като монархиста Покровский, а в Двинск (Даугавпис), не по-малко „надеждният“ диверсант Гребньов. Те разполагали с голям щат от опитни водачи, които познавали всички пътечки из псковските блата. Скоро Шилер се върнал в Данциг през същия „прозорец“ и доложил на генерал Глазенап, че пътят е проверен и при престоя си в СССР не срещнал особени трудности, а парите успешно „пласирал“. Имал затруднения само при опитите да намери някой от бившите си бойни другари. Не успял да се свърже с един бивш офицер, както настоявал Глазенап, защото органите на ОГПУ арестували този офицер и го разстреляли за предателство. Шилер се надявал при второто си преминаване през границата да направи всичко

както трябва: да пласира парите, да разузнае всичко, да организира диверсионни групи.

Второто си преминаване през границата той възнамерявал да извърши в края на октомври. Преди това опасно пътешествие Шилер получил инструкции от Глазенап, който му дал задачите от името на немското разузнаване. След това Шилер се срещнал с офицерите от 2-ри отдел на генералния щаб на латвийската буржоазна армия, бароните Фиркс и Барби, които представлявали интересите на френското разузнаване, а после и е някой си Судаков, помощник на военното аташе на Англия в Латвия, който уточнил получените по-рано от Шилер задачи от английското разузнаване. То се интересувало освен от всичко друго и от положението в Туркестан.

Почти едновременно с подготовката на Шилер за второто преминаване на границата но заповед на немското разузнаване Бел спешно заминал за Трапезунд, за да установи през Турция връзка с кавказките националисти и да подготви въстание. Няма съмнение, че куфарите му били пълни с фалшиви банкноти. Интересно е, че почти заедно с Бел в Турция пристигнала голяма група офицери от райхсвера със същото задание. Офицерите се представяли за инженери и техници. Тези коварни планове по-късно били разобличени от вестника на германските комунисти „Роте Фа-не“ в броя му от 11 януари 1929 г.

Но да се върнем при бившия кавалер на георгиевския кръст, а по това време троен шпионин и диверсант Шилер. Той взел фалшивите пари и през същия „прозорец“ преминал границата на Съветския съюз. Скоро се появил в Ленинград, където се свързал с бившия корнет от драгунския полк Гайер Алексей Алексеевич. Някога те служили заедно. Бившият корнет работел без особено усърдие в синдикат на кожари. Срещата била много сърдечна и Шилер лесно привлякъл специалиста по кожата към шпионска дейност, след като му дал солидна сума фалшиви пари.

След това с помощта на Гайер гостът от чужбина открил друг свой боен другар, бившия щаб-ротмистър Николай Василиевич Федотов, който заедно с пачка пари получил задачата да следи производствената програма на корабостроителния завод, в който работел. Скоро към него се присъединил и някой си Карташов, бивш драгун.

Шилер си мислел, че началото е положено. Сега не било лошо да премине към изпълнението на следващите задачи. Но той така и не успял да направи следващата крачка.

Един ден Федотов се опитал да плати за пакет кафе с фалшива банкнота. Касиерката на магазина повъртяла парите в ръка и ги върнала с думите: „Груба работа“. Федотов се усмихнал, махнал с ръка и бързо изчезнал в тълпата, като с трепереща ръка стискал в джоба си меката банкнота. След този инцидент той решил да прекъсне временно „охолния живот“ и дал част от фалшивите пари на своя роднина Биткин, който живеел на станцията Званка. Той небрежно подал на Биткин голяма картонена кутия от обувки с марката на фабрика „Скороход“, натъпкана с банкноти. Федотов му казал да пусне в оборот малка част от парите, а останалите заедно с кутията да закопаят под пода на банята. Биткин бил потресен от такова количество пари. Той глупаво казал „слушам“ на своя роднина, притиснал кутията към гърдите си и се скрил в своята „дупка“. Как завършило всичко това вече знаем ...

На разпита Биткин веднага разказал за „господина от чужбина“, който разполагал с много пари, интересувал се от разни сведения и плащал за тях щедро, но с фалшиви банкноти.

Трябва да се отбележи, че по това време съответните органи вече били получили не един сигнал за появяването на фалшиви пари. Отначало се предполагало, че това е дело на някаква шайка в пределите на страната. Но според експертите от държавната банка качеството на парите било доста високо и те били печатани не от занаятчийци. И наистина това били парите, отпечатани в Германия от фирмата „Карумидзе-Бел“ и от друга не по-малко солидна фирма със седалище в Париж. Тя вероятно била финансирана от френското разузнаване и от хората, които кроели планове за възстановяване на изгубените си икономически позиции в Русия. В Париж с тази мръсна работа се занимавали бившият вицегубернатор на град Сувалка Мясоедов, бившият секретар на Разпутин Симанович, белогвардейците Еристов и Литвинов. Има сведения, че Шилер поддържал тесни контакти и с тази „фирма“.

След ареста на Биткин компетентните органи лесно попаднали по следите на Федотов, Карташов, а по-късно и на Шилер.

„На 16 ноември 1928 г. в Ленинград беше задържан неизвестен гражданин без документи, който се представи като Гринберг, Александър Карлович. При обиска намериха у него револвер и 222 банкноти по 10 рубли“. Това са първите редове от обвинителното заключение по делото на Шилер, Карташов, Гайер, Федотов и Биткин.

По време на разпита на 19 ноември Шилер казал: „Целите на моите преходи в СССР са: 1) събиране на сведения за икономическото състояние на СССР, за състоянието на Червената армия, за настроеността на различните групи от населението, за строителството и състоянието на военния флот; 2) създаване на контрареволуционни кадри на територията на СССР и организиране на масов терор (въстания).“ След като премина границата, той трябвало да убие някой съветски гражданин, да вземе документите му и така да се легализира. После трябвало да събере шпионски сведения, а след това да замине за Украйна и да организира въстанически отряди.

Ето с какви задачи бил изпратен в родината си кавалерът на георгиевския кръст Шилер. Съветската общественост гневно заклея враговете на народа и с удовлетворение приела суровата присъда, издадена от Военната колегия на Върховния съд на СССР в началото на 1929 г.

„ЧУДЕСАТА“ НА БУРЖОАЗНАТА ТЕМИДА

Случило се така, че точно по това време в Берлин изправили пред съда известните ни вече Карумидзе, Садатерашвили, Бекер, Бел, Ракете и Вебер. О, не, не ги съдили за това, че са взели участие в икономическата диверсия против страна, с която в момента Германия поддържала нормални дипломатически отношения. Престъпниците, заети във фирмата „Карумидзе-Бел“, не могли да се примирят с това, че банкнотите, които можели да пуснат в ход лично и да забогатеят, изчезват в неизвестна посока и не остават в джобовете им. В немската полиция започнали да постъпват сведения за появяването на фалшиви банкноти отначало в Германия, а след това във Франция и в Латвия. За пръв път сигнал за появяването на фалшиви пари постъпил през

лято на 1927 г. Фалшивите банкноти били открити в различни германски градове, но най-често в Берлин.

В началото на август 1927 г. комисарят от криминалната полиция фон Либерман арестувал в една берлинска банка Бекер, който се опитвал да обмени фалшивите банкноти за марки. Можем да разберем действията на германската полиция — фалшивите банкноти вредели не само на Съветския съюз, но и на Германия, защото се обменяли за марки. Страдала финансовата система на страната и това било съвсем друга работа.

От Бекер следите водели към Садатерашвили, който тогава живеел в Мюнхен. Полицията проникнала в дома му, арестувала човек с грузинска националност, но по време на разпита се изяснило, че това не е Садатерашвили. Без да се досетят, че това е главатарят на бандата фалшификатори Карумидзе, освободили арестувания. От първия уличен автомат той веднага предупредил мюнхенските си съучастници за търсенията на полицията, а след това от квартирата на Садатерашвили позвънил във Франкфурт на Майн, където стопанинът на дома спокойно печатал пари, и предал условния сигнал за тревога. Всички се разбягали кой на където види, а Садатерашвили се опитал да напусне града с пет клишета за фалшиви банкноти, но закъснял и бил арестуван на 11 август.

Обискът във франкфуртската печатница удивил даже и привикналите на всичко полицаи. Били намерени 120 000 полуготови банкноти по 10 рубли, необходимите за печатането им бои и оборудване и огромно количество хартия, което би стигнало за печатане на 1 200 000 фалшиви банкноти.

Но следствието, което на старта получило голямо ускорение, постепенно започнало да заглъхва. Зад дребните риби като Садатерашвили, Ракете и Бекер неочаквано започнали да се появяват много по-важни фигури и следователите вдигнали ръце. Като по команда спряла и информацията в печата, и целият процес на разследването замрял.

Изминали почти две години. Така и щели да се забравят „подвижите“ на ловките грузински емигранти и на национал-социалистическите им приятели, ако не се пуснал слух, че съдебните актове на берлинската прокуратура по това дело били снимани и изпратени на заинтересованите от делото английски учреждения.

Скоро се установило, че при пренасянето на документите от Берлин в Мюнхен те били откраднати, а след това били изпратени на английската секретна служба в Лондон. Вестникът на германските комунисти „Роте Фане“ публикувал името на крадеца — това бил прокурорът доктор Васмунд. Ето какви служители има буржоазната Темида!

Поразителна история! Тя придобива особена окраска, ако споменем как германското правителство отговорило на законното искане на съветското правителство, разтревожено от появяването на фалшивите банкноти, да се предостави възможност на негови представители да се запознаят с материалите по разследването. Това искане било отхвърлено.

Скandalът се разраствал и заедно с него растяло възмущението на обикновените хора от безсилието на органите на правосъдието и от подчертаната секретност, с която се водело следствието. Не е чудно при това положение защо държавният прокурор поискал бързо завършване на разследването и предаване на делото в съда.

На 6 януари 1929 г. в берлинския съд започнал съдебният процес. И тук не минало без скандали — четири дни преди началото на процеса неочаквано бил уволнен „по здравословни причини“ прокурорът, който до този момент не се уморявал да подканя „заспалите“ следователи за по-бързи действия. Въпреки че шайката фалшификатори извършила престъпление, съдебният процес напомнял малък фарс — всичко било скроено така, че да бъдат оправдани фалшификаторите. А когато английският шпионин Бел заявил пред съда; „Ние бяхме вдъхновявани от най-висшите германски инстанции“, съдията се изплашил, поискал публиката да напусне залата и по-нататък заседанието се водело при закрити врати.

Апoteозът на представлението било изявлението на експерта от Дармщадската банка. Откритието, направено от него, хвърлило в смут дори и свикналите на всичко берлински юристи. Същността на уникалното му изказване била следната: тъй като по съветските закони изнасянето и вносът на банкноти са забранени, то на чуждестранните пазари не трябвало да има от тези пари. И ако те все пак са се появили с усилията на достопочтените господа, не трябва да се приемат за валута. Затова фактът на подправянето на банкнотите не е наказуемо деяние, тъй като не става дума за подправяне на валута, а за

забавление, за лудория. Накратко, никой не трябва да бъде осъден, тъй като няма правонарушение.

Фактически „експертът“ отишъл и по-далеч. Карумидзе и Садатерашвили вече били съдени в царска Русия за фалшифициране на пари, а по германските закони за едно и също престъпление никой не можело да бъде съден два пъти. Затова всички обвиняеми трябвало веднага да бъдат освободени.

На 8 февруари 1929 г. издевателството над правосъдието завършило благополучно за фалшификаторите — обвиняемите били оправдани и освободени. „Философията“ на богатите надделяла. Тази юридическа комедия предизвикала негодуванието на цялата съветска общественост. В броя си от 9 февруари 1930 г. вестник „Правда“ пише: „Оправдателната присъда на фалшификаторите е не само поощрение за всички врагове на СССР... Преди всичко това е един от зачестилите в последно време симптоми за прехода на отговорни германски кръгове на позициите на явна враждебност по отношение на СССР“.

Берлинският фарс предизвикал невиждана вълна от възмущение в Германия. За всички било ясно, че само с усилията на Карумидзе и помощниците му се готвела икономическа диверсия просия първата в света социалистическа държава. Вестникът „Форвертс“ например пише на 30 януари 1929 г., че „фалшифицирането на банкнотите имало явната цел да наруши стабилитета на руската валута“. Възмутителната комедия, разиграна в берлинския съд, била осъдена и от някои видни промишленици и финансисти. Започвала криза в западната финансова система и това заставило немските капиталисти да търсят спасение от краха, като сключват договори със СССР. Историята с фалшификаторите и със скандалното им оправдаване не можела да създаде атмосфера на доверие в хода на търговските преговори.

Ето заши през лятото на 1930 г. немският съд отново измъкнал от архива папките от делото на Карумидзе, които започнали вече да се покриват с прах. Започнал нов съдебен процес. На заседанията на съда специално присъствували представители на работническите колективи от най-големите берлински предприятия. Възмутени от антисъветските инсинуации на някои подсъдими и особено на Садатерашвили, работниците не могли да останат безучастни и веднъж, когато след съдебното заседание Садатерашвили излизал от залата, те изразили

отношението си към него с юмруци. От този момент дейците на фирмата „Карумидзе и К°“ били усилено охранявани.

И така, „справедливият съд“ се състоял. Но фарсът си останал фарс. Карумидзе бил осъден на две години и десет месеца затвор, Садатерашвили на две години, а Бел бил осъден да заплати незначителна глоба. Останалите подсъдими били оправдани. По това време Карумидзе живеел в Швейцария и разбрал за процеса от вестниците, а на Садатерашвили зачели предварителното задържане по време на следствието и затова веднага го пуснали на свобода. И двамата грузински емигранти се завърнали в Германия след завземането на властта от фашистите и отдали „цялата си душа“ на борбата срещу Съветския съюз. Има сведения, че тези реабилитирани от хитлеристите престъпници взели дейно участие в „съветския вариант“ на операцията „Бернхард“, за която стана вече дума. Когато някои юристи писмено изразили съмнение в законността на реабилитирането им, министърът на външните работи фон Нойрат отговорил на писмото им: „Аз се придържам към друго мнение и моля да не се възразява“. Или, с други думи, законът е едно, а мнението на фашисткия министър — съвсем друго. Ето ви всесилната Темида.

Така завършил процесът на фалшификаторите на съветска валута. Впрочем могло ли е да бъде другояче? Съветският закон стоял тогава, както и сега на стража на интересите на съветските трудещи се. Той не можел да погали по главите тези, които се опитвали да подкопаят основите на икономическата система на страната на съветите. „Лудориите“ с фалшивите пари може ли да имат тежки икономически последствия, да забавят процеса на индустриализацията и в края на краищата да поставят СССР в икономическа зависимост от правителствата на капиталистическия Запад. Точно към това се стремели немските генерали и английските капиталисти начело с яростния враг на нашата държава Чърчил. Но те заложили на бита карта...

Много пъти враговете на нашия народ се опитвали да използват отровно оръжие против съветската държава, но техните усилия нито веднъж не се увенчали с някакъв забележим успех.

Въпреки това си заслужава да споменем за някои от опитите им. Както пише в книгата си „Фалшификатори на пари“ известният публицист от ГДР Алберт Норден, съвсем неочаквано по време на

процеса в Мюнхен през юни 1926 г., когато реакционерът генерал Людендорф обвинил вече споменатия херцог Лейхтенбергски за обида, изплувало на повърхността още едно мръсно дело, което било подготвено тайно от кайзерова Германия. По време на процеса престъпникът на държавна служба херцог Лейхтенбергски направил сензационно изявление: „Трите милиона рубли, предоставени през лятото на 1918 г. за формиране на руска доброволческа армия, се състояли от банкноти, печатани в Берлин“. Ясно е, че за грузинските белогвардейски емигранти не било трудно да нагласят работата — в Германия имало обучени кадри, специализирали се в печатането на фалшиви пари. Те помагали на фирмата „Карумидзе и К°“, а след това и на хитлеристите в знаменитата операция „Бернхард“.

А ето и още една финансова диверсия против нашата страна, предприета, така да се каже, от друг фланг.

Вестник „Известия“ от 13 декември 1928 г. съобщава, че на компетентните съветски органи е станало известно за нелегален монетен двор в Шанхай, който печатал големи количества съветски парични знаци. Главни организатори на тази диверсия били руските белогвардейци, които разчитали на помощта на други белогвардейци, работещи в местната полиция. Предполагало се, че „своите хора“ в полицията ще дадат знак, ако стане опасно и се наложи да се скрият, но това не станало и тримата главни участници в диверсията били арестувани от полицията през 1928 г. Конфискувани били печатна машина, клишета и др., както и вече „готовата продукция“ на обща сума 1 500 000 рубли.

Делото на тези негодници се разглеждало от смесен френско-китайски съд, защото белогвардейците са извършили престъплението на територията на френска концесия. И тук, както и в Берлин, процесът се превърнал в откровен фарс. Спрямо белогвардейските престъпници трябвало да се приложи параграф 280 (подправяне на парични знаци на чужда държава) и параграф 240 от китайския наказателен кодекс (подправяне на парични документи), но въпреки това Темида и този път била използвана за антисъветски цели. На основание неписаните разпоредби на неписания „кодекс на антикомунизма“ белогвардейците-престъпници били погалени по главите. Двама от обвиняемите получили наказание по два месеца, а другите трима — по един месец затвор. Но тъй като им било зачетено

предварителното задържане, обвиняемите били освободени. Белогвардейските вестници, без да скриват възторга си от присъдата писали, че когато престъпниците напусkali залата на съда, „те не могли да скриват радостните си усмивки“.

БИЗНЕС ОТ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ

XX в. донесе на човечеството безброй чудесни и понякога фантастични изобретения. Наричат го век на Космоса, атомен век, век на електрониката и т.н. Трудно е да се намери отрасъл на науката и техниката, където този прогрес да не е довел до зашеметяващи резултати. Сред тези отрасли е и полиграфията. Внедряването на научно-техническите постижения позволи да се облекчи много решаването на редица важни проблеми, между които и печатането на сложни по рисунък и цвeтова гама книжни парични знаци. Прогресът, разбира се, се отрази и в отраслите на науката и техниката, свързани със сеченето на металически пари.

Острата конкуренция в полиграфическата промишленост на Запад, която се развива на фона на задълбочаващата се крива на капитализма, доведе до това, че проблемът за пласирането на най-новото полиграфическо оборудване се превърна за производителите му в проблем номер едно. Те се надпреварват да привличат клиенти, измислят все по-нови и екстравагантни начини за търговия със своята продукция. Неотдавна беше изнамерен нов начин за търговия с полиграфическо оборудване — т.нар. „лизинг“. Това означава приблизително същото, което означава и рекламирането от големите авиокомпании: „лети сега, а ще платиш после“.

Принципът на лизинга е следният: купувачът получава безплатно печатарско оборудване, а се разплаща за него по-късно, когато с помощта на това оборудване започне да реализира доходи. Наистина в такъв случай се заплаща малко по-скъпо, отколкото ако се купува оборудването направо с налични пари, но какво да се прави — бизнесът си е бизнес.

„Лизинг“ с надценка, дори с голяма надценка — това няма значение за фалшификаторите — нали ще плашат с фалшиви пари. Така че дали има по-високи проценти или не, е все едно. Как престъпниците използват принципа „лизинг“ за противозаконни цели, ще разкажем по нататък.

Първата отличителна черта на съвременното фалшификаторство е широкото използване на най-новата полиграфска техника. Но има и още една отличителна черта — фалшифицирането на парични знаци днес е поставено върху изключително висока организационна основа.

Епохата на талантливите самотници премина. Но дори и сега, макар и много рядко, се появяват съвременни нинджери или маккартни, които поразяват съвременниците си с неочаквани способности. Ще разкажем за някои от тях.

СЪВРЕМЕННИТЕ ФАЛШИФИКАТОРИ НА ПАРИ

В мрачния декемврийски ден на 1964 г. в кабинета на директора на Френския национален център за борба с фалшификаторите на пари иззвъня белият телефон. Господин Емил Бенаму в този момент стоял до прозореца с мрачен вид и разсеяно барабанил по стъклото. Само преди няколко минути той затворил другия, червения телефон, станал от стола, приближил се до стъклото и погледнал на улицата. Валял мокър сняг, който бързо се топял и под колелата на автомобилите хвърчали на разни страни кални пръски. Секретарката Франсоаз, жена на средна възраст, която от много години работела с господин Бенаму, отворила вратата, за да донесе папка с документи, но се разколебала. Тя знаела, че е по-добре да не тревожи директора, когато той стои до прозореца и барабани с пръсти по стъклото.

Наистина скоро той имал много неприятен разговор с министъра на вътрешните работи. Финансовите органи продължавали да откриват отлично направени фалшиви парични знаци. Това продължавало вече дванадесет години. През това време се сменили трима министри и всеки от тях чакал кога господин Бенаму ще удържи на обещанието си. Без да дочакат и тримата се оказали зад борда след периодичните министерски промени. Само последният, четвъртият, веднага щом заел този пост, казал на директора направо:

— Не мога да чакам, докато се размърдате. Вече много години все обещавате и обещавате... Пред мен е папката и първият документ в нея е отпреди дванадесет години — вашето донесение, че са открити фалшиви пари. Оттогава до днес са се появили девет донесения, подписани от вас. А колата, както се казва, си е все на същото място. Няма да бъда търпелив както предшествениците си, имайте предвид това.

И ето днес, когато звъннал червеният телефон, господин Бенаму отново чул неприятни думи по свой адрес. „Трябва да си подам оставката“ — помислил си директорът, скръстил ръце отзад и закрачил из стаята — от сейфа в ъгъла до прозореца. Той се разхождал така, докато чул скърцане на автомобилни спирачки. Тогавата се приближил

до прозореца и се загледал надолу към улицата. Точно в този момент звънна белият телефон. Това бил апаратът за оперативна връзка и директорът веднага вдигнал слушалката. Това, което чул, го поразило като гръм от ясно небе:

— Господин директор, току-що Брасе доложи, че заедно с Груаз са засекли най-сетне човек, който обменял в банката франкове за ценни книжа. Всички франкове са фалшиви и освен това са съвсем нови, току-що напечатани. Изглежда, че човекът е бързал, защото такива нови още топлички фалшификати по-рано не сме откривали. Брасе и Груаз тръгнали след този човек. Ако ми съобщят нещо ново, веднага ще ви доложя.

Това бил помощникът Жорж льо Руа. Бенаму не можел да си обясни по какъв начин този обикновен човек, син на провинциален дърводелец, е успял да получи дворянска фамилия, и при това Руа. Но работата не била в това — главното било, че паниката, продължила дванадесет години, завършила. Оставало най-лесното — да се проследи човекът, да се установи кой е той, къде живее, да се намерят съучастниците му и капанът да се затвори.

Директорът позвънил в полицията — арестите, обиските и другите формалности са тяхна работа. След това той вдигнал слушалката на червения телефон и след като чул хрипливия глас на министъра, спокойно, без възторг, като за нещо обикновено и делнично му съобщил, че неговите хора са открили един от участниците в бандата фалшификатори, която „отдавна ни ядосваше“. Министърът изказал съмнение в причините за оптимизма на Бенаму, но за всеки случай го поздравил. „Какъв човек“ — помислил си директорът, когато министърът мрачно промърморил нещо като „Дочуване“. — „Сухар“.

Отново звънна белият телефон.

— Господин директор! — казал Брасе. — Подозрителният човек, който обменяше фалшиви франкове, влезе в една голяма къща на улица „Гренел“. Наблюдаваме къщата. Тя принадлежи на Чеслав Боярски. Кой е стопанинът на къщата и кой е човекът, който влезе там, изясняваме в момента. Може би са едно и също лице...

Не, оказало се, че те не били едно и също лице. Стопанинът си бил в къщи и не знаел, че сградата се наблюдава. Но ако разберял това, първото, което би възкликнал, би било: „Аз го предупреждавах,

предупреждавах го! Но какво може да се направи с човешката алчност?“

Всъщност всичко това щяло да се случи по-късно, а сега Боярски още не знаел какъв смъртоносен удар му е нанесъл далечният роднина, от когото дълго скривал източника на материалното си благополучие. Но да се върнем малко назад в историята.

Случило се така, че Чеслав Боярски, млад строителен инженер от красивия полски град Ченстохов, попаднал в плен при немците. Той преминал през няколко концлагера, а след това неочаквано бил изпратен във Франция, където заедно с другите военнопленници със строителна специалност трябвало да работи по разширяването и укрепването на хитлеристките отбранителни съоръжения на брега на Ламанш. По пътя ешелонът бил бомбардиран от американската авиация — в тези дни се откривал Вторият фронт. Чеслав успял да се скрие с двама другари-чехи, напуснал района на боевете и след освобождението на Париж от съюзниците се добрал до там. Другарите от Чехословакия побързали да се върнат в родината си и да се присъединят към партизаните, а Чеслав...

Войната свършила, а той продължавал да живее в Париж. Оженил се, жена му работела, а той все се опитвал да се устрои в някоя строителна фирма. Строители се търсели, но все пак трябвало да знаят малко френски А на Боярски никак не се удавали чуждите езици. Той би трябвало да се върне в Полша, в родния Ченстохов, родината му възкръсвала от руините — ето къде били необходими знанията на строителния инженер. Хората не си дояждали, не доспивали, но въодушевени от патриотични чувства строели нова Полша.

Чеслав решил да опита щастieto си в страшната капиталистическа лотария, която се нарича „свободна конкуренция“, и претърпял пълно поражение. Когато жена му се разболяла и всички спестени пари (а те били съвсем малко), отишли за лекари и лекарства, Чеслав разбрал, че остава съвсем малко, за да стигне дъното. Той не успял да стане нито обуцар, нито певец, нито чертожник или изобретател, макар че безуспешно опитал всички тези професии. Обкръжавала го степа от пълно безразличие и презрение, очаквали го нищета и глад...

Но Чеслав Боярски бил способен човек. Той бил търпелив, целеустремен и страшно упорит. Когато неочаквано открил у себе си и

качествата на художник-копист и химик, той тръгнал по прекия път, като решил да прескочи междинния стадий — работата. Боярски решил да стане фалшификатор на пари.

Трябва да кажем, че това решение го е взел изведнъж. По-късно в съда той твърди: „Аз съм порядъчен човек“. Той дълго се колебал. Но гладът го принудил да действа.

Отначало, в продължение на денонощия, той с помощта на лупа най-внимателно изучавал банкнотите, които избрал за „усвояване“. От време на време му се струвало, че си е поставил неизпълнима задача. Вглеждайки се в ужасно сложната плетеница от преплитащи се тънки разноцветни линии, Боярски чувствувал, че му се завива свят Той си обяснявал това състояние с недояждането и старателно прогонвал мислите за безполезността на целия замисъл. Той бил особено поразен от сложността на рисунките върху банкнотите с образите на Молиер и Юго. Но Боярски бил упорит човек. След като изучил банкнотите, той се заел да усвои всички процеси по производството на хартия. За тази цел с много усилия той започнал работа във фабрика за хартия В края на краищата успял при домашни условия да създаде точна такава хартия като онази, на която се печатат франковете.

Направата на клише му отнела около година. По-късно, по време на процеса, експертите разглеждали клишето и мълчаливо клатели глави — как може човек-занаятчия да направи такова клише? Но най-сложното било там, където никой не го очаквал — боите. Да се постигне постепенен и незабележим преход на светло-сините линии в тъмносини и на светлокафявите в тъмнокафяви било много трудно. Боярски изобретил, построил, а впоследствие довел и до съвършенство редица миниатюрни прибори, с помощта на които успял отчасти да механизира процеса на печатането. Година и седем месеца той работел по 10—12 часа в денонощието без почивни дни и при това се хранел много оскъдно.

Когато най-сетне Боярски получил първа партида, не бивало да я пуска в оборот — парите изглеждали съвсем нови. Наложило се да разработва специални методи за „стареене“ на парите. Впоследствие многочислените експерти пресъздали четиринадесетте фази на неговия метод, за да изяснят крачка по крачка целия процес. Боярски се научил блестящо да се справя с работа, която обикновено изисква усилията на шест души специалисти с много висока квалификация.

Двете години непрекъснат изтощителен труд позволили на Боярски и жена му да седнат на коледната маса през декември 1949 г. с традиционната пуйка. Изтощеният „маестро“ тъпо гледал апетитната кожичка на задушното месо и несъзнателно си мислел с помощта на какви бои може да получи на хартията цвета на препечената кожичка на пуйката...

От този момент нататък, без да вдига глава от работа, Боярски „копаел гроб“ на френското министерство на финансите. Той разбирал, че от качеството на неговата работа зависело благополучието на семейството му и дори животът му. Това било рядък случай, когато без каквото и да е напомняне човек полага всички усилия, за да постигне безупречно качество на продукцията си.

Всяка сутрин жена му си купувала всички парижки и един полски вестник. Тя ги преглеждала внимателно дали няма съобщение за появяването на фалшиви франкове. Но всичко било спокойно. Вечер умореният Боярски вземал „Жиче Варшавы“ и четял на глас. По-късно той си признал, че се страхувал да не забрави родния си език. От вестника той разбирал как расте, възкръсва от пепелищата и хубавее бившата му родина. Понякога си мислел каква страшна и непоправима грешка е направил. И някъде в душата си, тайно от своята жена живеел с мисълта: „Като се позамогна, ще отида на почивка в Ница, после ще купя хубави дрехи и разни ценни неща и ще замина за родния Ченстохов. Как ли са мама, брат ми Здислав?“. Но това били само мечти — той нямал време да отиде в Ница. Боярски продължавал непрекъснато да работи, защото трябвало да купи къща, не бивало да живее вече в бордея от покрайнините на Париж.

В продължение на три години, до средата на 1952 г., „франковете“ на Боярски напълно изчезнали в огромната маса от истински франкове. Неговите пари незабелязано се вливали в многомилионния поток и заедно с него благополучно минавали през строгия контрол на банките и другите финансови организации.

Едва на 13 юли 1952 г. върху масата на директора на националния център за борба с фалшификаторите на пари поставили първата фалшива банкнота, направена от занаятчията Боярски. Експертът я взел от касата на националната банка, и то след известно колебание. Всички съмнения отпаднали след специалното изследване на състава на хартията и боите. Освен това открили, че на парите няма

секретни знаци. Това можело да се забележи само при внимателно разглеждане на банкнотата, и то от малкото експерти, които знаели за тях.

Според установената традиция фактът за появяване на фалшиви пари не се разгласявал и нищо не се съобщавало на пресата. Затова Боярски заявил после пред съда: „Ако бяха вдигнали шум, аз веднага щях да спра. Но те мълчаха и аз реших, че никой не се интересува от това“.

Но „те“ се интересували. Минавали месец след месец, след това и година след година, а в ръцете на Бенаму попадали само нови фалшиви франкове. Напразните усилия да се заловят фалшификаторите породили мнението, че действа голяма, отлично организирана шайка, в състава на която са не само отлични специалисти по производството на хартия, химици, инженери, полиграфисти, но и отлични конспиратори. В противен случай как можело да се обясни това, че в продължение на години те действувала така тайно, че агентите на Бенаму нищо не могли да направят.

А работниците от центъра имали немалък опит. През 1950 г. те разкрили нелегален „монетен двор“, който печатал отлични „американски долари“. Качеството им било толкова високо, че дори след 20 (!) години банкнотите от по двадесет и сто долара все още безпрепятствено циркулирали в шест европейски страни. И в тази шайка имало умни конспиратори, но те успели да поработят едва три години. А сега минали много години и като че ли не се виждал краят на тази безплодна борба.

Бенаму се вълнувал най-много от въпроса, колко фалшиви франкове се вливат в оборота. Този въпрос бил обсъждан неведнъж от правителството и всеки път настъпвала все по-голяма паника. Френските финанси били застрашени.

Бенаму отлично разбирал, че преди да рухнат френските финанси, той ще се прости с поста си. И затова можем да разберем състоянието му, когато потомъкът на дърводелец с дворянска фамилия му съобщил, че е намерен краят на нишката, която трябвало да доведе до залавянето на шайката.

Когато полицията се появила в дома на Боярски, той разбран, че това е краят. Но и той, и жена му се държали спокойно. Когато им казали, че от къщата им са изнесени фалшиви франкове, Боярски

вдигнал рамене: „Търсете франковете, господа“. Полицията започнала обиск. В началото претърсването било затруднено, тъй като било неизвестно кой печата парите, въпреки че Бенаму и агентите му имали много данни за това, че точно в къщата на Боярски се правят фалшиви франкове.

Обискът продължил девет часа. Претърсили цялата къща, местили мебели, надзъртали във всички шкафове и галерии, вдигнали килимите. Нищо, абсолютно нищо! Офицерът, който ръководел обиска, бил бледен — нещата вървели зле. Ако не намерят нищо, няма да минат без неприятности. А Боярски ще има право да даде интервю пред журналистите и с възмущение да разкаже какви глупости прави полицията и как тъпите стражи на реда хвърлят кал върху честните хора.

Обискът завършвал. Към осем часа вечерта всички се събрали в гостната. Стопанинът на къщата седнал в креслото и закрил с ръка лицето си. Отстрани изглеждало, че той е така изтощен от процедурата, че е заспал. В гостната царял полумрак — светел само лампион. Офицерът заповядал да се запалят всички лампи. Стопанинът и стопанката не се помръднали. Тогава един от полицаите щракнал ключа и стаята била залята от ярка светлина.

Офицерът огледал подчинените си. Всички били налице. Можел да обяви завършването на обиска и, разбира се, да поднесе извинения за безпокойството. Но той решил за последен път да вдигне килима в гостната и отново да огледа пода — тук обискът бил проведен в момент, когато започвало да се стъмва, а да се палят лампите било още рано. Вдигнали килима и офицерът внимателно огледал пода. Минал насам-натам, после се навел и започнал внимателно да разглежда паркета. На едно място процепите в паркета му се сторили по-широки от останалите. Донесли лост и пред удивените полицаи се открили дупка в пода, стълба със седем стъпала и доста голямо подземие. Намерили ключа, запалили светлината и радостно оживените полицаи видели нелегален монетен двор — в прекия и преносния смисъл на думата.

За петнадесет години упорита и непрекъсната работа Боярски направил шумящи многоцветни банкноти с изображенията на Молиер и Юго на обща стойност 1 000 000 франка. За тези години той толкова се изморил, че след дълги колебания решил да си вземе двама

помощници — един свой приятел и един далечен роднина. Той ги предупредил да не изнасят от къщата банкнотите, докато не са преминали процеса на „стареенето“ и в никакъв случай да не ги обменят в държавната банка или спестовната каса.

Но родственикът толкова се зарадвал на голямата си „заплата“, че веднага се отправил към банката. Така работата на „фирмата“ приключила. Чеслав бил даден под съд и в началото на юни 1966 г. осъден на двадесет години затвор.

Емил Бенаму тържествувал и решил да си върне. По негово указание бил направен документален филм, посветен на търсенето и разобличаването на „най-опасния фалшификатор в историята на Франция“ — така гласели субтитрите на филма.

След като обявили присъдата и отвели подсъдимия, журналистите се хвърлили към Емил Бенаму. „Квалификацията на Боярски като художник е изумителна — казал директорът на центъра за борба с фалшификаторите, за човека, който едва не го вкарал в гроба. — Ако той беше фалшифицирал долари, никога не бихме го хванали“. А ето какво пише американското списание „Тайм“ за продукцията на Боярски: „Това е толкова чиста работа, че когато го дали под съд, всички се съгласили, че дори във Франция, където се произвеждат 80% от всички фалшиви пари, Боярски може заслужено да разчита на титлата «Леонардо да Винчи».“

Не можем да приемем твърдението на списанието, че 80% от фалищвите пари се произвеждат във Франция. Известно е, че именно в САЩ се произвеждат около половината от всички фалшиви пари, а може би и повече. Но важно е друго — нито един печатен орган на Запад не отбелязва, че историята на Боярски е пример за страшната трагедия, постигнала човека, отказал се от родината си.

И след прекратяване „дейността“ на Боярски във Франция от време на време откривали изкусно направени банкноти. Те се появявали като резултат от дейността на цели корпорации. Франция заедно със САЩ, ФРГ; Англия и редица други страни е един от световните центрове за производство на фалшиви банкноти. На „черната борса“ в Париж, Марсилия, Лион, Ница кипи оживена търговия с фалшиви банкноти. Според официални данни през 1977 г. във Франция били иззети 25 милиона фалшиви франка, арестувани 502 фалшификатори, конфискувани 11 000 подправени златни монети и

чуждестранни парични знаци на стойност 59 милиона франка! А през 1978 г. полицията успяла „да залови“ 66 милиона фалшиви франка. Това не говори за голямото майсторство на полицията, работата е друга. Налице е главоломен ръст на този „бизнес“. Освен това според експертите в оборот имало 2–3 пъти повече фалшиви франкове, отколкото е успяла да открие полицията.

Сред малкото гениални фалшификатори на пари — самотници, които се появяват понякога и в наше време, трябва да се спомене и американецът Гес Раймер — слабичък, нисък човек, почти неграмотен, който в нашия век на сложна и ефективна техника успял с подръчни материали да направи поразителни по качество клишета. Интересно е това, че американският съд, известен с „хуманното си“ отношение към обикновените хора, признал Гес Раймер... за невинен.

Тази загадъчна история започнала необичайно. Големият четиримоторен самолет ДС—6, който на 26 юни 1962 г. излетял от летището на перуанската столица Лима за Вашингтон, скоро след излитането престанал да отговаря на повикванията по радиото. Успели да се свържат с летището в Каракас, но оттам съобщили, че самолетът не само не е кацал там, но дори не са установявали връзка с него.

Започнали да търсят изчезналия самолет. Скоро чилийски въртолет открил отломъци от ДС—6 на склона на огромен заснежен връх в разклоненията на Кордилерите. По това време самолетите още нямали „черна кутия“ с магнетофон, което значително облекчава изясняването на обстоятелствата на катастрофата в случай на авария, тъй като там автоматично се записват всички команди и доклади от борда на самолета.

Заедно с лекарите и с членовете на комисията за разследване на причините за авариата на ослепително блестящия сняг слезли и двама чилийски полицаи. Те открили у един от загиналите 57 000 долара на едри банкноти. Поразили ги две обстоятелства. Първо, всички пари били съвсем нови. Второ, ако се съдело по паспорта, те принадлежали на американец, а не е прието янките да носят със себе си големи суми. Те предпочитат да използват чековите си книжки. Най-сетне паспортът бил на името на Ърл Трейс, а собственикът му много приличал на известния гангстер Рикардо Болцано, по прякор „Бомбата“.

Парите и паспорта заедно с другите лични вещи на Трейс — Болцано незабавно изпратили в САЩ. В лабораторията на Вашингтонската секретна служба внимателно изследвали банкнотите от хиляда долара с изображение на президента Кливленд. Те били фалшиви. По това време ФБР, секретната служба и полицията на три източни щата усилено търсели членовете на гангстерската банда, към която принадлежал Трейс — Болцано.

Този път полицията имала успех. Белезниците щракнали шест пъти, били иззети фалшиви банкноти на обща стойност около 750 000 долара, конфискувани били майсторски направени клишета, бои, типографско оборудване, но майстора на клишетата полицията не успяла да залови. Гангстерите упорито мълчали, явно се надявали скоро да излязат на свобода и отново да прибегнат до помощта на майстора със златните ръце.

Късно вечерта на 30 юли 1962 г. в полицейския участък на малкия град с познатото на всички име Одеса, само че намиращ се в щата Тексас, се е появило мъничко слабо момиченце на единадесет-дванадесет години. След като се убедило, че дежурният е сам в помещението, то бързо казало: „Мистър, много ви моля бързо да изпратите патрулната кола на този адрес...“ Дежурният записал адреса и вдигнал глава, за да попита какво се е случило, но зад дървената бариера вече нямало никой — момиченцето било изчезнало. Въпреки това дежурният взел слушалката на радиотелефона и дал команда на най-близката патрулна кола да отиде на записания адрес.

Какво било удивлението на полицаите, когато стопанинът на дома Раймер ги посрещнал радушно, завел ги в малка тъмна стаичка и им показал две клишета за фалшиви банкноти. Полицаите съвсем се объркали, когато Раймер им предал клишетата и казал: „Много се радвам, че най-сетне ме открихте сами. Аз направих пет клишета. Три от тях, както ми е известно, вече сте конфискували в Бостън. Тези са последните“.

Полицаите не разбирали нищо, но въпреки това с привично движение сложили белезниците на този странен човек и го завели в участъка. Когато във Вашингтон разбрали за този необикновен случай, изпитали голяма радост. Секретната служба празнувала победа, тъй като бил арестуван много опасен фалшификатор.

По време на следствието се установило, че през март 1961 г. в дома на известния в града самоук гравьор Раймер дошли двама души и му предложили да направи клишета за печатане на фалшиви пари. Раймер отказал. Тогава един от посетителите извадил пистолет и казал, че вече са му доверили тайната и ако откаже, ще го разстрелят като куче. Раймер бил принуден да се съгласи. Той отказал да получи пари за труда си, тъй като знаел, че скоро го чака затвор, а парите ще бъдат конфискувани. Работил упорито няколко месеца под непрестанното наблюдение на двамата бабаити. Раймер ги представил на съседите си като „далечни роднини от Аляска, които пристигнали да му погостуват“. Той направил две клишета, но те му се сторили лоши, а след като се обиграл, направил още три клишета, които вече били безупречни. Съдът решил, че Раймер е невинен, тъй като е бил принуден да извърши престъпление под заплахата на оръжие, а след това с помощта на дъщеря си сам се предал на полицията и предоставил клишетата. Така завършила тази странна история.

За да приключим разказа за гениалните престъпници-самотници, трябва да споменем за още един талантлив човек, чиято съдба била смазана от чудовищната преса, наречена капиталистическа действителност.

Известният инженер от Барселона Аугусто Рамирес бил голям почитател на изкуството. Той имал чудесна колекция от картини и старинни предмети. Висшето общество на Барселона, в което Рамирес се движел, било поразено, когато из града плъзнал слух, че той е арестуван. Скоро слухът се потвърдил. Оказало се, че инженерът бил потънал до гуша в дългове и решил да намери изход, като фалшифицира пари. Една част от оборудването купил, а останалата конструирал и построил сам. Той изобретил много удобна, малка, с елементарно устройство печатна машина за дълбок печат и даже я патентовал.

Рамирес работил малко време — само 17 дни. За това време той направил 41 000 отлични банкноти по 1000 иесети, но 30 000 от тях унищожил, защото решил, че не са достатъчно качествени. Пуснал в оборот само 600 банкноти по 1000 песети и спрял дотук, тъй като изплатил дълговете си и оправил личните си работи. Пред съда той заявил, че възнамерявал да използва собствения си „монетен двор“ само в случай на крайна нужда. Качеството на банкнотите било

толкова високо, че според шефа на специалния отдел за борба с фалшификаторите на пари на Банко де Еспаня, Грегорио Гуихаро, експертите от испанския монетен двор загубили много часове да анализират и изучават неговите песети, преди да произнесат своя вердикт — парите са наистина фалшиви. В статия, публикувана в един от броевете на „Бюлетин на Интерпол“ Гуихаро твърди, че инженер Рамирес се стремил да прави всичко на високо равнище Той не се задоволявал неговите изделия само да приличат на истинските банкноти (с което се задоволяват обикновените фалшификатори), а според Гуихаро, той търсел такава идентичност, че бил готов да възпроизведе на своите банкноти дефектите на истинските посети, които практически не е възможно да се открият без специална апаратура.

Експертите от Банко де Еспаня казали пред съда, че Рамирес е успял при домашни условия да предаде с удивителна точност детайлите на фона и цветовата гама на банкнотите. Въпреки всичко тези постижения не го избавили от затвора.

Такива самотни „гении“ се срещат все по-рядко. Вече никой не иска да се работи месеци, за да направи клише. На Запад настана време, когато всеки бездарен, но алчен човек може да се обедини със себеподобни, да организира шайка и да купи (или да получи безплатно чрез способа „лизинг“) най-съвършена офсетова техника, автоматична фотолаборатория и т.н.

Ето как решили да „спечелят“ средства за съществуване двама американски престъпници — Рейнголд Лангер и Джозеф Хорстел. Те прекарвали доста дълго време в затвора на щата Илинойс, обвинени в убийство и въоръжен грабеж. Напуснали затвора през 1967 г. и решили да търсят други пътища към охолен живот. В Чикаго купили бои и хартия, а необходимото им типографско оборудване получили по способа „лизинг“ в Питсбърг. Фирмата не просъществувала дълго — качеството на „продукцията“ не било много високо и скоро полицията попаднала на следите им. В град Оак Лоон (щата Илинойс) се опитали да задържат Лангер за разпространяване на фалшиви долари. Той стрелял срещу полицаите, но успели да го арестуват. Скоро заловили и Хорстел.

През 1969 г. в Бостън някой си Фредерик Донатели създал своя „фирма“. Всичко било организирано с размах — наели къща и най

ново оборудване, поканили опитни специалисти. Отпечата-ли около 2 милиона много „чисти“ долари и започнали да ги разпространяват по подробно разработена схема. Когато в града се пуснал слух, че се появили фалшиви 10- и 20-доларови банкноти, Донатели наредил да се измени номерацията и да се правят банкноти с друга стойност. Полицията дълго не могла да открие тайния монетен двор. Това станало едва след като агент на секретната служба успял да проникне в здраво оплетената мрежа от разпространители.

Такива шайки фалшификатори са разкривани без особен труд в много капиталистически страни. Обикновено по-рано те се специализирали във фалшифицирането на долари. Сега когато тази валута изгубила своето значение на международния пазар, фалшификаторите от много страни започнали да правят парични знаци на други държави: ФРГ, Япония, Франция. През 1967 г. в Париж била разкрита шайка, която отпечатала банкноти на република Заир на огромната сума от 15 милиона франка. Според данните на Интерпол най-големите и добре законспирирани корпорации на международните фалшификатори на пари се намират в САЩ, Аржентина, Франция, Италия. Тяхното разкриване от полицията е много трудно. Известни са само някои от главатарите им: в Латинска Америка действуват братята Рикардо и Тадео Шуман, в Европа — испанецът Освалдо Кокучи и съучастницата му, международната авантюристка с прякор „Черното лале“-Истинското ѝ име е Анна Хоегорова.

Обикновено международните концерни на престъпниците съществуват тайно под формата на легални и „напълно порядъчни“ фирми и компании. Те служат не само за „покрив“, но и за много удобен пункт за свръзка на международните престъпни концерни.

В последно време Израел е новият център на този вид престъпен бизнес. Според йорданския вестник „Аш-Шааб“ в наши дни „Израел стана един от центровете на фалшифициране на пари. След арестуването на видни полицейски чиновници и на собственика на една печатница в Тел Авив, където са открити сто хиляди фалшиви американски долара, израелското правителство вече не може да скрива този факт. Фалшивата валута се изпраща в европейските страни, за да бъде използвана при финансови операции“.

Израелският режим се поддържа с милиарди долари, взети от американските данъкоплатци. В това време оттам тече поток от

фалшиви долари към САЩ и това спомага за увеличаване финансовите трудности на Вашингтон. Така Израел се отплаща на своя господар за поддръжката от милиарди долари.

Тези „хитрини“ намират опора и в САЩ сред американските фалшификатори на пари. Понякога се случват анекдотични [???

Според кореспондента на агенция Франс прес в Тел Авив, израелските банки по недоразумение получили голяма сума фалшиви американски долари, които били внесени в страната от чужбина. Шефът на департамента за борба с фалшификаторите на пари заявил пред представители на пресата, че сега в Израел са в обръщение голямо количество фалшиви американски банкноти. Повечето от тях са направени в САЩ и са толкова технически безупречни, че се различават от истинските много трудно, и то само с помощта на специална апаратура.

Само случайното невнимание на престъпниците може да помогне на полицията да разобличи големи и строго специализирани шайки, които се занимават с фалшифицирането и разпространението на пари. Понякога полицията губи следите, на които е попаднала, защото заработва системата за ограничени връзки между изпълнителите от различни равнища. Скоро такъв случай имаше в Италия.

Веднъж на някой от неаполитанските полицаи му хрумнало да се заинтересува от необичайната активност на едно солидно погребално бюро. Особено странни били честите пътувания на катафалките извън чертите на града по пътя Неапол — Рим. Два пъти полицията спирала тези катафалки, но не намерила нищо подозрително — ковчезите били затворени и пломбирани както обикновено. Шофьорът разяснил, че потребителите искат продукцията да бъде съвсем нова и това се удостоверява с пломбата.

Странната пломба смущавала някои полицаи, но никакви по-активни действия за изясняване на това какво съдържат запечатаните ковчези те не се решавали да предприемат. През това време катафалките продължавали да сноват по улиците на Неапол и извънградските автостради не само през деня, а и през нощта. Създавало се впечатление, че жизнерадостните италианци са започнали масово да умират. Какво би могло да означава това?

Веднъж полицията получила отговор на този въпрос. Столицата на Италия и Неапол са свързани с прекрасната автострада „Слънце“. Това е частно шосе и за да се пътува по него, трябва да се плати съответна такса. В началото и в края на автострадата има специални контролно-пропускателни пунктове, където всеки шофьор пуска определена сума в автомата и получава право на пътуване по автострадата. На билетите се отбелязва часът на началото на пътуването и часът, в който пътуването трябва да завърши. Нарушителите на това правило се глобяват — както онези, които много бързо изминават разстоянието, така и тези, които не успяват да го изминат за определеното време.

Случило се така, че при влизането в Рим един от шофьорите на катафалка представил билет с просрочено време — той пътувал по-бавно, отколкото се разрешавало. Това било така необичайно за „свръхзвуковите“ катафалки, че полицията сериозно се заинтересувала от шофьора и колата. Докато шофьорът ги убеждавал, че работи цяло денонощие без почивка и че шофьорите от всички погребални бюра се готвят да обявят стачка, тъй като не искали да работят вече така, полицаите внимателно разгледали катафалката. Един от тях случайно открил, че пломбата на разкошния ковчег с бронзови дръжки е счупена. Любопитният полицаи решил да повдигне капака на ковчега и изгубил ума и дума — той бил натъпкан с пачки нови банкноти.

Но какво от това?! Шофьорът заявил, че вероятно ковчегът е сменен, докато обядвал в Неапол, а собствениците на погребалното бюро вдигнали шум и обвинили полицията в опит за шантаж и изнудване. Полицията конфискувала парите и с това всичко приключило. Кой от погребалното бюро печата пари и печатат ли се там изобщо фалшиви банкноти — всичко това останало неизвестно.

В ръцете на полицията обикновено попадат любители и дилетанти, а големите и добре организирани шайки тя не може да разкрие.

През 1978 г. западногерманската полиция преживяла мрачен период — тя имала данни, че в страната действуват няколко големи банди фалшификатори. Тя успяла да обезвреди само част от тях. Отначало баварската полиция с помощта на Интерпол разкрила престъпна мрежа в Мюнхен, където били направени 772 хиляди фалшиви долара. След това с помощта на холандските си колеги тя

арестувала още по-голяма банда, която в тайна печатница на холандска територия правела фалшиви гулдени и ги обменяла в банките на ФРГ за западногермански марки. Фалшификаторите успели да пуснат в оборот около 6 милиона фалшиви гулдена, което се равнява на 2,8 милиона американски долара. Но полицията успяла да залови далеч не всички престъпници.

През 1946 г. в Испания били открити много добре направени банкноти от 1000 песети. Опитите да бъдат разкрити фалшификаторите в страната не дали резултат. Тесните връзки, които съществували в този период между фашистките режими в Испания и Португалия, позволили на полицията в двете страни да обедини усилията си в търсене на престъпниците. Португалската полиция много се изненадала, когато се оказало, че главатар на шайката и главно действащо лице в нея бил експерт от Португалския национален монетен двор.

Трябва да се каже, че фалшифицирането на пари става най-често извън пределите на страната, чиято валута е обект на престъплението. И това е така, защото според законодателствата на много страни фалшификаторите на чужда валута се наказват много по-леко. По тази причина испанската полиция често се сблъсквала с необходимостта да търси „своите“ фалшификатори в чужбина и да прибегва до помощта на колегите от други страни и на първо място на Скотланд Ярд. Фалшификаторите на испански песети най-често работели на Британските острови.

На 17 август 1970 г. в три часа през нощта в покрайнините на Лондон полицията арестувала ръководителите на банда фалшификатори, която печатала фалшиви банкноти от 1000 песети с дата на тиража 29 ноември 1957 г. Конфискували 40 000 полуготови банкноти, 32 клишета, цялото печатарско оборудване, машините за номерация на паричните знаци, бои и огромно количество специална хартия.

В „Бюлетин на Интерпол“ директорът на специалния отдел за борба с тези престъпления на Банко де Еспаня Грегорио Гуихаро отбелязва, че шайката действувала под прикритието на официална търговска полиграфска фирма, която печатала цветни реклами, проспекти, цветни картички и други издания и престъпниците били извън всякакво подозрение. Една нощ полицията забелязала, че в

много късен час в печатницата още свети. Самият директор на печатницата посрещнал двамата полицаи, почерпил ги по чаша чай в кабинета си и обяснил, че печатницата е получила бърза поръчка за рекламни плакати и проспекти на испанската авиокомпания „Иберия“ във връзка с предстоящия курортен сезон. Той подарил на полицаите по един комплект картички с пейзажи и ги поканил във вилата си в Барселона на брега на Средиземно море.

Доволните от любезното посрещане полицаи напуснали печатницата и на другия ден споделили с колегите си приятните впечатления. Това стигнало до ушите на началството, което разполагало с подробна информация от специалния отдел на Банко де Еспания за масовото появяване на фалшиви песети. Тревожни сигнали били получени от Скотланд Ярд и от Международната организация на криминалната полиция (Интерпол), с която и Скотланд Ярд, и специалният отдел поддържали тесни контакти. Започнали тайно да наблюдават печатницата, особено през нощта. Внимателно проверили стопанската ѝ дейност и скоро в Скотланд Ярд установили, че там се печатат не само ярките плакати на компанията „Иберия“...

Ако се обърнем към статистиката, ще видим, че фалшификаторите на испански песети наистина смятали мъгливия Албион за „филиал“ на испанския монетен двор. На 8 юни 1971 г. била арестувана шайка фалшификатори, които печатали банкноти от 1000 и 500 песети. На 9 октомври 1971 г. агентите на Скотланд Ярд намерили в наскоро откритата печатница близо до Флийт стрийт всичко необходимо за печатането на фалшиви пари. В ъгъла на печатарския цех били внимателно подредени металически плочи за клишета. Полицията намерила и много фотографски негативи с изображения на испански банкноти. Но най-чудно било това, че в печатницата не открили нито една фалшива банкнота, нито един полуфабрикат, нито един лист хартия в размер на испанските песети. Не арестували никого, тъй като не намерили нищо незаконно. За фотографските негативи на испански пари обяснили на полицията, че снимките били направени по поръчка на курсовете за преводачи на испански език, които обслужват туристите. Полицията проверила това обяснение и то отговаряло на истината.

Тази загадъчна история останала в анализите на британската полиция, като не намерила обяснение, въпреки че по думите на

споменатия шеф на специалния отдел на Банко де Еспаня за известно време потокът от фалшиви пари в страната рязко намалел. Възможно е между тези две събития да има определена връзка.

Престъпниците избягнали съда и скоро дали да се разбере, че не са се отказали от целта си. През август 1975 г. в испанския курорт Коста Брава, любимо място за лятна почивка на английските туристи, отново били открити фалшиви песети. Те били направени много добре, но имали един сериозен недостатък — в номера на серията имало две цифри повече.

Бизнесът от фалшифицирането на пари се увеличава с всяка година. Според статистическите данни на предпоследната конференция за борба с фалшификаторите на пари, която се проведе през 1977 г. в Мадрид и в която участваха страните от Интерпол, през 1976 г. е отбелязано появяването на фалшиви пари в 56 страни, като в 48 от тях са открили фалшиви долари. Основната маса фалшиви пари била направена в САЩ — през 1974 г. Там разкрили 75 нелегални фабрики и арестували 1785 души, а през 1976 г. разкрили 62 тайни монетни двора и арестували 1803 души. В другите капиталистически страни през 1976 г. са открити всичко 13 „монетни двора“.

За мащабите на бизнеса може да се съди и по следните данни. За периода от 1969 г. до 1977 г. в капиталистическите страни са открити 396 тайни монетни двора, от които в Африка 6, в Азия 2, в Европа 40, в Америка 348, от които в САЩ 337.

През 1973 г. в САЩ били иззети 24 милиона фалшиви долара, през 1974 г. — 50 милиона, а през 1976 г. — повече от 52 милиона. При това, както самодоволно твърди американската секретна служба, 92% от тях били конфисувани още преди да са пуснати в оборот.

Интересни са данните за това, къде най-често се появява „чужда“ валута. През 1976 г. в Европа често откривали фалшиви парични знаци на Хонконг, Мароко, Аржентина, Канада, Турция и на редица африкански страни, без да се смята валутата на европейските страни — ФРГ, Италия, Холандия, Англия и други. През същата година в Африка е регистрирано появяването на фалшива валута на Италия, Саудитска Арабия, както и на Кения, Мароко, Замбия. В Азия често конфискували фалшиви банкноти на ФРГ, Хонконг, Индия, Индонезия, Йордания, Ливан, Тайланд. В Южна и Северна Америка се появила

валута на Италия и Венецуела. Във всички континенти най-често се появили фалшиви парични знаци на САЩ.

Според данните на Интерпол през 1976 г. е отбелязано появяването на 560 нови по изпълнение и по-рано нерегистрирани фалшиви долари, което е със 75% повече от 1975 г. Що се отнася до фалшивите парични знаци на другите страни, то през 1976 г. са се появили 48 нови образци.

И ако по-рано фалшификаторите подправяли предимно парите с малка стойност, които се срещат най-често в оборот (например до началото на седемдесетте години американските фалшификатори се специализирали на двадесетдоларовите банкноти), го след рязкото падане на покупателната способност вече се правят парични знаци на стойност от 50 и дори 100 долара. Секретната служба на САЩ се убеди в това още в началото на седемдесетте години. През 1979 г. например бяха иззети от обръщение фалшиви банкноти с такива стойности за 49 милиона долара.

В капиталистическите страни в този престъпен бизнес се въвличат все повече и повече хора. Например на зимната олимпиада през 1980 г. в американския град Лейк Плесид един от италианските скиори не можал да участва в състезанията по гигантския слалом — пристигналите от Италия полицейски агенти го задържали малко преди старта. Скиорът фалшификатор безропотно позволил да му сложат бележниците и да го изпратят в Ню Йорк, където вече го чакали. Впрочем този случай не бил единственият.

Неотдавна на страниците на италианските вестници се появи името на тихото местенце Солто Колина, разположено в провинцията Бергамо на три километра от живописното езеро Изео. „Виновник“ за това станал настоятелят на местната църковна енория дон Ремо Черета, който фалшифицирал пари. Очевидно заплатата и оскъдните пожертвования на вярващите не могли да покрият големите разходи на „духовния пастир“ за „светски“ забавления, а може би и за по-сериозни неща.

Когато полицията неочаквано нахълтала, свещеникът в обществото на четирима енорияши бил зает с работа извън преките си задължения — печатали банкноти от 50 хиляди. В специален тайник открили няколко сандъка с подготвена за реализация „продукция“ от 40 милиарда фалшиви италиански лири. И още една любопитна

подробност — пазителите на реда конфискували много порнографски списания. От нищо не се гнусял този Църковен служител.

Къде престъпниците начело с протойерейя пласирали фалшивите пари? Може би властите никога няма да узнаят, защото фалшификаторите мълчали упорито на всички разпити. Италианският печат подчертавал в съобщенията си за това дело, че провинция Бергамо е емиграционна зона, от която много хора заминават на работа в Швейцария, ФРГ, Франция. Следователно лесно е да се предположи, че и фалшивата валута е могла да бъде препращана в тези страни.

В един от затворите на столицата на Перу, Лима, група затворници организирали производството на фалшиви перуански банкноти — соли. По-късно експертите от националната банка разглеждали внимателно фалшивите соли и вдигали рамене: как са успели в затвора да направят напълно прилични, без видими отклонения от „истинските“ фалшиви пари? Затворниците успели да пуснат в оборот повече от 50 хиляди соли, но скоро ги разкрили. И то не защото надзирателите ги „засекли“, а поради вътрешните раздори в шайката. Един от шайката решил, че са го изиграли и издал цялата шайка на администрацията на затвора. Стражите на закона изпаднали в трудно положение. Как да постъпят с фалшификаторите? Да ги арестуват ли? Но как да арестуват затворници? Те и без това били в затвора. Какво да се прави? Накрая намерили съвсем банален изход — разпръснали членовете на шайката в различни затвори и прибавили към наказанието на всеки от тях допълнителен срок.

Вълната на фалшификаторството заляла и Англия, която досега е известна в целия свят като главен пазар на фалшиви монети, предимно редки. Но за фалшивите редки монети ще разкажем по нататък. А сега нека споменем за тъй наречените „файве“, т.е. за петфунтовите банкноти, които се печатат от шотландската банка и са най-разпространените в Англия.

От английската банка позвънили в Скотланд Ярд и помолили незабавно да пристигне ръководителят на отдела за борба с фалшификаторите. Показали му четири банкноти по 5 фунта-стерлинги, открити в крайморския град Брайтън. Било в разгара на курортния сезон и любимите на англичаните градове и местенца в южната част на страната били пълни с почиващи.

Една дузина агенти от Скотланд Ярд кръстосвали от сутрин до вечер магазините, като предварително предупреждавали собствениците и касиерите за целите на своите посещения. Няколко дни минали без резултат — никакъв улов. В края на краищата провървяло само на Ерик Четхем. Той успял да задържи две момичета с помощта на касиера на галантериен магазин. Те се казвали Мойра Снодграс и Кетрин Потър. Безработни. Пристигнали от Глазгоу. За покупките се разплатили с две фалшиви „файве“. При обиска намерили у тях 41 банкноти на стойност по пет фунт-стерлинги, печатани от шотландската банка. Момичетата заявили, че не знаят нищо за фалшиви пари и фалшификатори и помолили да не ги задържат, тъй като не са виновни. Пуснали ги. Наблюдението, което установили над тях по пътя за Глазгоу и в самия град, не довело до нищо.

Ръководителят на отдела в Скотланд Ярд за борба с фалшификаторите заявил по този повод: „Ние арестувахме дузина фалшификатори, повечето от които разпространители, но това не доведе до нищо. Потокът от фалшиви пари не намаля. Мисля, че пред нас е съвсем нова ситуация. Петфунтовите банкноти, иззети от разпространителите, са направени блестящо. Единственият им недостатък е липсата на водни знаци. Но за толкова разпространени банкноти това няма съществено значение...“

Наистина при фалшифицирането на пари престъпниците използват обикновени фотолитографски процеси и не си поставят такива неизпълними задачи, като тази да заблудят специалисти-те-експерти. Достатъчно е „продукцията“ да бъде с такова качество, че да се приема без всякакво съмнение от широката публика.

Но времената се изменят, техниката се движи напред и ето ...

Неотдавна в малкия американски град Тайр (щата Калифорния) агентите от секретната, служба на САЩ след дълго търсене разкрили нелегална фабрика за фалшиви долари. Там намерили и иззели продукция на стойност 500 000 долара. Малко преди, това задържали трима души, у които намерили 100 000 фалшиви долара. За американските мащаби тези цифри са направо мизерни. И не това е предизвикало тревогата на агентите от секретната служба, а качеството на продукцията на тази свръхсъвременна нелегална фабрика. За първи път в историята на фалшифициране на американски банкноти от

„частни монетни дворове“ тези фалшиви петдесетдоларови банкноти с лика на генерал Грант имали водни знаци! Наистина те били неясни, но при първия бегъл поглед на светлина тези знаци били на място, а това е най-главното.

Един от най-големите специалисти в света по фалшиви парични знаци, англичанинът Джулиус Грант, така коментирал съобщението в американския печат: „В наше време фалшифицирането на пари получи такова разпространение, а качеството им толкова се подобри, че тези факти са сериозна угроза за паричното обръщение в капиталистическия свят“. Когато кореспондентите помолили представителя на американската финансова служба, адмирал в оставка, да сподели мнението си по този повод, той с чисто професионална прямота заявил: „Аз нямам право да говоря и се съмнявам дали изобщо Вашингтон има такова право“ (!). Както заявил експертът по фалшиви банкноти американецът Деймс Нисбет на същите кореспонденти, тревогата на администрацията е основателна — съвременната техника позволява за една нощ да се отпечатат един милион долара. Ето колко далеч са отишли нещата.

Тук е мястото да кажем няколко думи за секретната служба на САЩ. В първата глава вече запознахме читателя с историята на възникването ѝ. Секретната служба не е ФБР и не е полицията. Тя била създадена преди 100 години, за да пази особата на президента от нападения на терористи и да се бори с фалшификаторите на пари.

През ноември 1963 г. в момента на убийството на президента Кенеди числеността на секретната служба беше 600 души През май 1966 г. тя се състоеше вече от 920 души, а само след година от 1230. Нарастването на щата на секретната служба беше предизвикано не от това, че днес зад всеки ъгъл президентът е причакван от терористи, а от увеличаване броя на фалшивите банкноти, които циркулират в страната.

Американското списание „Ридърс дайджест“ в средата на седемдесетте години съобщи, че през 1972 г. са арестувани десет пъти повече фалшификатори, отколкото през 1962 г. През 1979 г. според статистическия сборник „Информейшън плиз алманах“ броят им нараснал осем пъти в сравнение с 1972 г. Не е чудно, че нарастването на щата на секретната служба продължава в същата прогресия — към 1980 г. тя наброявала около 1450 души.

ЕХО ОТ ЗЛАТНАТА ТРЕСКА

Един от феномените в историята на фалшифицирането на пари е възраждането на отдавна забравения „бизнес“ — фалшифицирането на монети.

Било е време, когато металическите парични знаци били главен обект на вниманието на фалшификаторите. Дори самото название на това противоправно деяние както в руския, така и в някои други езици означава фалшифициране на металически монети. Някои от „майсторите“ в тази работа постигнали големи успехи. На първо място към тях се отнася немецът Бекер. Американската изкуствоведка и археоложка Сона Коул, ровейки се в архивите, открила толкова свидетелства за безупречната му работа, че причислила Карл Вилхелм Бекер към гениите на XIX в.

Преди всичко Бекер бил много добър историк и познавач на нумизматиката. Затова той фалшифицирал само старинни и поточно древноримски и древногръцки монети. И тъй като повечето от тези монети били златни, Бекер ловко покривал фалшивите монети с позлата.

С масовото разпространение на книжните пари фалшифицирането на металически монети изгубило смисъл и само от време на време се появявали занаятчии, които правели например „дублоните“ на Филип II с изображение на шведския крал Карл XII за колекционерите-нумизмати.

Но през XX в. и в тази противоправна дейност настъпили значителни изменения във връзка със задълбочаването на общата криза на капитализма и предизвиканите от нея поскъпване и инфлация. Неустойчивостта на финансовата система на Запад, крушението на световната валута — долара, подтикнали еснафите да купуват онова, което не само не се обезценява, а от ден на ден повишава своята стойност.

Така възникнала знаменитата „златна треска“. За кратък срок цената на златото се повишила близо 30 пъти. Естествено още повече

се е повишила цената на златните монети. Това открило нова, впечатляваща страница в историята на фалшифициране на пари.

Това била наистина нова страница. Известният английски познавач на нумизматиката Джоузеф Едмъндсън пише във вестник „Дейли телеграф“: „Съвременният фалшификатор вече няма нищо общо с онзи необразован престъпник, който с ръчно направена матрица сече монети в някое подземие, при това от случайно попаднал му под ръка метал. Днешният «специалист» е завършил престижно висше учебно заведение, той е опитен инженер-металург и се занимава със своя бизнес в работилница, пълна с най-ново електронно оборудване. Той сече златни монети от истинско злато и редките дребни монети точно от такъв метал, от който са сечени.“

Да, наистина напоследък фалшифицирането на металически парични знаци стана много доходна работа. Онези, които се занимават с този бизнес, чудесно познават всички особености на древните монети и ги фалшифицират почти съвършено със съвременно оборудване.

Представител на кралския монетен двор споделил пред кореспондента на английския седмичник „Сънди таймс“: „... Можете да увеличите изображението на монетата 50 пъти и въпреки това няма да откриете никакви дефекти“. Когато най-сетне се открие фалшификацията, стотици, а може би и десетки хиляди монети вече са в ръцете на нумизматите. Това станало например с английския златен суверен.

Соверените били сечени в кралския монетен двор в Лондон от 3816 до 1914 г непрекъснато. Пускали ги епизодично и през 1925 и 1937 г. Монетните дворове в Отава (Канада), Мелбърн, Перт и Сидней (Австралия), Бомбай (Индия) и Претория (ЮАР) ги секли до 1932 г. По-късно, въпреки че суверенът вече не бил парична единица на Великобритания, кралският монетен двор започнал отново да сече златни суверени. През 1962 г. например пуснали от тази валута на стойност 40 милиона фунт-стерлинги. Това били суверени с изображението на Едуард VII, датирани от 1912, и суверени с образа на сегашната кралица на Великобритания Елизабет II, датирани от 1957 г.

Продажбата на суверените главно в чужбина носела голям доход на английската банка. Монетите със стойност един фунт се продавали

за 30 фунт-стерлинги. Сред главните купувачи била Швейцария, а през 70-те години почти наравно с нея купувала и Федерална република Германия. От само себе си се разбира, че британската хазна била заинтересована на всяка цена да предпази търсената продукция от фалшифициране, тъй като това би я лишило от част от доходния пазар. Но в началото на ноември 1977 г. екнал гръм.

През този ден в Цюрих времето било много хубаво. Дъждът, който валял непрекъснато предишните два дни, спрял, небето се изчистило от облаците и изгряло слънце. В тези краища късната есен никога не е студена, както и зимата, но през този ден всичко напомняло пролет. И дори големите бяло-сини трамваи празнично святакали с идеално чистите си стъкла, в които се отразявало синьото небе.

Ето защо експертът от солидната Банка Лео, вече не съвсем младият Жан-Пол Диво, тръгнал на работа по костюм въпреки протестите на жена си. За всеки случай той си взел чадър. Банката била наблизко и Диво никога не ходел с кола. През този ден трябвало да пристигне контейнер със златни суверени от Лондон. Както обикновено контейнера получавали и доставяли в подземията на банката сигурни и проверени хора начело с доверения Карл Бренер. Те знаели, че най-напред трябвало да проверят целостта на пломбите и печатите на контейнера. Това всъщност не бил контейнер, а по-скоро доста голям металически сандък с тъмен цвят, който външно не представлявал нищо особено.

В присъствие на заместник-директора, завеждащия хранилището и касиера, в подземията на банката прегледали печатите и пломбите. Всички били цели. Отворили контейнера и сложили монетите в сметачната машина, на чието светлинно табло се изписало, че в контейнера има точно толкова златни монети, колкото трябвало да бъдат. Опаковката и вътрешността на контейнера (облицовката от пенопласт с кремав цвят) — всичко било както обикновено.

Комисията подписала акта за приемане на монети с познатия профил на британската кралица Елизабет II и пристъпила към следващата операция — проверка на част от монетите, за да се види дали между тях няма фалшиви. Трябва направо да кажем, че към този стадий от проверката комисията се отнасяла несериозно. Ако е установено, че контейнерът е пристигнал цял и не-вредим от английската банка, за какви фалшиви монети може да става дума?

Наистина монетите, които постъпват в английската банка, идват не само от монетния двор.

Докато членовете на комисията безгрижно пиели кафе и си разказвали последните клюки, Жан-Пол Диво седнал зад големия оптически прибор, който едновременно напомнял и микроскоп, и проектор. В него при голямо увеличение автоматично се сверяват параметрите на монетата и детайлите ѝ с изходния образец. При най-малкото несъвпадение, дори ако експертът се е разсеял за секунда, се раздава дрезгав звук на зумер. Приборът позволява бързо да се проверят много монети. Почти веднага след началото на проверката Жан-Пол забелязал на екрана, че зъбците от страни на монетата не съвпадат с образца. Веднага се раздал и звукът на зумера. Приборът отбелязал, че монетата се различава от образца и по тегло. След внимателно взирание в изображението можело да се забележи, че детайлите ѝ не са така ясни, както на оригинала. Така става във фотографията, когато фотографът не успее добре да фокусира апарата.

Оттук, от подземията на Банка Лео в Цюрих, се разпространила паниката, която имала печални последствия за авторитетния британски суверен. Жан-Пол Диво успял да намери доста фалшификати в контейнера. Няма да цитираме подробности от телефонните разговори между Цюрих и Лондон, нито от разменените телекси — същността не е в това. В Лондон след получаване на съобщението от Швейцария експертите от Английската банка се хвърлили внимателно да проверяват златните суверени, които били в сейфовете, и за кратък срок открили няколко хиляди фалшиви монети. Всички експерти били единодушни, че това е най-блестящата фалшификация в историята на Англия. Според констатацията на представител на кралския монетен двор „това е може би най-опасната фалшификация, с която се срещали някога“.

„Световната репутация на британския златен суверен — меланхолично констатирал «Сънди таймс» — се оказала силно подкопана от потока блестящи фалшификати“. Трескавата проверка в други банки и на лондонските пазари за злато (а в столицата те са пет) довела до откриването на още няколко стотици фалшификати. Много частни лица, сред тях и нумизмати, побързали да дадат за проверка в банката своите монети, повечето от които се оказали фалшиви. Дирекцията на лондонските пазари за злато се обърнала към

Международното бюро за борба с фалшификаторите на монети, чието седалище е в столицата на Англия, с молба да помогне за откриването им. Както съобщил вестник „Таймс“, начело на бюро то стоял опитен и енергичен експерт, който много години работел в кралския монетен двор. Това бюро издава свой бюлетин и е тясно свързано със Скотланд Ярд и Интерпол. Цената на устойчивия дотогава суверен започнала да спада. През февруари 1978 г. той струвал вече 27 фунта, а през април — 25. Работата станала толкова сериозна, че и петте лондонски пазара за злато отказали да приемат суверени. Но по какво се различавали фалшивите суверени от истинските? От евтина сплав ли били направени? Или по-лошо, били само позлатени?

Не, разбира се. Фалшивите пари днес практически не се различават от истинските златни монети. Съдържанието на злато във фалшивите суверени напълно съответствувало на това в истинските. Колебанията в теглото били толкова незначителни, че можели да бъдат открити само със специални прибори. Но тогава възниква въпросът, какъв е смисълът да се подправят монети? Работата е там, че в началото на 1978 г. например една златна монета струвала обикновено 9—10 пъти по-скъпо от съдържащия се в нея благороден метал. Като се има предвид и огромният скок в цената на златото през последните години, лесно е да се разбере колко е изгодно за фалшификаторите да секат златни монети. Що се отнася до точното съответствие на тяхното златно съдържание с истинското, това е лесно обяснимо: ако монетата е по-лека, тя не може да се продаде, а примесите сега могат да се открият веднага.

Впрочем работата не се ограничила само с английския суверен. Най-често подправяли други английски монети, както и американски и монети на някои други страни. Можем да посочим петфунтовите монети от 1887 и 1902 г. Според нумизматичния каталог за 1970 г. те стрували съответно 125 и 140 фунта стерлинга. На второ място е суверенът с изображението на крал Георг V на кон. Точно под копитото на задния крак на коня стоят буквите: „S“ или „SA“. Това означава, че в първия случай суверенът бил сечен в монетния двор в Сидней (Австралия), а във втория — в монетния двор на Претория (ЮАР). След това можем да посочим полусуверенът, като най-често били подправени тези от 1887, 1902 и 1913 г., американските монети — 20 долара от 1882 г. и долар от 1853 г.

В още по-големи мащаби фалшифицират сребърни монети, тъй като този метал бързо поскъпва, а също и монети от други метали, ако са нумизматична рядкост.

Според статистическите данни, публикувани в чуждестранната преса, картината е впечатляваща. Още през 1968 г. се чувствувала силна тревога във връзка с многобройните случаи на подправяне на златни монети. През същата година експертите от британския монетен двор и Международното бюро за борба с фалшифицирането на пари се заели с проверката на 1284 златни монети на различна стойност. Само 689 от тях се оказали истински — т.е. малко повече от половината. Останалите били фалшиви. През следващата 1969 г. били проверени 2120 монети, от които само 640 били истински. С други думи, повече от две трети от монетите били фалшиви. За периода от януари 1970 до март 1971 г. цифрите станали застрашителни — от 4186 монети се оказали фалшиви... — колко мислите? — 3830! Около 90%.

Примерът нагледно показва размаха и темповете на работата по фалшифицирането на златни пари. Разказът ни за златния суверен ще допълни тази и без това печална картина.

Стремежът към жълтия метал подтикнал и много други държави да помислят за сечене на свои златни монети и да ги продават на свободния пазар. През 1971 г. Южноафриканската република, една от първите сред капиталистическите страни, започнала да сече такива икономически изгодни монети. Те били наречени „крюгеренди“ и съдържали практически една унция чисто злато. Ето защо кръгерендите веднага започнали да се търсят много.

През 1974 г. Панама започнала да сече златни монети от 100 балбоа (на тях има изображение на знаменития конквистадор Васко Нунес де Балбоа). Тези монети се секат във Филадельфия (САЩ), в известния монетен двор, наречен на името на Франк-лин. Само за един ден, 31 декември 1974 г., от тях продали предимно на нумизмати 3000 броя, макар че монетите били скъпи — стрували по 140 долара. Златни монети започнали да секат Ямайка, Бахамските острови, Сингапур, Австрия.

От само себе си се разбира, че тези нови монети не убягнали от вниманието на фалшификаторите. Те особено се заинтересували от кръгерендите на Южноафриканската република, тъй като те се търсели много от купувачите, и то не толкова от нумизмати, колкото от

хора, които искали да вложат капитала си в устойчива валута, чиято цена е почти невъзможно да падне дори при съвременната криза на цялата финансова система на капиталистическия свят. Фалшификатите се появили почти веднага след появяването на кръгерендите. Ако истинските монети започнали да се продават през 1971 г., то през 1972 г. вече отбелязали появяването на първата фалшива монета, а през 1974 г., според английския вестник „Таймс“, били „заловени“ няколко хиляди. По данни на този вестник експертите предполагат, че през 1975 г. в оборот се намирили повече от 40 000 фалшиви кръгеренди.

Така стоят нещата с фалшифицирането на златни монети. Според данните на Интерпол за подправянето на монетите изобщо (златни, сребърни и други) тенденцията към увеличаване на фалшификаторството изглежда още по-внушителна.

За една година броят на откритите фалшиви монети нараства средно с 40-50%. Според обзора, публикуван в официалния „Бюлетин на Интерпол“, през 1973 г. фалшиви монети на 16 страни били открити в 9 държави. Особено често фалшифицирали юбилейните златни монети — японските 1000 йени, финландските 500 марки, панамските 20 балбоа. Най-често откривали тези монети във ФРГ, Австрия, Италия. Според „Бюлетин на Интерпол“ фалшивите японски и панамски юбилейни монети били направени в Ливан по поръчка на един австриец, който бил арестуван във Виена през юли 1972 г.

По данни на Интерпол през 1974 г. фалшиви монети на 21 държави били открити в 10 страни. Най-много фалшифицирали финландските златни юбилейни монети от 500 марки, посветени на олимпийските игри от 1952 г., както и канадските юбилейни златни монети, посветени на олимпийските игри в Монреал.

За периода от 1969 до 1977 г. най-често подправяли американски монети — 21% от всички фалшиви пари. На второ място били монетите на ФРГ Хонконг, Австрия. Както сочи един от експертите на Интерпол, центърът за фалшифициране на пари (особено на златни) се намирал в Бейрут (Ливан).

Сред фалшификатите има някои много интересни. Срещат се английски суверени, на които от едната страна е изобразен бюстът на крал Едуард VI, а на другата — датата на коронацията на... Георг V. Според английските експерти тези уникални монети са направени от разсеяни престъпници в Италия или в Китай веднага след Втората

световна война. В Китай правели много хубави копия на хонконгските монети.

Срещат се наистина оригинални фалшификати. Сръчни шегаджии пуснали в оборот английски суверен с дата 1957 г., от двете страни на който има едно и също изображение на кралица Елизабет II. Ако се вярва на английския вестник „Дейли мирър“, когато съобщили на кралица Елизабет II за тази странна монета, тя казала, че „такива джентълмени сега се срещат много рядко“. По всичко личи, че тя имала предвид уважението им към коронованата представителка на нежния пол.

Това, разбира се, била шега. А следващият случай е наистина уникален.

Преди известно време в Международното бюро за борба с фалшификаторството на пари, чието седалище е в Лондон, се явил един английски нумизмат, показал на експерта малка златна монета на стойност четвърт суверен и казал:

— Купих тази монета в Бейрут и платих за нея голяма сума...

— Колко?

— Няма значение... Работата не е в това. Продавачът ме предупреди, че няма да намеря тази монета в каталога, тъй като тя е направена само в четири екземпляра и точно затова ми поиска огромна сума. Не съм много опитен нумизмат и ми се стори странно, че монетата я няма в каталога, но много исках да имам уникален екземпляр и забравих предпазливостта. Сега започнаха да ме измъчват съмнения.

Експертът внимателно разгледал златната монета, след това я погледнал и през апарата, който увеличавал изображението много пъти, и удивено възкликнал:

— Случаят е направо фантастичен. Преди всичко, монетата е сечена много изкусно, но интересното е друго — в цялата многовековна история на Англия никога не е имало в оборот златна монета от четвърт суверен. Това дори не е фалшификат, тъй като няма оригинал, сечен в монетните дворове на Британската империя. Въпреки че сте платили голяма сума, не сте загубили — едва ли в друга колекция има монета, която никога не е съществувала. Във ваша полза е и това, че сте придобили монета, която е направена в пълно съответствие с приетите в нашата страна стандарти, толкова

талантливо и правдоподобно, че би трябвало нашите гравьори да я разгледат внимателно дори само за да знаят, че някъде в страната има майстори, които могат да им съперничат.

Тази необичайна история станала известна на широката публика и дала повод за разговори за това, че днес потокът от фалшификати толкова наводнил пазара, че колекционерите започнали да се страхуват да купуват старинни монети. В историята са известни имената на талантливите фалшификатори-италианци — Далковино, Лигорио, Басиано. Те били опитни металурзи, отлично познавали нумизматиката и особено древните монети. Успели да продадат на колекционери за огромна сума „древно-римски сестерции“. Американецът Самюел Кейси се специализирал в старинните мексикански монети, а гъркът Кристодомус достигнал голямо съвършенство и нагло продавал „древни сребърни монети от Коринт“ на Националния музей на Гърция. Този високообразован човек, който владеел четири езика, отишъл в музея небръснат, със скъсани селски дрехи, и носел спукано глинено гърне в мръсните си ръце. Той заговорил на диалект и помолил да прегледат съдържанието на гърнето, а след това дълго се пазарил, тръгвал си и отново се връщал...

Според английския вестник „Таймс“ враг номер едно на всички нумизмати през последните десет години бил Хари Стоукс. Европейските нумизмати нямали покой от 1972 г., когато за пръв път открили негова „продукция“, до 1977 г., когато бил заловен. От някои монети се страхували като от чума. Но всичко поред- [???

Американецът Хари Стоукс започнал самостоятелния си живот в униформата на войник от американската армия. Той участвувал във войната в Корея. Там насъбрал толкова отвратителни впечатления, че дълго време не изпитвал влечение към нищо. Стоукс живял много мизерно и дори не се опитвал да подобри материалното си положение. Скоро той заминал за Европа, а оттам за Близкия изток. В Бейрут се запонал случайно с опитния фалшификатор Саид Джалуб.

Този човек вече бил лежал в затвора, но след като излязъл на свобода решил да започне всичко отначало. В това няма нищо чудно, защото според статистическите данни джебчиите и фалшификаторите на пари почти никога не се отказват от своята „професия“, когато са на свобода. Джалуб не можел да работи сам. Лицето му било обезобразено от белег, той говорел развалено английски, а и маниерите

му не били от най-изтънчените. Но той бил талантлив майстор-златар и добре познавал нумизматиката. Нужен му бил представителен колега, който да се справя добре с трудните задължения на пласьор на фалшиви пари.

На Стоукс му омръзнало да се скита из приютите за бездомници и неочаквано дори за себе си, се заинтересувал от предложението на Джалуб. Задълбочил се да изучава каталога на книги по нумизматика. С парите на Джалуб (истински или фалшиви) той се облякъл добре и започнал да посещава магазините в Бейрут, където продавали монети за колекционерите.

Настъпило време за действие. Двамата избрали монети, които не били много редки, но въпреки това се търсели. Спрели се например на английската монета от две гвинеи, сечена през 1738 г. Джалуб бил опитен и през август 1973 г. те отлетели със самолет от Бейрут за Рабат.

В Рабат Стоукс успял да продаде няколко монети. Всичко минало тихо и без изненади. Качеството на монетите било толкова високо, че скоро след това Стоукс рискувал да продаде част от тях в специализирания магазин в Рим. От тази минута, както пише известният нумизмат Флеминг във вестник „Таймс“, започнал „кошмарен период за нумизматите, който продължил пет години“.

Фирмата „Стоукс — Джалуб“ работела много внимателно. Ако се фалшифицирали златни пари, съдържанието на благороден метал в тях почти напълно съответствувало на това в истинските монети. Например петфунтовата монета от 1839 г., изготвена в „монетния двор Стоукс — Джалуб“, имала само 2-3% по-малко злато, а златните суверени от 1822 и 1832 г. имали същото съдържание на злато както истинските.

На второ място „фирмата“ правела не повече от 20 монети в една серия. Това било напълно достатъчно, като се има предвид, че една от споменатите вече гвинеи от 1738 г. струвала не по-малко от 700 фунта стерлинги. За много кратък срок фалшификаторите спечелили достатъчно истински пари, купили си хубава къща в луксозната част на Бейрут и вече имали възможност да печатат обявления за продажбата на редките монети и да канят купувачите в почтения си дом. Разбира се, това бил много по-солиден начин за търговия, отколкото ходенето по магазините за нумизмати. Подредената с вкус

къща, вежливите и мълчаливи слуги правели силно впечатление и внушавали голямо доверие и към собствениците на дома, и към колекцията.

Най-сетне Стоукс с американското си произношение, с екстравагантния си вид и с уменията си да предразположи купувачите дал повод скоро в Бейрут да се заговори, че той е богат, но малко ексцентричен колекционер.

През 1975 г. фирмата „Стоукс — Джалуб“ фалшифицирала една рядка златна корона от 1874 г. Стоукс заминал с монетата за Швейцария при известен търговец-нумизмат, с когото започнал да си кореспондира малко преди това. И ето че в един прекрасен ден пред магазина в най-люксозния квартал на Берн спрял разкошен кадилак и от него слязъл висок небрежно облечен мъж с тъмни очила със златни рамки и буйна посребрена коса. Той се опрял за секунда пред блестящите от чистота витрини, а след това влязъл в магазина, като подрънквал с ключовете от колата си. Собственикът вече го очаквал и любезно го поканил в кабинета си. Там Стоукс му предложил да купи короната и го уверил, че тя е от колекцията на бившия египетски крал Фарук.

Тази „легенда“ била замислена отдавна. Той знаел, че монетата е сечена само в няколко екземпляра и затова поискал огромна сума. Но се случило така, че търговецът няколко години преди това се интересувал от тази монета, установил точно колко монети са сечени и разбрал кои са собствениците им. Затова когато Стоукс „под секрет“ му съобщил, че тази монета е от колекцията на крал Фарук, който никога не я бил притежавал, търговецът веднага разбрал, че това е фалшификат.

За свое удивление Стоукс чул, че бизнесът върви лошо, търговецът в момента няма пари, защото неотдавна купил колекцията на един американски нефтопромишленник и поради това за голямо съжаление е принуден да се откаже от тази рядка монета. Всеки на мястото на Стоукс незабавно би се върнал в Бейрут — веднага би му станало ясно, че търговецът не купил монетата, защото нещо го усъмнило. Та той дори не се опитал да се пазари! Но Стоукс вече почти 5 години благополучно заобикалял опасните рифове и „продукцията“ на неговата фирма имала такъв авторитет, че бдителността му се притъпила. Освен, това той разчитал да получи голяма сума и не искал да се връща с празни ръце.

Той заминал за Цюрих с кадилака, който взел под наем в Берн. Пътувал без да се оглежда, тъй като не бил свикнал да го следят. А колите на швейцарската полиция неотстъпно го следвали, като се сменяли. Собственикът на магазина незабавно съобщил на местните пазители на реда за визитата на Стоукс. И ето че той бил задържан в Цюрих при опит да продаде злощастната крона на друг търговец нумизмат. Стоукс се смутил само за секунда от неочаквания арест. След това спокойно заявил на полицията, че в Берн не се е срещал с никакъв търговец-нумизмат, макар че бил там (кадилакът бил нает от Берн). Той се представил на полицията за американски бизнесмен, който търгувал със Съветския съюз, където пътувал неотдавна, за да сключи важен договор. В потвърждение на думите си за голяма изненада на полицаите той извадил от портмонето си „съветски сувенир“ — обикновена металическа рубла, неизвестно как попаднала у него. Въпреки че Стоукс любезно подарил рублата на офицера от полицията, офицерът все пак го завел в участъка, като по пътя му се извинявал службата си е служба. Докато Стоукс давал показания в участъка, много полицаи заобиколили щастливия притежател на рядката монета и с голям интерес я разглеждали.

Разбира се, Стоукс попаднал в затвора. Но неговата измислица за това, че търгува със Съветския съюз, е много интересна. Бизнесмен, който търгува със Съветския съюз — това изглежда солидно...

БЕЗСИЛНАТА ТЕМИДА

Някога Карл Маркс казал: „Щяха ли ключалките да достигнат днешното си съвършенство, ако нямаше крадци? Щеше ли печатането на банкноти да получи такова усъвършенствуване, ако не съществуваха фалшификаторите на пари?“

Наистина, още от древни времена едновременно с появяването на фалшификаторството на пари се породила и необходимостта от борба с тези престъпления. Вече споменахме за мерките, които в миналото предприемали за усъвършенстването на паричните знаци с цел да се затрудни фалшифицирането им, а също и за увеличаване тежестта на наказанието за незаконното правене на пари. Сега ще се спрем на състоянието на този проблем в наши дни.

Не е трудно да се разбере, че борбата с този вид престъпление се води в три направления. Първо, пускат се в оборот такива банкноти или металически монети, чието фалшифициране е много трудно. Второ, приемат се закони, които сурово наказват всички, извършили това противоправно деяние. В рамките само на една страна това е недостатъчно. Броят на лицата, които преминават границите на страните, расте всяка година и много държави са принудени да установяват контакти помежду си за провеждане на съвместни акции и така да повишават ефективността на мерките за борба с тези престъпления.

Разбира се, фалшифицирането на пари, както и всички други престъпления в капиталистическото общество, има своите икономически, идеологически и други предпоставки. Трябва да се помни, че престъпността в съвременния свят е явление от обективната действителност, което има класови корени. Тя се е появила в резултат на възникването на частната собственост и на антагонистичните класи. И тъй като капиталистическият строй, както е известно, е основната социална причина за престъпността, то борбата с тези правонарушения изисква провеждането на коренни социално-икономически преобразования. Ето защо всички мерки, които се предприемат в рамките на капиталистическия строй, не могат да дадат

желания резултат, тъй като са насочени не към причините, които поражда престъпността, а към самото явление. Следователно особени резултати в тази област не могат да се очакват.

Трябва да признаем, че сред някои учени-криминалисти на Запад съществува мнение, че борбата с фалшификаторите на пари няма особен смисъл, защото всички усилия обикновено не водят до нищо. Например професор Жак Метие, директор на Научноизследователския институт по криминология към Лозанския университет, заявил пред кореспондент на „Бюлетин на Интерпол“, че във връзка с невъзможността да се предотврати фалшифицирането на книжни пари „някои хора неотдавна мислеха, че напълно ще се откажем от банкнотите...“ Фактически самият професор днес не мисли така.

И все пак борба се води, но предимно в границите на отделните държави.

КОЙ Е ПОБЕДИТЕЛ?

Специалистите от много страни са единни в мнението си, че за да се постигнат някакви успехи в тази борба, трябва да се разчита на различни хитроумни изобретения. Те препоръчват парите да се печатат по метода „интаглио“, т.е. така, че рисунката да бъде малко изпъкнала и да се различава при пипане; да се печатат банкноти само на хартия с водни знаци; да се усложняват максимално рисунката и цветната мрежа, като се използват особени съчетания на най-новите синтетични багрила. Голямо внимание се обръща на цифрите, които обозначават серията. За да се затрудни подправянето им, обикновено във всеки монетен двор се конструира специално за това печатна машина. Размерите и очертанията на цифрите, както и разстоянието между тях са различни от онези, които се използват в обикновения печат.

В повечето страни банкнотите имат различни размери и цветове в зависимост от стойността им и затова не се поддават на т.нар. частично подправяне. Както е известно, всички американски долари са с еднакви размери. И затова са известни случаи, когато банкнота от 1 долар е подправена на 100-доларова.

В САЩ банкнотите с по-голяма стойност се печатат от 12 банки. Държавата с помощта на Федералната банка във Вашингтон печата т.нар. „сребърни сертификати“, които имат по-ниска номинална стойност — 1, 2, 5 и 10 долара. Банкнотите на дванадесетте банки имат печат и номерация в зелен цвят, а „сребърните сертификати“ — в червен или син. До 1928 г. всяка от дванадесетте банки печатала свои собствени банкноти, които значително се различавали помежду си. Еднакви били само цветът и размерите им. В 1928 г. била проведена парична реформа и днес дванадесетте банки печатат еднакви долари, които се наричат „къси“. До 1928 г. имало и „дълги“ долари. Сега в САЩ вече ги няма, но в Европа те все още се срещат на черната борса и струват скъпо.

Независимо от това, че досега фалшификаторите подправяха най-много долара, тази парична единица се смята за една от най-

трудните за фалшифициране. Освен специалната хартия, която съдържа копринени влакна и се изработва по особена рецепта, която е държавна тайна на САЩ, а също и специалните бои, тази банкнота има в пластичната си композиция редица знаци, които не е възможно да се откопират точно. Така поне твърдят американските експерти.

Всяка страна се старее по свой начин да предотврати фалшифицирането на паричните си знаци. Например в Канада постепенно преминават към печатането на банкноти от специално конструирани машини, които обезпечават многоцветно изображение. В резултат фалшивите пари започнали да се появяват по-рядко в страната. В испанския монетен двор действа собствена хартиена фабрика, която по секретна технология прави хартия за банкноти, чекове и други парични документи. Там има и малка химическа фабрика, която произвежда бои с голяма устойчивост и със свойството да не избеляват.

Испанските банкноти от 1000 и 500 песети имат бели и черни линии, които са практически невидими в центъра на банкнотата, но се забелязват по краищата. Фоторепродукцията на тези песети е много трудна.

В Тайван също се безпокоят от възможността да се поправят паричните знаци, въпреки че по данните на Международната организация на криминалната полиция нито веднъж не е регистриран опит за фалшифициране на банкнотите на тази страна. Въпреки това местните учени продължително време експериментирали с необикновени материали, като се стремели да създадат собствена хартия. В средата на 1979 г. в печата се появили съобщения, че в Тайван е започнало производството на специална хартия за банкноти, която се прави от листата на ананаса. Според специалистите парите, направени от тази хартия, са много меки и гладки. Предполага се, че тези банкноти дълго време няма да се замърсяват, а това е много важно за държавната банка, защото отпада необходимостта често да се изземват от обращение старите износени банкноти и на тяхно място да се печатат нови. И най-сетне начинът на приготвяне на новата хартия е толкова сложен и необичаен, че е много трудно тя да бъде подправена. Дали наистина е така? Рано е още за тайванските учени и служители на Министерството на финансите да се успокояват.

Заслужава си да се поинтересуват от нововъведенията в тази област във Франция.

В края на 1979 г. в едно парижко кафене на улицата на Гоблените станали събития, които ни се струват възможни само в детективски роман. На обед в кафенето имало малко хора. Валял дъжд, примесен със сняг. Редките посетители, които лошото време заварило в кафенето, не бързали да го напуснат. Съвсем неочаквано за всички и особено за четиримата мъже, които седели до прозореца, едновременно от две маси станали петима млади хора, които заобиколили масата край прозореца, насочили пистолети и поискали от посетителите да вдигнат ръце и да не мърдат. Заповедта била изпълнена. В този момент се приближил още един от посетителите и казал: „Полиция“. Той обискирал четиримата объркани мъже, сложил им белезниците и ги извел от кафенето. Пред входа вече чакала полицейска кола.

След това полицаите отключили автомобила на единия от арестуваните и открили под седалките нещо, което много ги заинтересувало. Подкарали колата към зданието, където е разположен известният ни вече Френски национален център за борба с фалшификаторите на пари. Тук разтоварили част от пачките, а останалите изпратили във Френската банка.

Но какво се случило? Оказало се, че в кафенето била задържана шайка фалшификатори-разпространители. И какво от това, във Франция често задържат такива хора. Не бързайте с изводите, защото в този случай паниката във Френската банка била напълно оправдана.

Работата е там, че конфискуваните пари били фалшиви стофранкови банкноти с изображение на художника Дьолакроа, които съвсем наскоро били пуснати в обръщение от Френската банка. Според експертите от банката и от Националния център за борба с фалшификаторите да се подправят нови банкноти е много трудно и това може да стане след не по-малко от десет години. Банкнотите се печатали според последната дума на техниката и на специална хартия. Оказало се, че фалшификаторите разпространявали доста добри фалшификати на новите стофранкови банкноти не след десет години, а след три месеца. Ето за този случай трябва да знаят тайванците.

Изобщо на френската полиция като че ли не се удава много борбата с фалшификаторите на пари. Това се отнася особено за

стофранковите банкноти с изображението на великия драматург от XVII в. Корней. Фалшификаторите много ловко ги подправят. За периода от 1976 до 1979 г. фалшифицирането на „корнеите“ нараснало 40 пъти. По поръчка на Националния център за борба с фалшификаторите били създадени особени апарати, които с помощта на ултравиолетови лъчи лесно могат да открият фалшификацията. Всички магазини в Париж и повечето от големите универсални магазини в провинцията се снабдили с новите „детектори на фалшификатите“. Но и тези апарати не помогнали. Тогава Френската банка създава вече споменатата нова стофранкова банкнота с изображението на художника Дьолакроа.

Според съобщенията на френската преса се готви решителен удар срещу фалшификаторите чрез пускане в обръщение на нови парични знаци със специален магнитен пласт.

Учените също се заели да помогнат в борбата с фалшификаторите на пари. Те установили, че истинските банкноти лесно се различават от фалшивите, като се измери количеството светлина, отразена или преминаваща през книжните пари. Но на практика има значителни трудности — този метод е добър само при нови и чисти банкноти, а обикновено книжните пари са с различна степен на замърсеност и това усложнява нещата.

Въпреки това в Швейцария бил създаден нов апарат за проверка на книжните пари. Един и същ участък от банкнотите последователно се облъчва с два лъча светлина с различен цвят и яркост. Лъчите се редуват с голяма честота. На обратната страна на банкнотата се поставя чувствителен датчик, който преобразува попадащата в него светлина в две вериги електрически сигнали. Фалшивите пари отразяват повече светлина и пропускат по-малко от новите истински пари. Установява се какъв е сигналът за новите пари и ако другият сигнал е различен, фалшификацията веднага се разкрива. А ако парите са замърсени? Оказва се, че замърсяването малко влияе върху работата на апарата, тъй като той фиксира не абсолютната величина на получените сигнали, а съотношението им. При сравняване на двата сигнала влиянието на замърсяването отпада. Електронната система „пропуска“ банкнотата, ако съотношението на сигналите с в допустимите граници.

За да затруднят фалшифицирането на пари, в много страни пускат в обръщение банкноти, при които водните знаци се разполагат отделно и в тези полета няма печатен текст. Това се прави, за да се улесни откриването на фалшиви банкноти с неясни водни знаци.

По данни на Интерпол през 1979 г. вече 37% от разкритите фалшиви пари имали водни знаци. Наистина качеството не е много високо, те са по-неясни от истинските и дори обикновени граждани могат да открият на светлина, че водният знак има неясно очертание, което е характерно за фалшива банкнота.

И още един може би малко неочакван за читателите аспект на борбата с фалшифицирането на пари. Неведнъж сме виждали в киното или в театъра как действащите лица се разплащат с долари, фунт-стерлинги или друга валута. Откъде вземат тези „пари“? Най-често ги печатат по поръчка. Ако се съди по данните на чуждия печат, особено в районите с много туристи или курортисти, в популярните курорти като Лазурния бряг, в Южна Франция, Бахамските острови, испанското средиземноморско крайбрежие и др. има случаи, когато тези „театрални“ пари се пробутват на неопитни чужденци. Наистина такива случаи са отбелязвани много рядко, но полицията от много страни проявява голямо внимание не толкова към тези пари, колкото към хората, които ги печатат официално по поръчка на театъра, киното и телевизията. Опитът при създаването и печатането на тези пари може да послужи, ако възникне желание да се занимават сериозно с подобно нещо. Затова хората, които правят тази бутафория, са под наблюдение на полицията.

Има още един въпрос, свързан с мероприятията за борба с фалшификаторството на пари в самата страна. Става дума за информиране на населението. Работата не е така проста, както изглежда на пръв поглед. Нека да си спомним делото Боярски. Ако френските вестници бяха публикували съобщение за появяването на фалшивите франкове, той е щял напълно да прикрие своя „монетен двор“ или навреме да спре печатането на фалшиви банкноти.

От друга страна, не трябва да се пази пълна тайна, защото да се разкрият фалшивите пари без помощта на населението е много трудно, а още по-трудно е да се заловят разпространителите им. Тогава как се постъпва? В повечето страни властите се ограничават да съобщят за

появяването на фалшивите пари на всички, които получават пари от населението.

Международната организация на криминалната полиция неведнъж с свиквала конференции, на които се обсъждат най-важните въпроси на борбата с фалшифицирането на пари. Досега са проведени такива конференции: в Женева (1931 г.), Копенхаген (1935 г.), Хага (1950 г.), отново в Копенхаген 1961 г.), Мексико (1969 г.), Мадрид (1977 г.) и в Найроби (1979 г.). На последната международна конференция заедно с другите въпроси подробно бил обсъждан и проблемът за съобщаване на населението за появяването на фалшиви пари. Привържениците на по-широката информираност привели като пример опита в борбата с фалшификаторите в САЩ. Там доста открито се съобщава за това в печата, публикуват се съобщения за появяването на нови фалшиви банкноти, за залавянето на поредната шайка престъпници. Секретната служба на САЩ е издала специална брошура, в която се разказва на какви типични неточности в банкнотите трябва да се обръща внимание, какво трябва да се направи, ако бъде разкрит разпространител на „долари“ и т.н. В училище и по телевизията се четат специални лекции, дори в енциклопедия „Американа“ има специална статия, където са отпечатани сравнителни фотографии на отклоненията, забелязани при фалшивите банкноти.

Противниците на тази политика справедливо посочват, че широко рекламираната кампания не води до нищо, защото този „бизнес“ е по-широко разпространен в САЩ, отколкото в която и да е друга страна. Освен това те се позовават на случай, който станал в Съединените щати. По време на една такава кампания жителите на малък град хукнали към банките, за да проверят дали притежаваните от тях пари са истински. Банките почти напълно прекратили всекидневната си работа, тъй като всички служители били принудени да дават разяснения на развълнуваните клиенти. Слухът за тази паника се разпространил, вече поизменен, и вложителите от близките населени места се втурнали към банките не за да проверят наличните си пари, а да изтеглят влоговете си, което било още по-неприятно и едва не довело до фалит на две малки провинциални банки. При съществуващата нестабилност на цялата валутно-финансова система на капиталистическия запад такава паника може да има много неприятни последици.

Ето защо повечето от експертите препоръчват средния курс-специалната информация да се ограничава в рамките на работниците от финансовата система (на първо място касиерите) и, разбира се, полицията. На VI международна конференция за борба с фалшификаторството на пари е приета резолюция, която призовава страните, членки на Международната организация на криминалната полиция, да създадат (ако не са го направили вече) специални подразделения в рамките на националната полиция, да се заемат с борбата против фалшифицирането на пари, а също и да засилят борбата с този вид престъпления. В тази насока е обърнато внимание на полицейските органи от развиващите се страни, тъй като там по-голямата част от населението е неграмотно. В тези страни информацията за фалшивите пари трябва да предшества информацията за новите парични знаци.

Учените от факултета по психология на Лондонския университет провели интересно изследване. Оказало се, че ако банкнотата е отпечатана по метода „интаглио“, т.е. има изпъкнали детайли, хората обръщат внимание преди всичко на тях и проверяват наличието им. След това поглеждат портрета, макар че само с един мимолетен поглед не могат да се видят отклоненията от изображението на истинската банкнота. След това проверяват наличието на водни знаци, цвета на банкнотата, съответствието с номинала.

По отношение на металическите пари (и на първо място златните) някои страни, например ФРГ, препоръчват по гурта (страничната повърхност на монетата) да се щампова текст, който е трудно да се възпроизведе при занаятчийски условия. Финландия предлага в химическия състав на монетата да се включват редки метали, чието отсъствие може лесно да се открие със спектрален анализ. Белгийските експерти препоръчват да се секат монети от метали, които имат електрическо съпротивление или различни магнитни свойства, което би трябвало да облекчи откриването на фалшиви монети. Интересно е това, че броят на фалшивите монети е толкова нараснал, че много от тях се появили в официалния справочник за нумизмати. Срещу тях е написана буквата „P“ (фалшива).

Според западногерманското списание „Щерн“ през седемдесетте години работници от монетния двор в град Карлсруе тайно отпечатали

фалшиви монети е различни стойности. В началото на 1980 г. това станало известно на прокуратурата и виновниците били дадени под съд. Иззели около 1000 фалшиви монети. Тогава възникнал въпросът, какво да ги правят. Едно след друго различни ведомства отказвали да решат този проблем, като се позовавали на липсата на такъв прецедент в миналото. В края на краищата с тази работа се заел съдът в град Карлсруе. След дълги колебания било взето едно наистина соломоновско решение — да не изпращат никъде парите, а да сложат на всяка монета щемпел „фалшива“ и да ги продадат на нумизматите. Съзнавали, че от тези монети едва ли ще спечелят много — те не са златни и не са уникални като редкия „испански“ дублон на американеца Ефраим Брешер, но въпреки това се очаквал известен приход, тъй като това са първите фалшиви пари от XX в., направени в държавен монетен двор.

Накрая ще отбележим, че в законодателствата на почти всички страни се предвиждат строги наказания за лицата, които са замесени във фалшифицирането на паричните знаци на самата страна. В САЩ фалшификаторите могат да бъдат осъдени на 15 години затвор или на глоба от 5000 долара, или на двете едновременно, в Дания на 12 години затвор и т.н. Фалшифицирането на чуждестранна валута се наказва по-леко. Достатъчно е да споменем, че в Япония фалшификаторите на намиращата се в обращение японска валута се наказват с доживотна каторга, а фалшификаторите например на долари — на каторга две или повече години.

Нумизматите от много страни изразявали неведнъж тревога по повод на този разнобой в законодателствата. На своите международни конгреси те нееднократно се обръщали към правителствата на редица страни с призив да въведат в своите законодателства същите сурови мерки за фалшифициране на древни и излезли от употреба монети, както и за обикновеното фалшификаторство.

На споменатата вече VI международна конференция за борба с фалшификаторството на пари е обърнато внимание на тази нежелателна особеност на националните законодателства в повечето страни. В специална резолюция, приета по този въпрос, се препоръчва на страните, които още не са изменили своето законодателство и не са изравнили наказанието за фалшификаторите на национална и чуждестранна валута, да отстранят това разногласие.

В тази насока има определени трудности. В някои страни действуват наказателно-процесуални норми, които изискват при разглеждането на делата, свързани с фалшификаторството на пари, да присъствува лично експерт от страната, чиято валута е фалшифицирана. Разбира се, това не винаги е възможно.

Фалшификаторството на пари е престъпление, което в значителна степен има международен характер и борбата с него може да бъде достатъчно ефективна само в случай, че се води не само в национални рамки, а и в международен мащаб.

Необходимостта от съвместни координирани действия за борба с този вид престъпления се чувства отдавна. На 20 април 1929 г. била сключена Женевската конвенция за борба с фалшификаторството на парични знаци — както книжни, така и металически. Още по-рано, през 1923 г., в рамките на Международната организация на криминалната полиция (наистина тогава тя се наричала по друг начин) бил създаден специален отдел за борба с фалшификаторите.

Женевската конвенция от 1929 г. трябвало да набележи пътищата за установяване на международни мерки за борба с фалшификаторството на парични знаци, за унификация на националните законодателства по този въпрос и за координиране усилията на органите за борба с фалшификаторството. Досега сред юристите има различни мнения по такъв на пръв поглед обикновен проблем, като въпроса кое престъпление трябва да се квалифицира като фалшификаторство на пари. В някои страни квалифицират така само фалшифицирането на парични знаци, които са в обръщение. Фалшифицирането на останалите се смята за измама. В други страни, например ФРГ, и едното, и другото деяние се квалифицират като фалшификаторство на пари. За съжаление конвенцията от 1929 г. не изяснява този въпрос. Въпреки това трябва да се признае, че тя има голямо значение в борбата с този вид престъпления. Съветският съюз се присъедини към конвенцията през 1931 г., а през октомври 1976 г. около 60 държави поставиха подписите си под нея.

Като имаме предвид значението на конвенцията, ще разгледаме по-подробно някои нейни положения. Участниците в нея се договорили да наказват:

„1. Всички измамни деяния по направата или изменението на парични знаци независимо от начина, по който е постигнат този

резултат.

2. Разпространение на фалшиви парични знаци.

3. Действия, насочени към разпространение, внасяне в страната или към получаване, или към придобиване на фалшиви парични знаци при условие, че на лицето е било известно, че са фалшиви.

4. Опит и действия на умишлено съучастие.

5. Измамни действия по направа, получаване или придобиване на оръдия или други предмети, които по своята природа са предназначени за правене на фалшиви парични знаци или за подправяне на парични знаци“.

Изброените деяния са нарушения на закона на страната, чиято валута се фалшифицира, и се съдържат в чл.3 на конвенцията. Следващият член 4 регламентира, че ако тези деяния се извършват в различни страни, те се разглеждат като отделни правонарушения. Като отчитат увеличаването на броя на лицата, които преминават границите на държавите, органите, които се борят с фалшификаторството на пари, се стремят да поддържат тесни контакти както на двустранна основа, така и в рамките на Женевската конвенция, на Международната организация на криминалната полиция и други организации, в това число и ООН.

Уставът на Организацията на обединените нации посочва като една от целите на организацията развитието на дружеските отношения между страните върху основата на уважение принципите на равноправие и самоопределение на народите. Международната борба с престъпността, в това число и с фалшификаторството на пари, е важна съставна част от това сътрудничество, тъй като фалшифицирането на парични знаци е опасно за нормалните отношения между държавите и изисква съвместни мерки за изкореняването му.

Вниманието към фалшификаторството не е случайно. Това престъпление, както посочихме вече не един път, се извършва най-често на територията на няколко държави. В него участвуват обикновено хора от различни националности. Обект на фалшификацията е най-често валута на друга или на няколко други държави. За успешна борба с този вид престъпление се изискват усилията на много държави. Точно тези съображения за необходимостта от обединяване усилията на много държави и по-точно

на техните полицейски органи, довеждат до създаването на Международната организация на криминалната полиция.

„АЛО, ИНТЕРПОЛ!“

Вече разказахме как в далечното минало правителствата на различните страни се опитвали да се борят с опасното криминално престъпление — фалшификаторство на парични знаци. Сега този проблем придоби голямо значение, тъй като е свързан предимно с общата криза на капитализма и произтичащите от нея финансова нестабилност, инфлация и увеличаване на цените.

Остротата на проблема е и в това, че в съвременния свят държавите са тясно свързани една с друга най-вече във финансово-икономическата област. Известно е, че в своите предели всяка държава води борба с различни видове престъпления, което е израз на нейната суверенна юрисдикция.

Но при някои престъпления, като фалшификаторството на пари, търговията с наркотици и други, при които борбата в рамките на една държава става все по-трудна, възниква остра нужда от съглашения за правна помощ между държавите, които включват и въпроси по изпълнение на съдебни поръчки, взаимна обмяна на информация за разкриване на фалшиви банкноти и залавяне на фалшификатори и т.н. Ето защо когато възниква Международната организация на криминалната полиция, едно от най-важните ѝ подразделения станал отделът за борба с фалшификаторите на пари.

Историята на международната организация, която обединява криминалната полиция, датира от около 60 години. През 1923 г. във Виена се провел Международен конгрес на криминалната полиция. В него взели участие представители на 20 страни. Главната заслуга на конгреса била създаването на постоянно действаща Международна комисия на криминалната полиция със седалище във Виена.

През 1938 г. в състава на комисията имало представители на 34 страни. По това време в дейността на комисията започнало все по-силно да се чувствува влиянието на фашистка Германия и на страните, попаднали под сянката на кървавата свастика. Представителите на

неутралните страни се опитали да преместят седалището на комисията в една от неутралните столици, но претърпели неуспех. Обратното, в началото на Втората световна война седалището било пренесено от Виена в Берлин, а президент на комисията станал палачът на чехословашкия народ Хайдрих, който пожелал да заеме този пост. Така всички картотеки попаднали в ръцете на фашистите и били използвани за техните престъпни цели. Например когато възникнала идеята за операция „Бернхард“, от тази картотека били взети картоните на лицата, които по някакъв начин били свързани с фалшифициране на пари в миналото.

В края на Втората световна война Международната комисия на криминалната полиция прекратила съществуването си не само фактически, а и формално. На 13 април 1945 г., когато в Берлин започнала ясно да се чува артилерийската канонада, били изгорени всички документи с изключение на най-важните, които фашистите се опитали да откарат на 16 камиона. В средата на май почти всички камиони били задържани от американски патрули на един планински път в Австрия. По-нататъшната съдба на документите на бившата Международна комисия на криминалната полиция не е известна.

През 1946 г. на първата следвоенна сесия на комисията се взема решение за възобновяване на дейността ѝ, но под друго название: Международна организация на криминалната полиция или, съкратено, Интерпол. На сесията била приета важна резолюция „Сътрудничество с Организацията на обединените нации; социалната роля на полицията“. Връзката на Интерпол с ООН днес се осъществява постоянно чрез Икономическия и социален съвет, където Интерпол има консултативен статут на неправителствена организация.

Седалището на Интерпол се намира в парижкото предградие Сен Клу. Структурата на тази организация до известна степен копира структурата на ООН. Висша организационно-правна инстанция е Генералната асамблея, която се събира на ежегодни сесии и се състои от делегати на всички страни-членки. На сесиите се разглеждат най-важните въпроси от дейността на Интерпол.

Изпълнителният комитет на организацията е висш орган за периода между сесиите. Начело стои президент, а в състава му влизат вицепрезидент и девет членове. Този орган подготвя сесиите на

Генералната асамблея, следи за изпълнението на решенията ѝ, контролира дейността на генералния секретар.

Ежедневната дейност на Интерпол се ръководи от Генерален секретариат и неговият апарат, който сега наброява около 120 души. Главните отдели на Интерпол са отделите по общи въпроси, по криминални дела за престъпления с международен характер, по правни въпроси, за борба с фалшификаторството на пари и подправка на ценни книжа.

Третата съставна част на Интерпол са националните бюра, които се създават от страните-членки. Интерпол непрекъснато ги информира за престъпления, които имат международен характер, заедно с тях организира издирването или задържането на престъпниците и т.н.

Като самостоятелно структурно звено на секретариата съществува и редакцията на списание „Бюлетин на Интерпол“, в което се публикуват статии за практическата дейност за Интерпол и полицейските центрове на страните-членки, резултатите от научните изследвания в областта на криминалистиката и криминологията и друга разнообразна информация.

Годишният бюджет на Интерпол достига около 1 милион долара и се набира от членски внос, дарения, завещания и друга източници, приемането на които трябва непременно да бъде одобрено от Изпълнителния комитет. Размерът на членския внос на държавите зависи от броя на населението им. Най-сетне в дохода на Интерпол се включват и средствата от разпространението на изданията на организацията, от продажбата и даването под наем на учебни филми.

Какви са функциите на Интерпол? Главното е организиране на взаимодействието на органите на криминалната полиция на страните-членки за борба с престъпления, които имат международен характер. В отделите има голяма картотека с три раздела: 1) сведения за личността на престъпниците, която съдържа около 1 600 000 картона с данни за 800 хиляди особено опасни престъпници; 2) фотоснимки и отпечатъци от палците на близо 100 000 престъпници; 3) регистрационни сведения за престъпления, които имат международен характер, така че лесно може да се определи къде, кога и от кого са извършвани аналогични престъпления в миналото. Тук, в информационния център, се намира и картотеката с номерата на изгубените или откраднати паспорти и откраднатите автомобили.

Изключително важна за работата на Интерпол е връзката. Но радиото и по телекса Интерпол може незабавно да даде необходимата информация на националната полиция на определена страна. Ето защо ръководството на организацията придава голямо значение на ясната и непрекъснатата връзка. За тази цел на горния етаж на зданието в Сен Клу се намира мощна радиостанция с дузина предаватели и много телекси. В радиоцентъра работят специалисти, които владеят английски, френски, немски, италиански, португалски, турски, персийски (фарси) език. Те поддържат денонощна връзка с полицейските радиоцентрове на страните-членки на Интерпол. Средният брой на запитванията и отговорите, предадени по радиото, се колебае от 180 до 220 хиляди за година. Но не цялата информация се дава по радиото. Значителна част постъпва и по пощата.

За удобство целият поток информация се дели на три групи:

1. Убийство, грабеж, кражба, кражба на автомобили, изчезване на хора (включително и на непълнолетни), нападение, джебчийска кражба, измама.

2. Търговия с наркотици, фалшифициране на парични знаци, проституция и търговия с жени.

3. Кражба чрез подмяна (най-често на скъпоценни камъни), престъпление по отношение на банките, контрабанда, подправяне на документи.

Като допълнително средство за класификация служи и цветът на документите:

Червеният — най-важните и срочни телеграми, по които е необходимо незабавно арестуване и предаване на определено лице.

Небесносиният — телеграми, изискващи информация по името на престъпника, за извършено престъпление, за неговото семейство и т.н.

Зеленият — сведения за лицата, които са под подозрение.

Черният — сведения за неразпознати трупове.

Но ако трябва незабавно да се предаде портретът на фалшификатор на пари в Турция, как се прави това? Разработена е ефективна система за съставяне на цифров портрет. Размерите на елементите на човешкото лице — чело, очи, нос, уши, брада и т.н., съответствуват на определени условни цифри. Комбинацията от тези цифри представлява портрета. Тази комбинация незабавно се предава в

съответната страна, където се дешифрира. Напоследък обаче се използва по-съвременна техника, която предава изображенията на разстояние.

Огромното увеличаване ръста на наркоманията в капиталистическите страни, както и хитростите, до които прибегват търговците на наркотици, заставят Интерпол да организира различни мероприятия, насочени към разкриване членовете на международните банди, които доставят суровини в преработващите лаборатории. Много такива лаборатории има в Южна Франция. Оттам готовата продукция се изпраща в САЩ. Интерпол осъществи голяма операция през 1972 г. Но резултатът не беше много добър. Единственото, с което Интерпол може да се гордее в тази област, е уникалната карта на света, която виси в отдела за борба с наркотици и заема почти цялата стена. На нея нагледно са изобразени местата, където се отглеждат растения за добиване на наркотични вещества. Показани са най-„популярните“ пунктове, където тези растения се доставят за обработване и извличане на наркотиците, и най-сетне пътят на „бялата смърт“ към САЩ.

Както вече посочихме, една от най-важните области от дейността на Интерпол е борбата с фалшификаторството на пари. Ето историята, която често разказват на посетителите на Интерпол.

...Към гишетото на една женеvsка банка се приближил елегантен господин, подал на касиера няколко стодоларови банкноти и помолил да ги обмени за западногермански марки. Касиерът се усмихнал любезно и хвърлил професионален поглед на банкнотите. Познатото лице на Бенджамин Франклин спокойно го гледало от почти новите банкноти. Незабелязано от клиента (тъй като категорично се забранява демонстративно в присъствие на клиента да се гледат банкнотите на светлина — това е строго правило на повечето солидни швейцарски банки) касиерът се убедил в наличието на водни знаци. След това той бързо пресметнал и връчил на клиента съответната сума. Само няколко минути след като посетителят си тръгнал, банковият служител се хванал за главата — доларите се оказали фалшиви. Тон се убедил в това с помощта на специалния справочник за фалшиви пари.

Касиерът вдигнал тревога и на следващия ден фалшификаторът Томас Роу бил задържан от полицията около друг швейцарски град — Лозана. В него били намерени 376 хиляди фалшиви долара. Скоро успели да разкрият връзката на престъпника с някой си Денис Лоран

от американския град Лос Анжелос. Полицията арестувала Лоран и съучастниците му само три дни след инцидента в женевската банка...

От тази история следва, че шайката фалшификатори била разобличена благодарение съдействието на Интерпол. Справочникът за фалшиви пари, който помогнал на касиера, е издаден от тази организация.

Трябва да признаем, че борбата на Интерпол с фалшификаторите на пари е много по-успешна, отколкото рекламираните операции по залавяне главатарите на разпрострелятата се из целия свят международна шайка от търговци на наркотици.

Ето още една ситуация, когато помощта на Интерпол не се оказала излишна. В края на май 1968 г. в района на Коста Брава (курортна зона на средиземноморското крайбрежие на Испания) били открити отлично направени банкноти от 1000 песети. Разпитали касиерите и установили портрета на разпространителя на фалшификатите. След известно време разбрали името и местожителството му. Фотографирали човека в няколко ракурса. Оказало се, че той пристигнал в Испания от ФРГ. Специалният отдел на Банко де Еспаня незабавно съобщил за този инцидент в седалището на Интерпол в Сен Клу, откъдето предали по фототелеграфа сведения за немца на Националното бюро на ФРГ за борба с фалшификаторството на пари във Висбаден. Оттам съобщили по телекса в Сен Клу, че този човек с помощта на няколко помощници се опитал да реализира в Хановер такива испански песети през юни 1967 г., но не успял. Тогава фалшификаторът съумял да се скрие.

Испанската полиция имала основание за по-внимателно следене на престъпника и разкрила и неговия съучастник. Арестували двамата немци и иззели 1300 фалшиви банкноти по 1000 песети. Полицията от ФРГ използвала сведенията, получени от Испания чрез Интерпол след обиска и разпита на престъпниците и на 13 ноември 1968 г. открила в Дюселдорф таен монетен двор, където се печатили песетите. Конфискувано било цялото оборудване, хартията и 3292 наполовина отпечатани банкноти.

С борбата против фалшификаторите на пари (а също и против всякакви измамници, които подправят парични и други документи) се занимава едно от главните структурни подразделения на Интерпол — Международният център за борба с тези, които фалшифицират и

подправят парични знаци и ценни книжа. Той е включен в структурата на Интерпол още при създаването на организацията през 1923 г. и не случайно бил наречен Международен център. За годините на своето съществуване отделът е натрупал огромна полезна информация, която помага в трудната борба с фалшификаторството на пари.

Фалшивите пари внимателно се анализират и регистрират. Показателите, по които в Интерпол сравняват фалшивите банкноти с истинските, са следните: линейни размери, художествена композиция на рисунката, химически състав на хартията, боите на рисунката, водните знаци, структурата на хартията и т.н. Всеки нов тип фалшиви пари се номерира по съответен начин. Например номер 12А 4720 се разшифрова по следния начин.

12 — щатски долар.

А — означава че е подправен паричен знак на страна от американския континент.

4720 — пореден номер. Означава, че преди него са регистрирани 4719 различни видове фалшиви американски долари. Последният долар е от нов, нерегистриран по-рано тип.

Ако бъдат открити фалшиви долари от вече известен тип, те не се номерират, а в регистрационния картон на този тип се вписва забележка в коя страна са открити тези пари. Така експертите от отдела имат възможност да следят тяхното разпространение. Към досиетата, които се съхраняват в отдела, има образци на всички парични знаци, които са в обръщение в страните членки на Интерпол, а също и в някои други страни.

В отдела има и добре оборудвана лаборатория, в която се правят изследванията на всички постъпили фалшиви банкноти. Съвършените прибори и средства за анализ са необходими не само защото изследванията изискват голямо усърдие и внимание (съвсем не е така лесно да се определи дали този тип фалшификат е вече регистриран или е нов), но и защото често изследванията трябва да бъдат направени много бързо. Всички резултати се публикуват в специален отчет, където се дават характеристиките на новия тип фалшиви банкноти. Това не важи само за доларите. Те се описват от Секретната служба на САЩ в особен бюлетин, който се изпраща на всички страни — членки на Интерпол. Работата на отдела е много ефективна. През 1970 г. специалистите в него са помогнали за разкриването на 2620 случая на

фалшификация яа пари, а през 1976 г. — за 5430. Най-често това е валута на САЩ. Преди пет години във финансовите канали на Запад били в обръщение 50 милиона фалшиви долара. През 1979 г. тази цифра нараснала почти един път и половина. Това се обяснява на първо място с факта, че доларът е международна валута, която се приема от банките на всички капиталистически Страни, въпреки че в последно време устойчивостта му рязко спадна. Все по-често се срещат фалшиви западногермански марки, японски йени и изненадващо турски лири. За периода от юни 1972 до юни 1973 г. са разкрити 34 милиона фалшиви долара и 35 милиона фалшиви турски лири.

Полицията на страните — членки на Интерпол веднага информира Сен Клу за разкритите фалшиви банкноти, като съобщава обстоятелствата, при които са открити, изпраща образци (или в краен случай фотокопия с описания на отклоненията от оригинала) и т.н. В отдела тези сведения внимателно се изучават, анализират се отклоненията от оригинала и на основата на съпоставката се установява нова ли е фалшификацията, т.е. регистрирана ли е по-рано или не. Разбира се, това не е много сигурен начин, тъй като един и същ престъпник може непрекъснато да усъвършенствува „изкуството си“ и да прави банкноти, които все поточно да съвпадат с оригинала. Но въпреки това изводите на Интерпол често помагат. Уморителната работа по определянето дали откритият фалшификат е нов или вече регистриран, помогнала да бъде разкрита шайка фалшификатори.

Почти едновременно в началото на май 1975 г. в Ливан и във ФРГ били арестувани разпространители на фалшиви парични знаци на Саудитска Арабия със стойност 100 реала. След сравнението на заловените банкноти се установило, че са направени в един и същ „монетен двор“. Останалото било само техническа работа. Резултатите от проучването на новия тип фалшификати били публикувани в специалното списание на Интерпол, което се нарича „Фалшиви и подправени пари“. Интерпол помага не само в борбата с фалшификаторите на пари, но и на други ценни книжа: облигации, акции, т.нар. пътнически акредитиви, бонове, както и на някои официални документи, като паспорти, удостоверения за самоличност, шофьорски книжки, пощенски марки и др. В тази област също се прави много. До 1976 г. са регистрирани 284 типа фалшификации на

банкови чекове и пътнически акредитиви, дело на мошеници от 33 страни. Тези сведения също се печатат в списание „Фалшиви и подправени пари“.

Списанието има два раздела. Първият се издава на английски и френски език и съдържа много ясни репродукции и подробно описание на скоро открити фалшиви банкноти, монети, банкови и тревелер чекове. Вторият раздел, който се издава на английски, френски, немски и испански език, съдържа фотографии и детайлно описание на монети и банкноти, които са в обръщение в момента в 188 страни, като се обръща особено внимание на златните монети, които са в обръщение в 47 държави. В този раздел се помещава информация за парите, които са иззети от обръщение и е посочена крайната дата, когато все още се приемат за обмяна в банките.

Тези издания са важно помагало за всички, които се занимават с борба против фалшификаторството на пари и подправянето на ценни книжа.

Освен това отделът периодично провежда двуседмични учебни курсове, на които се поканват специалисти от различни страни, и особено от развиващи се държави.

Периодично отделът провежда международни конференции по проблемите на борбата с фалшификаторството. На последната, шеста поред конференция в Мадрид през март 1977 г., е изнесен подробен доклад от представители на страните — членки на Интерпол, в който се анализират тенденциите във връзка с този вид престъпления, забелязани след петата конференция.

Ще приведем някои от фактите в доклада. За периода от 1969 до 1977 г. най-често подправяли долара — в 88% от регистрираните случаи. През последните години се забелязва, че много се фалшифицират други парични документи — всички видове чекове, кредитни карти и др. Често се печатат фалшиви чекове от несъществуващи банки. Това се обяснява с факта, че те се фалшифицират по-лесно от парите, а наказанията за тези „лудории“ са незначителни. През 1976 г щетите от фалшифицирането на документи достигнали кръглата сума от 10,5 милиона долара.

На последната конференция на Интерпол, състояла се в Найроби (Кения) през септември 1979 г, се отделя особено внимание на проблемите на борбата с фалшификаторството на пари. Това не е

чудно, тъй като броят на нелегалните „монетни дворове“ расте от година на година и непрекъснато се увеличават постъпленията на фалшиви пари във финансовите канали на капиталистическите държави. Ето няколко цифри и факти, взети от „Бюлетин на Интерпол“, който изцяло посветил един свой брой на конференцията в Найроби.

Въпреки че стойността на долара продължава да пада, което е естествен резултат от валутната криза на Запад, този паричен знак си остава основната платежна единица на световния външнотърговски пазар. Повече от 70% от търговските сделки се извършват в долари. Затова доларът продължава да привлича вниманието на „рицарите“ на фалшивите банкноти. По данни на Генералния секретариат на Интерпол през 1978 г. фалшиви долари били открити в 46 страни, повечето от които в Европа. Практически нито една държава на Стария свят не избегнала тази печална участ Сред другите парични знаци, които са станали обект на вниманието на фалшификаторите, цари разнообразие. Например в Европа били открити сред другите фалшификати подправени австралийски долари и франкове от Камерун. В Африка били намерени „банкноти“ от Йордания, Саудитска Арабия и даже... от Сейшелските острови.

На конференцията в Найроби се изказали много от делегатите, които споделили опита си в борбата с фалшификаторите. От тези изказвания става известно например, че във Великобритания много трудно разкрили престъпника, който успял да пусне в обращение огромно количество „долари“. Този човек не работел с ултрасъвременен полиграфическо оборудване, а правел всичко ръчно и сам. Освен това той успял да създаде такава машина, която печатала долари с различни номера, а хартията не се различавала от истинската дори при облъчване с ултравиолетови лъчи.

Френският делегат разказал, че в страната успели да арестуват друг гениален инженер, който при домашни условия конструирал машина за печатане на банкноти по метода интаглио (висок печат), което никой от фалшификаторите до този момент не успял да направи.

Интерпол концентрира в досиетата си всички данни за фалшиви банкноти и фалшификаторите и има възможност за полезен статистически анализ. Върху тази основа могат да се направят важни изводи с цел да се помогне на страните — членки на Интерпол в

борбата с този вид престъпления Ролята на Интерпол в борбата с фалшификаторството на пари е важна, тъй като престъпниците бързо се преместват от една страна в друга в процеса на „реализация“ на продукцията. В тези случаи помощта на Международната организация на криминалната полиция по залавянето на престъпниците е значителна.

А как стоят нещата с други видове правонарушения и на първо място с отвличането на самолети и похищенията на политически дейци и милионери с цел получаване на подкуп? В момента на Запад тези престъпления са много разпространени. Член 3 от Устава на Международната организация на криминалната полиция гласи „Всяка дейност или вмешателство във въпросите или работите, които са от политически, военен, религиозен или расов характер, решително се забраняват на организацията“. Тук се разкрива „вторият пласт“ в работата на Интерпол Тази „неутрална“ организация, която формално страни от политическа дейност, за съжаление понякога служи за провокации против социалистическите страни.

Като се позовава на член 3 от Устава, Интерпол не прави нищо за залавянето на нацистките престъпници, тъй като тази дейност, по мнението на ръководството на организацията, противоречи на този пункт. Интерпол не предприема нищо и за борба с въздушния бандитизъм, като се прикрива зад същия смокинов лист — член 3.

ПОСЛЕСЛОВ

Капиталистическият свят посрещна осемдесетте години с влошаване на икономическото положение — намаляване на производството, инфлация, скъпотия, безработица. Трудностите, които преживява тази отмираща обществена формация, са резултат от задълбочаването на общата криза на капиталистическата система, която обхваща всички сфери на живота — икономическата, социалната, политическата и моралната. Тези трудности се появяват в различни форми и мащаби в отделните страни. Но общото си остава едно и също — процесът на обедняване на масите.

Безработицата като постоянен спътник на кризите на капитализма в последно време се превърна в един от главните фактори за засилване на социалното напрежение. Само по официални данни в капиталистическият свят има 25 милиона души, лишени от основното право — правото на труд. Още десетки милиони работят при съкратена работна седмица и чакат със страх кога ще настъпи техният ред да останат без работа.

Все повече и повече хора се оказват на дъното. Нараства престъпността, и то с такива темпове, че дори президентът на САЩ Р. Рейгън беше принуден да посвети на този проблем 52 минути от своето изказване пред участниците в конференцията на международната асоциация на полицейските началници. В своята реч главата на американската администрация спомена следните впечатляващи цифри: „За тези 30 минути, докато ние с вас сме заедно, ще бъде убит най-малко един човек, ще бъдат изнасилени 9 жени, 67 американци ще бъдат ограбени и 97 ще бъдат нападнати“. Така говори човекът, който също е нападан — в него стреля Джон Хинкли. В резултат на нападението освен президента пострадаха още трима души. Следователно ръководителят на американската администрация има наистина основание да твърди, че престъпността расте с невиджани темпове.

Някога нивото на престъпността в САЩ е било недостижимо за другите капиталистически страни. Сега Япония, а след нея и ФРГ започнаха да догонват лидера. Достатъчно е да споменем сензационното дело на западногерманската търговска фирма „Шум Хандел“, което изплува на повърхността през 1981 г. Ръководството на фирмата успя чрез сложни финансови машинации да прикрие част от имуществото си, за да не бъде облагано с данъци и да сложи в собствения си джоб фантастична сума — повече от половин милиард марки!

Би било странно, ако в тази нечиста атмосфера не продължава да процъфтява престъпният бизнес по фалшифициране на банкноти. И той наистина процъфтява, а армията от фалшификатори се попълва с нови и нови „специалисти“. В споменатото изказване на американския президент Р. Рейгън пред участниците в конференцията на международната асоциация на полицейските началници са приведени цифри, които ярко характеризират увеличаването на престъпността в САЩ. Но президентът не спомена нито дума за правонарушение като фалшификаторството на пари. Това не е чудно, тъй като за този вид престъпление буржоазните политици и буржоазната преса мълчат или пишат много рядко. Бихме могли да допълним тази празнота в речта на президента на САЩ, като цитираме кратко съобщение от вестник „Интернейшънъл хералд трибюн“. Според него нито едно престъпление в САЩ не може да се сравнява по темпове с увеличаването на фалшификаторството. Броят на фалшивите пари, пуснати в оборот през 1980 г., надвишил този от 1979 г. с 20%.

Като завършва работата си над книгата, авторът отново прелиства купчината чуждестранни вестници и списания и още веднъж се убеждава, че броят на фалшивите банкноти се увеличава не само в САЩ, но и в другите страни на капиталистическия свят. Ето няколко примера, които потвърждават този извод.

Читателят навярно си спомня историята с талантливия Емануел Нинджер, който рисувал американски долари. В нашия век на главоломен технически прогрес, в това число и в областта на полиграфията, едва ли ще се намери човек, който ще рискува да тръгне по стъпките на Нинджер и ще започне да прави долари или марки по съвсем занаятчийски начин — „на ръка“. На друго мнение бил западногерманският художник Гюнтер Хопфингер. Неговите картини и

особено пейзажите били на много високо равнище, но не се търсели много от преситената публика. Тя купувала работи на Кандински, Шагал, Пикасо и в краен случай на класиците — Рембранд, Рубенс, Гойя... Та кой е този Хопфингер. Гюнтер се оказал на границата на нищетата и не можал да измисли нищо по-добро от това да започне да рисува банкноти. Имало много проблеми. Най-трудно било с хартията. Той успял да намери няколко листа достатъчно тънка и плътна хартия, напомняща тази, на която печатат западногерманските марки, но се оказало, че цветният туш се разлива върху нея. В края на краищата Хопфингер махнал с ръка и започнал да рисува марки на обикновена плътна хартия. Два месеца той не гладувал, но после се оказал зад решетките.

Според последните съобщения Хопфингер вече излязъл от затвора и се заел с работа, която „не е подсъдна“ — започнал да рисува копия на картини на знаменити художници от миналото. Например той толкова точно копира Рембранд, че работите му се купуват дори и от някои известни картини галерии във ФРГ...

Ето и едно съобщение от Израел. В богата къща в Тел Авив живеел преуспяващ бизнесмен с многобройното си семейство. В края на август 1981 г., късно през нощта, полицията нахлула в дома му и се оказало, че там отдавна се правят фалшиви 100-доларови банкноти. Тази „фирма“ успяла да отпечата в своя монетен двор 5 милиона „долара“, от които по-голямата част била вече реализирана.

...Когато през 1981 г. въоръжените до зъби войски на Южноафриканската република нападнали суверенната държава Ангола, светът беше потресен от наглостта на расистите, които извършиха агресия от незаконно окупираната от тях Намибия. Няколко механизирани колони под прикритието на мощен артилерийски вал и ескадрилите на авиацията нахлули в южните райони на страната, като опожарявали всичко по пътя си. Мирните жители на провинция Кобинд и на другите съседни провинции били принудени да изоставят имуществото си и само с най-необходимото да тръгнат по прашните пътища на север, преследвани непрекъснато от вражеската авиация. Заедно с тях тръгнали и други хора, които фактически никога не били живели по тези места. Те носели малки куфари и бохчи. Когато пристигали в столицата на Ангола — Луанда, или в другите

провинциални центрове, тези хора се настанявали в най-скъпите стаи в хотелите и пръскали пари наляво и надясно.

През това време агресията на ЮАР продължавала: взривявали мостове, палели села, загивали хора. Президентът на Ангола и председател на МПЛА — Партия на труда, Жозе Едуарду Душ Сантуш, призовал народа да даде достоен отпор на нахлулия агресор. Правителството заседавало почти непрекъснато и търсело пътища за мобилизиране на всички човешки и материални ресурси за борба с расистите.

Но ето че веднъж при президента се събрали хора, които като че ли нямали пряко отношение към въпросите за отблъскване на агресията. Според чуждестранната преса сред тях били управителят на националната банка Жозе Виктор ди Карвальо, министърът на финансите Измаел Гашпар Мартинш, министърът на държавната безопасност Кунди Пайама. Заседанието било при закрити врати, но след известно време станала известна темата на съвещанието. Президентът на Ангола говорил по радиото и съобщил, че враговете на анголския народ се опитали да дестабилизат вътрешния пазар на страната с помощта на фалшиви анголски пари — кванза. Били арестувани шпиони на врага, които масово разпространявали фалшиви банкноти. Според сведенията тези пари били направени на високо полиграфическо равнище. Предполага се, че са отпечатани от властите на Претория, които не се спират пред нищо в зловната си политика против суверенна Ангола...

Правителството в Луанда се обърнало към народа с призив да запази спокойствие и да повярва, че тази диверсия практически не е нанесла вреда на народното стопанство. Изземването на фалшивите кванза не предизвикало паника сред населението, както разчитали провокаторите. Спокойно и хладнокръвно при пълно съдействие от страна на трудещите се народната власт за броени дни иззела от обръщение всички фалшиви пари.

Тези факти от началото на осемдесетте години, взети наслуки от последните съобщения на чуждестранната преса, според автора трябва да привлекат вниманието на любознателния читател. Както и преди повече от две столетия, когато Мери Батъруърд организираща в къщи семеен „монетен двор“, така и през 1981 г. в Тел Авив бива създаден подобен семеен, „монетен двор“, който също прави фалшиви долари.

Както и преди много години, когато престъпниците на държавна служба от една държава се опитвали да подложат крак на друга държава, като фалшифицирали нейни банкноти, така и в наши дни расистите от ЮАР намислили с подобни диверсионни методи да нарушат нормалния ход на икономическия живот в суверенната държава Ангола. Както преди 100 години, когато Емануел Нинджер за пръв път седнал да нарисова своята петдесетдоларова банкнота, така и в наше време бедният западногермански художник Гюнтер Хопфингер започнал да рисува банкноти с помощта на туш и перо...

Изменили са се фактически мащабите на тази противоправна дейност, друга е и техниката, но все същите са и жаждата за забогатяване, и нищетата — вечните спътници на капитализма ...

Издание:

Георги Полской

РИЦАРИ НА ФАЛШИВИТЕ БАНКНОТИ

Първо издание

Редактор Невена Ангелова

Художник Петър Добрев, 1984

Художествен редактор Пенчо Мутафчиев

Технически редактор Румяна Браянора

Коректор Елисавета Цоневска

Дадена за набор м. май 1984 г. Подписана за печат м. септември
1984 г. Излязла от печат м. октомври 1984 г.

Печатни коли 8. Издателски коли 8. УИК 8 26. Формат 60/90/16.

Код 27 9531622211

1226-8-84

Поръчка 8296

ИЗДАТЕЛСТВО НА ОТЕЧЕСТВЕНИЯ ФРОНТ, СОФИЯ, 1984

ДП „Г. Димитров“ — клон Лозенец

c/o Jusautor, Sofia

Издательство „Юридическая литература“, 1982

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.